T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI
ANABİLİM DALI
İTALYAN DİLİ VE EDEBİYATI
BİLİM DALI

UMBERTO ECO'NUN *BAUDOLINO* ADLI ESERİNDEKİ TARİHSEL ÖĞELER

Yüksek Lisans Tezi

Esma Tuğçe TÖZMAN

Ankara - 2017

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI
ANABİLİM DALI
İTALYAN DİLİ VE EDEBİYATI
BİLİM DALI

UMBERTO ECO'NUN *BAUDOLINO* ADLI ESERİNDEKİ TARİHSEL ÖĞELER

Yüksek Lisans Tezi

Esma Tuğçe TÖZMAN

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Nevin ÖZKAN

Ankara - 2017

T.C.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI

ANABİLİM DALI

İTALYAN DİLİ VE EDEBİYATI

BİLİM DALI

UMBERTO ECO'NUN "BAUDOLINO" ADLI ESERİNDEKİ TARİHSEL ÖĞELER

Yüksek Lisans Tezi

Esma Tuğçe TÖZMAN

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Nevin ÖZKAN

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ: ADI SOYADI:	İMZASI
Prof. Dr. Nevin Özkan	
Prof. Dr. M. Emin Özcan	
Y. Doç. Dr. Dilşad Alpaslan	
Martínez Cano	
.....	.....

Tez Sınavı Tarihi 06.01.2017

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.(24/01/2017)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin

Adı ve Soyadı

Esma Tuğçe TÖZÜMEN

İmzası

Esma Tuğçe Tözümen

İÇİNDEKİLER SAYFA

ÖNSÖZ ……..……..…. i
GİRİŞ ……..... ii
I. YAZARIN HAYATI ……..... 1
I. a. Eğitimi ……..……..…..…… 2
I. b. Yazarın Edebi Dünyası ……...…….. 5
I. c. Gazetecilik Dönemi ……...……... 9
I. d. Televizyon Alanındaki Çalışmaları …….…….....…. 10
II. *BAUDOLINO* ADLI ESERİN KURGUSU VE KONUSU……..….... 13
.
III. *BAUDOLINO* ADLI ESERDEKİ GERÇEKÜSTÜ ÖĞELER...…..…...… 24
IV. *BAUDOLINO* ADLI ESERDEKİ TARİHSEL ÖĞELER ……. 29
IV. a. *Baudolino* ve Ortaçağ İlişkisi …….……..….. 29
IV. b. *Baudolino* Adlı Eserdeki Tarihsel Öğeler …….……..…..…….... 32
IV. c. Legnano Savaşı …….……..... 55
IV d. Üçüncü Haçlı Seferi …….……..… 65
IV. e. Dördüncü Haçlı Seferi …….……....…..……..… 78
V. *BAUDOLINO* ADLI ESERDE ADI GEÇEN KENTLER
VE KARAKTERLER …….……..... 88
V .a. *Baudolino* Adlı Eserde Adı Geçen Kentler …….……..…….. 88
V. b. *Baudolino* Adlı Eserde Adı Geçen Karakterler …….…..... 91
VI. *BAUDOLINO* ADLI ESERİN DİL YAPISI …….…….……. 96
VII. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME …….…….…….... 101
ÖZET ……...….. 105
ABSTRACT ……....….. 107
KAYNAKÇA ……..… 109
İNTERNET KAYNAKLARI…….…… 111

ÖNSÖZ

"Umberto Eco'nun *Baudolino* Adlı Eserindeki Tarihsel Öğeler" konulu Yüksek Lisans tez çalışmasında, 19 Şubat 2016'da seksen dört yaşında hayata veda eden, ancak eserleri ile entelektüel dünyada yaşamaya ve anılmaya devam eden İtalyan göstergebilim uzmanı Umberto Eco'nun *Baudolino* adlı eserinde anlatılan tarihsel öğeler incelenmiştir. *Baudolino* adlı eserdeki temel konu, Baudolino'nun çocukluğundan itibaren hayat öyküsünü, Bizans İmparatorluğu'ndan Komnenos Hanedanı'nın ünlü tarih yazarı Niketas Honiates ile paylaşmasıdır.

Henüz on dört yaşındayken, önce Friedrich Barbarossa'nın adamlarıyla, sonra da kendisiyle karşılaşmıştır. Friedrich Barbarossa Baudolino'yu evlat edinir ve eğitim alması için Paris'e gönderir. Eğitim aldıktan sonra elçilik görevlerinde de bulunmuş olan Baudolino, oldukça zengin bir hayal dünyası ve olayları farklı anlatma yeteneğine sahiptir. Bu sebeple Friedrich Barbarossa'yı da pek çok konuda ikna etmiştir. Baudolino Niketas Honiates'e, Friedrich Barbarossa ile tanışmasını, Paris'teki eğitimini, İmparator Friedrich Barbarossa ile birlikte katıldığı Legnano Savaşı, Üçüncü ve Dördüncü Haçlı Seferleri sırasında yaşadıklarını, Konstantinopolis ve diğer kentlerde bulunduğu dönemlerdeki anıları anlatılmaktadır. Diğer resmi tarih belgeleri de incelendiğinde, hem kronolojik, hem de olgusal bağlamda hem birbirini destekleyen hem de birbirinden farklı anlatımlara rastlanmıştır.

İmparator ile birlikte Legnano Savaşı ve Üçüncü Haçlı Seferi'ne katılan Baudolino, Dördüncü Haçlı Seferi sırasında Konstantinopolis'te Niketas Honiates ile karşılaşmıştır. Yıllar sonra yine bu kentte bir sütunun üzerinde bir süre çileci olarak yaşayan Baudolino, hem birçok tarihsel olaya tanık olmuş, hem de pek çok kente seyahat etmiş, ayrıca Lombardia Birliği'nin kuruluşunu görmüştür. Eserde, seyahat ettiği kentlere ilişkin anlatılar da yer almaktadır.

Yardımlarından ve tez çalışmam boyunca sabır ve özveriyle gösterdiği ilgiden dolayı tez danışmanım ve değerli hocam Sayın Prof. Dr. Nevin Özkan'a gönülden teşekkür ederim. Ayrıca, beni destekleyen İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı öğretim üyelerine teşekkür ederim.

GİRİŞ

"Umberto Eco'nun *Baudolino* Adlı Eserindeki Tarihsel Öğeler" konulu tez çalışmasında Umberto Eco'nun 2003 yılında yayımlanan eseri *Baudolino* tarihsel açıdan incelenmiştir. Tarihsel romanın incelenmesi sırasında, dil, tarih ve coğrafya alanlarından faydalanılarak, tarih aktarımında edebi eserlerin birbiriyle olan ilişkisi araştırılmıştır.

Bu inceleme sırasında, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yabancı Diller Kütüphanesi'nde, Sosyal Bilimler Kütüphanesi'nde, Ankara İtalyan Kültür Merkezi'nde, Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi'nde, Pisa Üniversitesi Modern Diller Kütüphanesi'nde, Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi'nde ve Türk Tarih Kurumu'nda kaynak taraması yapılmıştır.

Bilişim ağı sayesinde, hem yazar, hem de eserle ilgili pek çok makale, video röportaj, eski ve yeni tarihli film arşivi ile görsel kaynak olarak atlaslardan faydalanılmıştır.

Baudolino adlı eser incelenirken ilk olarak "Yazarın Hayatı" bölümünde yazar hakkındaki veriler bir araya getirilerek Umberto Eco'nun eserindeki öğelerle bağdaşan ve esere yansıyan öğeler incelenmiştir.

İkinci bölüm olan "Eserin Konusu ve Kurgusu" bölümünde ise yazarın eserinde hangi tarihi konuları nasıl ele aldığı incelenmiştir. Eserin konusu ve kurgusu, Piyemonte'nin güneyinde bir köy olan Frascheta'da doğan Baudolino'nun, Friedrich Barbarossa ile karşılaşması ve sonrasında başından geçen serüvenlerin, tarihsel olaylar eşliğinde anlatılmasıdır. Eserdeki anlatım, dışarıdan bir üçüncü şahıs olan anlatıcının aktardığı konuşmalar ile konuşmalarda geçen kent ve karakter betimlemelerini içerir.

Ortaçağ uzmanı Umberto Eco, edebiyat ve dilbilim alanlarında pek çok eser yazmıştır. Eserlerindeki tarihsel ve sosyolojik öğelerin birbiri ile olan bağlantıları, *Baudolino* adlı eserde gözlemlenmektedir. Bu sebeple, yazara ait *Il Nome della rosa (Gülün Adı)* ve *Il Pendolo di Foucault (Foucault Sarkacı)* adlı eserler ile Ortaçağa ilişkin Eco'nun diğer eserlerinden de edebiyat ve tarihsel ilişki bağlamında faydalanılmıştır.

Ortaçağa ilişkin pek çok değerli verinin bir araya getirildiği *Baudolino* adlı eserin tarihsel açıdan incelenmesinde, eser, Türk ve yabancı tarih yazarlarının yayınlanmış eserlerindeki anlatım ile karşılaştırılmış, gerçek ve gerçeküstü öğeler incelenmiştir.

Umberto Eco'nun, Ortaçağ'daki olayları temel alan eseri incelenirken, Niketas Honiates'in kaleme aldığı eserler ile karşılaştırıldığında, tarih anlatımının ve yazarlığının ve geçmişe ilişkin verilerin doğru bir şekilde yorumlanmasının ne kadar önemli olduğu gözlemlenmiştir. Çünkü *Baudolino* adlı eserde Baudolino'yu dinleyerek anılarının canlanmasına yardım eden, onun yaşadıklarını yeniden aktaran ve son olarak da Pafnuzio ile onun hakkında konuşan, tarih yazarı Niketas Honiates'tir. Zaman zaman Baudolino'nun anlattıklarının doğruluğu da Niketas Honiates'in görüşüne göre sorgulanmaktadır.

Bu sorgulamanın nedeni ise, Baudolino'nun anlattıklarının bir kısmının gerçek değil, hayal ürünü olaylar olmasıdır. Dolayısıyla, bu tez çalışmasında, eserde yer alan gerçeküstü öğelere de yer verilmiştir. Çünkü Ortaçağ, hem tarihsel hem sosyolojik hem de felsefi açıdan pek çok gizemli noktayı içinde barındırmaktadır. Ortaçağ'daki batıl inanışlar, kutsal nesnelere olan bağlılık, kuvvet ve otorite arayışı, pek çok açıdan sorgulanmaya değer anlatı öğeleri içermektedir.

Gerçeküstü öğeler ile bağlantısı bulunan bir diğer konu da, karakterler ve kentlere ilişkin anlatılardır. Karakterler, kentler ve bunlara ilişkin anlatılarda geçen Kutsal Emanetler, kentlerin ve karakterlerin önemini ortaya koymaktadır. Örneğin bu eserde geçen Dördüncü Haçlı Seferi'nin amacı, başlangıçta Kudüs'ün fethi olmasına rağmen, Haçlı Ordusu jeopolitik konumu ve kutsal emanetleri barındırması sebebiyle, Konstantinopolis'e yöneltilmiştir. Ayrıca, Haçlı Seferleri sırasında Friedrich Barbarossa'nın Göksu Nehri'nde ölmesi, eserde oldukça önemli bir yere sahiptir. Çünkü ölümün ardından yaşananlar, roman ilerledikçe karmaşıklaşmakta ve ancak eserin bitimine doğru çözülmektedir.

Eserde bahsi geçen Kutsal Emanetleri barındıran kentler, kimi zaman tarihi eserlerin yağmalanması ve kaçakçılık olaylarına sahne olmuştur. Bu sebeple, tarihsel olaylar, karakterler ve kentler, anlatının bütünlüğünü etkilemektedir.

Bu tez çalışmasında, Umberto Eco'nun *Baudolino* adlı eserinin dil yapısı incelenirken, kitabın İtalyanca ve Türkçe çevirisi temel alınarak incelenmiş, çevirenin notlarından ve açıklamalarından faydalanılmıştır.

Baudolino, hem bir roman, hem de bir dilbilim tiyatrosu olarak tanıtılmaktadır, çünkü eser, Baudolino'nun ilk yazı denemesi ile başlamaktadır. Baudolino okuma ve yazmayı geç yaşta öğrenmiş, daha sonra Paris'te eğitim almıştır. Bu sebeple, dili ve dilbilgisi farklı kaynaktan beslenmiştir. Eserin yazıldığı dilin incelenmesindeki bir diğer neden de edebi, dilsel öğelerin sosyolojik ve kültürel açıdan bir bütün oluşturması ve geçmişteki olayların ifadesinin gelecekteki kültür-sanat çalışmalarını da etkileyecek öneme sahip olmasıdır.

Baudolino'nun Friedrich'in Barbarossa'nın manevi oğlu ve güvenilir adamı olması, sonra da elçilik görevlerinde bulunabilmesinin temeli, hem duyduğu dili hemen öğrenmesine, hem de aktarımlarda bulunurken dilsel yaratıcılığını ve ifade gücünü kullanabilmesine dayalıdır. Ancak geçmişte kentler ve bölgeler, bazı Ortaçağ terimleri kültürel dönemin özelliklerine ve İtalyanca, Latince veya Yunanca kullanımlarına göre farklılık göstermektedir.

Söz konusu özellikler eserdeki anlatıma ve aktarıma yansımış olduğundan, "Eserin Dil Yapısı" bölümünde örnekler ve açıklamalara yer verilmiştir. Sonuç ve değerlendirme bölümünde ise, eser bütünsel olarak değerlendirilmiştir.

I. YAZARIN HAYATI

İtalyan Edebiyatının en çok tanınan yazarlarından, edebiyat eleştirmeni ve göstergebilim uzmanı, çağımızın önde gelen entelektüel ve düşünürlerinden biri olan ve pek çok konuda araştırma yapmış olan Umberto Eco, 5 Ocak 1932'de İtalya'da Milano yakınlarındaki Alessandria kentinde dünyaya gelmiştir.

Baudolino adlı eserinde Piyemonte'de geçen çocukluk yıllarının etkisi görülmektedir. *Sulla Letteratura (Edebiyata Dair)* adlı eserinde, doğduğu kente ilişkin açıklamalar yer almaktadır:

> "O zamanlar Barbarossa benim için başka bir büyülü isimdi, çünkü İmparator'a başkaldırmak için kurulmuş bir kent olan Alessandria'da doğdum. Buradan, zincirleme olarak neredeyse içgüdüsel bir sürü karar birbiri ardına gelir: dostları ve düşmanlarından ziyade, bir çocuğun gözüyle alışılagelmiş, geleneğin dışında bir Federico'yu yeniden bulmak (Barbarossa hakkında pek çok okumalar yaparak), aralarında Gagliaudo ve eşeğinin de yer aldığı, kentimin kökeni ve efsanelerini anlatmak.[1]

Soyadı ile ilgili bir sav vardır; bu da, dedesinin soyadı olan "Eco"nun, "gökten gelen armağan" anlamında kullanılan "ex caelis oblatus" kalıbının kısaltması olduğu yönündedir. *Corriere della Sera* gazetesinde, soyadı ile ilgili bir açıklamaya yer verilmiştir.

> "Keşiften memnun olan Eco'nun soyadı bir kısaltmadır. 'ECO', Latince 'Gökten Gelen Armağan' anlamında kullanılan 'Ex Caelis Oblatus' kalıbının kısaltmasıdır, diye açıklıyor yazar. Eğitimli bir kamu görevlisi, onu kimsesiz olarak bulduğunda bu şekilde adlandırmış. Umberto Eco New York Times gazetesindeki bir röportajında, 'Onu, Vatikan Kütüphanesi'nde çalışan bir arkadaşım keşfetti,' dedi. Geçen yüzyılın sonunda, kiliseye emanet edilen yetimlerle ilgili bir belgede yazıyor." [2]

---

[1] Eco, Umberto, *Sulla Letteratura***,** Bompiani, 2008, s.343.

[2] Cotroneo, R., *Corriere della Sera*, 29 Kasım1995, s.33.

I. a. Eğitimi

1954 yılında Torino Üniversitesi Felsefe bölümünden, *Il problema estetico in San Tommaso (San Tommaso'da Estetik Sorunu)* konulu tezi ile mezun olan Eco'nun tez çalışması, ilk kitabı olarak 1956 yılında yayımlanmıştır.

Roberto Cotroneo da Eco'nun yayımlanan tezi ile ilgili görüşlerine yer vermektedir. Eco'nun manevi anlayışına ilişkin görüşlere de yer veren Cotroneo, Eco'nun cennet ve cehenneme bakışını aktarmıştır:

> "Bir seferinde şöyle demişti: "Bir gün cennete gidersem ve Tanrıyla karşılaşırsam, iki seçeneğim var. Bu Eski Ahit'in benden intikamı ise, ben cehenneme giderim. Yok, bu Yeni Ahit'inki ise, o zaman aynı kitapları okuduk ve aynı dili konuşuyoruz, demektir."[3]

Yüksek lisans ve doktora çalışmalarını Tomasçılık akımı ve bu akımın estetik anlayışı üzerine yapan Ortaçağ tarihi uzmanı Eco, James Joyce üzerine de oldukça geniş çaplı araştırmalar yapmıştır. Pelin Batu'nun sunuculuğunu yaptığı Rengâhenk Programı'nda, James Joyce'un kendisini en çok etkileyen yazarlardan biri olduğunu dile getirmiştir.[4]

1961 yılında Ortaçağ Estetiği uzmanı olur ve 1975 yılında Bologna Üniversitesi'nden Semiyotik profesörü unvanını alır. Ayrıca "63 Grubu"nda da yer almaktadır. "63 Grubu" daha çok 60'larda "Neoavanguardia" ya da "New Avanguard" diye anılan bir İtalyan edebiyat akımıdır.[5]

Unesco, Triennale di Milano, Expo 1967 ve Fondation Européenne de la Culture (Avrupa Kültür Vakfı) ile buna benzer pek çok ulusal ve uluslararası akademik ve basın-yayın organizasyonlarında ortak çalışmalarda bulunmuştur.

---

[3] Cotroneo, R., *Corriere della Sera*, 29 Kasım 1995, s.33
[4] http://www.haberturk.tv/programlar/video/rengahenk-ozel-12-nisan-2013-umberto-eco/87321.
[5] http://www.sabitfikir.com/dosyalar/tarihin-guvertesinde (Erişim:03.11.2016).

1961 Yılında Torino Üniversitesi'nde doçent olan Eco, 1969 yılında Floransa Üniversitesi'nde görsel iletişim dalında profesör unvanı almıştır. 1971'de Bologna Üniversitesi'ne geçmiştir ve 1975 yılında bu Üniversitenin Gösteri ve İletişim Bilimleri Enstitüsü'nün başına getirilmiştir.

Bologna Üniversitesi'nde göstergebilim dersleri vermiş, yapısalcılık sonrası göstergebilim alanına ışık tutacak çalışmalar yapmıştır.

1961-1964 yılları arasında Torino Üniversitesi, Felsefe ve Edebiyat Fakültesi'nde ve Politecnico di Milano Mimarlık Fakültesi'nde ders vermiştir. 1966 - 1969 yılları arasında Floransa Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Görsel İletişim Bölümü'nde doçentlik yapmıştır.

1969-1971 yılları arasında Politecnico di Milano Mimarlık Fakültesi'nde Semiyotik dersleri veren Eco, 1971-1975 yılları arasında Bologna Üniversitesi Edebiyat ve Felsefe Fakültesi'nde de Semiyotik dersleri vermiştir.

1972-1979 yılları arasında IASS/AIS (Göstergebilim Çalışmaları Uluslararası Birliği) Genel Sekreterliğini yapmıştır. 1979-1983 yılları arasında IASS/AIS Başkan Yardımcısı olmuştur.

1976-1977 ve 1980-1983 yılları arasında Bologna Üniversitesi İletişim ve Sahne Sanatları Enstitüsü Başkanı olan Eco, 1986 yılında Bologna Üniversitesi Semiyotik Bölümü Doktora Programı Bölüm Başkanı olmuştur.

2002 yılında İtalya Beşeri Bilimler Enstitüsü Bilimsel Konseyi başkanlığını üstlenmiştir. 2006 yılında İtalyan Beşeri Bilimler Enstitüsü Garanti Komitesi başkanlığı yapmıştır.

Umberto Eco, 1969 yılında New York Üniversitesi'nde, 1972 yılında Northwestern Üniversitesi'nde, 1975 yılında UC-San Diego Üniversitesi'nde, 1976 yılında New York Üniversitesi'nde ve 1984 yılında Columbia Üniversitesi'nde ziyaretçi profesör olarak ders vermiştir.

İtalya dışında da pek çok üniversiteden kendisine Şeref Doktorası unvanları verilmiştir. 1985 yılında Lovanio Katolik Üniversitesi, 1986 yılında Danimarka Odense Üniversitesi,1987 yılında Chicago Loyola Üniversitesi, New York Devlet Üniversitesi ve Londra Kraliyet Sanat Koleji, 1988 yılında Brown Üniversitesi, 1989 yılında Paris, Sorbonne Nouvelle Üniversitesi ile Liegi Üniversitesi'nden Şeref Doktorası unvanı almıştır.

1990 yılında Sofya Üniversitesi Glasgow Üniversitesi ve Madrid Complutense Üniversitesi, 1992 yılında Kent Canterbury Üniversitesi, 1993 yılında Hindistan Üniversitesi, 1994 yılında Tel-Aviv Üniversitesi ve Buenos Aires Üniversitesi'nden Şeref Doktorası unvanları almıştır.

1995 yılında Atina Üniversitesi ve Ontario Laurentian Sudbury Üniversitesi, 1996 yılında Varşova Güzel Sanatlar Akademisi, Ovidius Üniversitesi, Constanta Üniversitesi, California Santa Clara Üniversitesi ve Tartu Üniversitesi, 1997 yılında Grenoble Üniversitesi, Castilla-La Mancha Üniversitesi, 1998 yılında Moskova Üniversitesi ve Freie Üniversitesi, Berlin Üniversitesi'nden Şeref Doktorası unvanı almıştır.

2000 yılında Montreal Quebec Üniversitesi, 2001 ve 2002 yıllarında Rutgers Üniversitesi, 2002 yılında Kudüs Üniversitesi ile Siena Üniversitesi'nden Şeref Doktorası unvanı almıştır.

2004 yılında Besançon Franche Comté Üniversitesi, 2005 yılında UCLA Medal Üniversitesi ve yine aynı yıl Reggio Calabria Akdeniz Üniversitesi'nden Şeref Doktorası unvanı almıştır.

I. b. Yazarın Edebi Dünyası

Eserlerinde çoğunlukla tarihsel konular, özellikle de Ortaçağ tarihi konularını işlemektedir. 1959 yılında *Sviluppo dell'estetica medievale, in momenti e problemi di storia dell'estetica* adıyla yayımlanan eseri Türkçe'ye 1998 yılında Kemal Atakay tarafından *Ortaçağ Estetiğinde Sanat ve Güzellik* adıyla çevrilmiştir.

1962 yılında *Opera aperta* adlı yapıtı yayımlanmıştır *v*e Türk okuruyla 1992 yılında *Açık Yapıt* adıyla buluşmuştur. 1963 yılında yayımlanan *Diario minimo* ise 1999 yılında, Mehmet H. Doğan tarafından *Yanlış Okumalar* olarak çevrilmiştir.

1964 yılında *Apocalittici e integrati* ile 1965 yılında *Le poetiche di Joyce* adlı eserleri yayımlanmıştır. 1967 yılında *Appunti per una semiologia delle comunicazioni visive* (Şimdiki adıyla, *La struttura assente*) yayımlanmıştır ve Türk okuruna 1991 yılında, Sema Rifat tarafından *Alımlama Göstergebilimi* adıyla sunulmuştur. 1968 yılında *La definizione dell'arte (Sanatın Tanımı)* yayımlanmıştır.

1971 yılında *Le forme del contenuto* ile *Il Segno* adlı eserleri yayımlanmıştır. 1973 yılında *Il costume di casa* adlı eseri yayınlanır ve Türk okuruyla 1999 yılında *Günlük Yaşamdan Sanata* adıyla buluşmuştur. Yine 1973 yılında *Beato di Liébana* adlı eseri yayımlanmıştır. 1975 yılında *Trattato di semiotica generale* adlı eseri basılmıştır.

1977 yılında *Come si fa una tesi di laurea,* 1979 yılında ise *The Role of the Reader; Lector in Fabula* adlı eserleri yayımlanmıştır. 1980 yılında *Function and Sign: the Semiotics of Architecture; A Componential Analysis of the Architectural Sign/Column* yayımlanmıştır.

1981 yılında *De Bibliotheca* adlı eseri yayımlanmıştır. 1983 yılında *Postille al Nome della rosa* ile *Sette anni di desiderio* adlı eserleri yayımlanmıştır.

1984 yılında *Semiotica e filosofia del linguaggio* yayımlanmıştır ve 1985 yılında *Sugli specchi e altri saggi* yayımlanmıştır.

1987 yılında *Notes sur la Sémiotique de la Reception (Semiyotik ve Algı üzerine Notlar)* adlı eseri, 1988 yılında *Il Pendolo di Foucault* adlı eseri yayımlanmış ve 1992 yılında Şadan Karadeniz tarafından *Foucault Sarkacı* adıyla Türkçe'ye çevrilmiştir.

1990 yılında *I limiti dell'interpretazione,* 1991 yılında *Stelle e stellette* yayımlanmıştır. 1992 yılında *Il secondo diario minimo* yayımlanmıştır. 1996 yılında İlknur Özdemir tarafından çevrilmiş ve *Somon Balığıyla Yolculuk* adıyla Türk okuruna sunulmuştur. 1992 yılında *Interpretation and overinterpretation* adlı eseri yayımlanmıştır ve 1996 yılında Kemal Atakay tarafından *Yorum ve Aşırı Yorum* olarak İngilizce'den Türkçe'ye çevrilmiştir.

1992 yılında yayımlanan *Gli gnomi di gnu* adlı eseri 2005 yılında Eren Yücesan Cendey tarafından Türkçe'ye *Cecü'nün Yer Cüceleri* olarak çevrilmiştir. 1993 yılında *La ricerca della lingua perfetta nella cultura europea* adlı eseri 1995 yılında *Avrupa Kültüründe Kusursuz Dil Arayışı* olarak çevrilmiştir. 1994 yılında yayımlanan *L'isola del giorno prima* adlı eseri 1995 yılında *Önceki Günün Adası* adı ile Türk okuruna sunulmuştur. 1994 yılında yayımlanan *Sei passeggiate nei boschi narrativi* adlı eseri ise ilk olarak 1995 yılında Kemal Atakay tarafından *Anlatı Ormanlarında Altı Gezinti* olarak çevrilmiştir.

1996 yılında yayımlanan *In cosa crede chi non crede?* adlı eseri Onur Şen tarafından *İnanç ya da İnançsızlık* olarak çevrilmiştir. 1997 yılında basılan *Cinque scritti morali* adlı eseri ise 1998 yılında Kemal Atakay tarafından *Beş Ahlak Yazısı* olarak çevrilmiştir.

1998 yılında, C. Carrière, J. Delumeau, S.J. Gould, par C. David, F. Lenoir, J.P.de Tonnac ile birlikte kaleme aldığı *Entretiens sur la Fin des Temps* adlı eseri yayımlanmıştır ve bu eser 2000 yılında *Zamanların Sonu Üstüne Söyleşiler* olarak Türkçe'ye çevrilmiştir.

2000 yılında *Baudolino* adlı eseri yayımlanmıştır ve bu eser 2003 yılında yine aynı adla Türk okuruyla buluşmuştur. İstanbul'da, Galata Kulesi'nde Niketas Honiates ile Baudolino arasındaki konuşmaları içeren eseri, Türkiye'de de büyük bir başarı yakalamıştır. Eco, İstanbul hakkındaki görüşlerini şöyle ifade etmiştir:

> "Baudolino'nun hikâyesi 12. yüzyılın ortalarında geçer ama asıl derdim 1400'lerdeki fetihçileri anlatmaktı ki arada iki yüzyıl fark var. Konstantinapol konusundaki mantık dışı saplantım nedeniyle kitabı yazmak zorlaştı. Epey acı çektim o süreçte."[6]

Eco'nun doğduğu kent olan Alessandria oldukça önemlidir ve eserde adı geçen en önemli kentlerden birini oluşturmaktadır.

2001 yılında *Riflessioni sulla bibliofilia* adlı eserini yayınlar. 2002 yılında *Sulla Letteratura* ve *Islam e Occidente e riflessioni per la convivenza* adlı eserlerini yayımlanmıştır. 2003 yılında *Dire quasi la stessa cosa* adlı eseri yayımlanmıştır.

2004 yılında *Tre racconti* adlı eseri yayımlanmıştır ve aynı yıl *Storia della bellezza* adlı eseri yayımlanmıştır. 2006 yılında Erkan Ataçay tarafından *Güzelliğin Tarihi* olarak yayımlanmıştır.

2004 yılında yayımlanan *La misteriosa fiamma della Regina Loana* adlı eseri 2005 yılında *Kraliçe Loana'nin Gizemli Alevi* adıyla, *Baudolino*'yu da Türkçe'ye kazandıran Şemsa Gezgin tarafından çevrilerek Türk okuruna sunulmuştur. 2006 yılında *A passo di gamber* yayımlanmıştır ve aynı çevirmen tarafından *Yengeç Adımlarıyla* olarak çevrilmiştir.

Umberto Eco hakkında yazılar yazan Roberto Cotroneo, *Fenomenologia di Umberto Eco* adlı makalesinde, fikirlerini belirtmiştir:

> "*Önceki Günün Adası*'nda zamanın ve geçmişin yanılgısını anlatmak ve Kraliçe *Loana'nın Gizemli Alevi*'nde anılar

[6] Çamlıbel, Cansu, 07.04.2013 tarihli Hürriyet Gazetesi Röportajı (Erişim: 08.11.2015).

kataloğunda belleğin anlamını sorgulamak ve geleneği yanıltmak için *Gülün Adı*'ndan sonra, *Baudolino* ile Ortaçağ'a geri dönüyor gibidir."[7]

2010 yılında Jean-Claude Carriere ile söyleşilerden oluşan *Non sperate di liberarvi dai libri (Discorsi di Umberto Eco e Jean-Claude Carriere),* adlı eseri yayımlanmıştır ve Sosi Dolanoğlu'nun çevirisiyle *Kitaplardan Kurtulabileceğinizi Sanmayın* adıyla Türk okuruyla buluşmuştur. Yine 2010 yılında yayımlanan *Il Cimitero di Praga* ise 2011 yılında Eren Cendey Yücesan tarafından *Prag Mezarlığı* adıyla çevrilmiştir.

Ortaçağı konu alan editörlüğünü yaptığı son eser *Ortaçağ*, dört ciltten oluşmaktadır; *Barbarlar, Hıristiyanlar, Müslümanlar - Katedraller, Şövalyeler, Kentler - Şatolar, Tüccarlar, Şairler - Keşifler, Ticaret, Ütopyalar.*

Dört ciltten oluşan *Ortaçağ* adlı eserin ilk cildi olarak Alfa yayınlarından çıkan *Barbarlar, Hıristiyanlar, Müslümanlar* adlı eserde Ortaçağ'ın başlangıç ve bitim tarihlerini ele almaktadır ve bu dönemin 476-1492 yılları arasındaki 1016 yılı içerdiğini ifade etmektedir.

2015'de Bompiani yayınevi tarafından İtalya'da yayımlanan *Numero Zero* adlı eseri ise *Sıfır Numara* adıyla Eren Cendey Yücesan tarafından çevrilmiştir. *Sıfır Numara* yazarın son çıkan romanıdır.

[7] https://robertocotroneo.me/2016/03/21/umberto. (Erişim: 29.12.2016).

I. c. Gazetecilik Dönemi

Yazarın edebiyat ve televizyon alanındaki katkılarının ötesinde, 1962'den beri gazetecilik alanında da katkıları olmuştur. Eco, "Dedalus" takma adı ile yazılar yazmıştır. *Foreign Policy* ve *Prospect* dergilerinin yüz entelektüel insanı arasında 2005 yılında ikinci ve 2008 yılında on dördüncü seçilmiştir.

1962 yılından itibaren, *Il Giorno, La Stampa, Corriere della Sera, La Repubblica, L'Espresso* ve *Il Manifesto* gazetelerinde köşe yazıları yazmıştır.

İtalyan Devlet Radyo ve Televizyonu RAI kanalında Umberto Eco "Che tempo che fa" programının konuğu.[8]

[8] http://rumors.blog.rai.it/2016/02/20/la-rai-ricorda-umberto-eco. (Erişim:25.11.2016).

I. d. Televizyon Alanındaki Çalışmaları

Umberto Eco yalnızca edebiyat ve gazetecilik alanında değil, aynı zamanda televizyon dünyasına da değerli katkılarda bulunmuştur.

1954-1959 yılları arasında Milano'da İtalyan Devlet Radyo ve Televizyonu RAI kanalının kültürel yayınlarının editörlüğünü yapmıştır.[9]

Ayrıca, Aspen enstitüsü üyesi olan Eco, RAI Deneysel Programlar Servisi Müzikal Fonololoji Merkezi ve Unesco ile ortak çalışmalarda bulunmuştur. Akademik, edebiyat, gazetecilik ve televizyon alanlarında pek çok başarılı çalışması olan Eco'ya farklı ülke ve kurumlardan pek çok alanda ödüller de verilmiştir. Günümüzde, yurt içi ve yurt dışında da farklı dernek, kurum ve kuruluşların üyesi ve bazılarının da başkanlığını yapmıştır. 1965 yılında (Fiduciario Onorario dell'Associazione di James Joyce) James Joyce Derneği tarafından kendisine onur ödülü verilmiştir. 1994 yılında IASS/AIS kuruluşunun onursal başkanı olmuştur. 1991 yılında bugünkü adı "Kellogg College" olan Oxford'daki "Rewley House"un onursal üyesi olmuştur.

1992-1993 yıllarında Unesco Uluslararası Forum Üyesi sıfatını taşıyan Eco, Paris Üniversal Kültürler Akademisi, 1994 yılında Bologna Bilimler Akademisi, 1998 yılında Avrupa Yuste Akademisi Üyeliği, 1998 yılında Amerikan Sanat ve Edebiyat Akademisi Onursal Üyeliği, 2002 Oxford St. Anne's Koleji Onursal üyeliğinde bulunmuştur.

2003 yılında Alessandria Kütüphanesi Danışma Konseyi Üyesi seçilmiştir. 2006 yılında Polonya Bilim ve Sanat Akademisi yabancı üyesi olan Eco, *Semiotica, Poetics Today*, *Degrés* dergilerinin yapısalcı eleştiri, metin, iletişim, bilgi sorunları redaksiyon komitesinde bulunmuştur.

[9] http://www.umbertoeco.com/en/umberto-eco-biography.html (Erişim: 11.01.2014).

1981 yılında Premio Strega ve Anghiari Ödüllerini alan Eco,1982 yılında Fransa'dan Prix Medicis Etranger Yılın Kitabı ödülü, 1983 yılında Floransa Rotary Kulübü'nden Kolombo ödülünü almıştır.

1985 yılında Unesco Kanada Marshall McLuhan ve Teleglobe ödülü, 1989 yılında ise Bancarella Ödülünü almıştır. 2002 Avrupa Edebiyatı Avusturya Devlet Ödülünü almıştır. Aynı yıl kendisine Fransa'dan Prix Mediterranée Etranger Akdeniz Yabancı Yazar ödülü verilmiştir. 2005 yılında Amerika Kenyion Review ödülüne layık görülmüştür.

1981 yılında Monte Cerignone Onursal Vatandaşı olmuş, 1985 yılında ise Fransa'dan Sanat ve Edebiyat nişanı almıştır.

1993 yılında Fransa Lejyonu Onursal Şövalye (Chevalier de la Legion d'Honneur) ödülü ile takdir edilmiştir. 2003 yılında kendisine İtalya Lejyonu Onursal Şövalyeliği verilmiş, 2001 yılında ise Fransa Transandant Satrap Patafizik Koleji'nden (Transcendent Satrape du Collège de Pataphysique) Şeref Doktorası unvanı almıştır. 1995 yılında Patmos'da On İki Adalar Altın Haç (Golden Cross of the Dodecannese) ödülünü almıştır. 1996 yılında İtalya Cumhuriyeti Büyük Haç Liyakat nişanı almıştır.

Alman mimari ve sanat öğretmeni Renate Eco ile evli olup, Stefano ve Carlotta isimli iki çocuğu olan yazar, 19 Şubat 2016'da 84 yaşında hayata veda etmiştir. Yazarın son zamanlarında, daha çok Milano'daki evinde bulunduğu belirtilmiştir.[10]

ANSA haber ajansında yer alan bilgilere göre, 19 Şubat'ta Milano'da 84 yaşındayken ölen Umberto Eco, ülkesinde, önümüzdeki en az 10 yıl boyunca kendisi hakkında, eserleri adına ve düşünceleri üzerine konferanslar, buluşmalar ve akademik etkinlikler gibi şeylerin düzenlenmesini istememiştir. Söz konusu vasiyetin, 1980

[10] http://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/02/160220_umberto_eco_obit. (Erişim: 20.2.2016).

yılında yayımlanan *Gülün Adı* adlı romanıyla dünya çapında üne kavuşmuş olan Eco'nun eşi Renate Ramge tarafından, yazarın arkadaşı ve meslektaşı göstergebilimci Patrizia Violi'ye aktarıldığı belirtilmiştir.[11]

[11] http://haber.star.com.tr/dunya/umberto-ecodan-ilginc-vasiyet/haber-1098016. (Erişim: 20.2.2016).

II. *BAUDOLINO* ADLI ESERİN KONUSU VE KURGUSU

Eserin konusu, Piyemonte'nin güneyinde bir köy olan Frascheta'da doğan Baudolino'nun, Friedrich Barbarossa ile karşılaşması ve sonrasında başından geçen serüvenlerin tarihsel olaylar eşliğinde anlatılmasıdır. Eserde felsefi ve tarihi perspektife ironi ve sorgulayıcı perspektifler de katılmıştır. Ayrıca, eserde fantastik anlatılar ve kimi zaman aşk hikâyeleri de vardır. Eco, yazma sürecine ve aşka ilişkin olarak görüşlerini şöyle ifade eder:

> "İmparator Friedrich Barbarossa'nın ölümünden sonra Baudolino, arkadaşlarıyla birlikte canavarların yaşadığı diyarlara doğru fantastik bir geziye çıkar. Buralarda benim çok hoşuma giden bir aşk hikâyesi de dâhil olmak üzere inanılmaz şeyler yaşar. Yazarken, aslında Baudolino'yu âşık etmem gerekirken, hikâyenin kadın kahramanına ben de âşık olmuştum."[12]

1155 yılında Baudolino, rüyasında Aziz Baudolino'yu gördüğünü söyleyerek dolaşmaktadır. Yine bir gün, Friedrich Barbarossa'ya Aziz Baudolino'nun ağzından bir müjde verir. Friedrich Barbarossa'nın Terdona'yı fethedeceğini söyler ve bu müjde Friedrich Barbarossa'nın hoşuna gider. Bu da, eserin başından beri Friedrich Barbarossa'nın ölümüne kadar en önemli dönüm noktalarından birini oluşturmaktadır. Ayrıca, diğer okuyucuların eleştirileri de Eco'nun eseri hakkında birbirinden farklı görüşleri yansıtmaktadır:

> "Tipik bir Eco romanı olan Baudolino, 11. yüzyıl sonunda Piyemonte'nin güneyinde, Umberto Eco'nun da doğum yeri olan bir köyde, Alessandria' da çiftçi bir ailenin çocuğu olarak doğan Baudolino'nun serüvenlerle dolu yaşamını anlatır. Erken Ortaçağ, karanlık bir dönem gibi kötü bir üne sahiptir. Umberto Eco Baudolino'ya bu döneme aydınlık, ışıklı bir elbise giydiriyor."[13]

[12] http://dipnotkitap.net/ROMAN/Baudolino.htm (Erişim:27.08.2015).
[13] http://www.pandora.com.tr/urun/baudolino/190352 (Erişim:27.08.2015).

Sadece Friedrich Barbarossa ile karşılaşması ve onunla beraber İtalya'da geçirdiği dönemlerde değil, ülkesinden uzaktayken neler yaşadığı, kimlerle birlikte olduğu, neler yaptığı, nereleri gezip gördüğü, oralardaki yaşam koşulları ve eğitim hayatı da dile getirilmektedir.

Eser, Baudolino'nun yazmayı öğrendikten sonra, kendine özgü biçimde yazma denemesi ile başlamaktadır. Dilbilgisi kurallarına göre pek çok hatalarla ve üzeri çizilerek değiştirilen ve yeniden yazılan kelimelerle kurulan tümcelerle, yazı yazmayı yeni öğrenen bir çocuğun anlattıkları yer alır. Dilbilgisi düzgün olmasa, da dönemin dil ve eğitim anlayışını da neredeyse bir iz düşüm şeklinde yansıtmaktadır.

Eser, Baudolino adlı karakterin çocukluğundan yaşlılığına kadar olan süreçte, Niketas'ın da yardımıyla yazılmış bir çeşit günlük olma özelliği de taşımaktadır. Çünkü başkahraman Baudolino, geçmişte yaptığı sahtekârlığın cezasını kendi parşömenlerini kaybederek ödemektedir. Eser sadece tarih anlatımı değil, tarihte yaşanan olayların felsefi ve teolojik açıdan değerlendirmelerini de içerir.

Baudolino'nun tarih yazarı Niketas ile karşılaşması eserdeki en önemli dönüm noktalarından biridir. Niketas ile karşılaştıktan sonra, yaşadıklarını, yani eserdeki tabirle "Baudolino'nun Yaptıklarını" anlatmaya başlar. Bizanslı ünlü tarih yazarının eserine de bakıldığında, Baudolino'nun anlattıklarıyla örtüşen tarihsel olaylara rastlanmaktadır. Adını Frascheta'lı bir azizin adından alan Baudolino'nun gerçek varlığına ilişkin olarak resmi kaynaklarda kesin ve net bir bilgiye ulaşılamasa da, hayali karakterler aracılığıyla anlatılanların büyük bir kısmı gerçeklikle örtüşen ifadeleri yansıtmaktadır.

Baudolino, yaşadıklarını parşömen kâğıtlarına yazmış olmasına rağmen Rahip Johannes'in Krallığı'ndan kaçarken onları kaybetmiştir ve tarih yazarı Niketas Honiates'e anımsadıklarını anlatır.

Niketas'ın, Baudolino'ya anlattıklarını kaydetme sözünün temelinde ise, ailesini kaybettikten sonra Ayasofya'da tam ölmek üzere iken, Baudolino'nun onu kurtarması yatmaktadır.

Konuşmalar Konstantinopolis'te geçer ve fonda ise Haliç, Galata Kulesi ile Pera vardır. İçinde pek çok tarihsel isim, kent, olay ve felsefi konuşmalar olan *Baudolino* adlı eser, ana karakterin zihninin labirentlerinde çıkılan bir yolculuk gibi, pek çok detaydan oluşmaktadır.

Ortaçağ el yazması sayfasında, Niketas Honiates. [14]

Eserde olaylar anlatılırken, Ortaçağ'daki yönetim şekillerine, papa ve din büyüklerine de yer verilir. Dolayısıyla, eserde yer alan her olay ve anlatı, birbiriyle ilişkili ve neredeyse iç içe geçmiş küçük paketler gibi, satır araları incelendikçe geriye dönük diğer detayları yansıtan ipuçlarıyla doludur.

[14] https://en.wikipedia.org/wiki/Niketas_Choniates#/media/File:Niketas_Choniates.jpg (Niketas Choniates, Miniatur aus Niketas Choniates: Historia (Konstantinopel, 14. Jh.), Wien, Österreichische Nationalbibliothek, Cod. Hist. gr. 53*, fol. 1v).

Baudolino, başlangıçta bozuk dil bilgisiyle yazmış olsa da, İtalyanca, Latince, Yunanca, Almanca gibi, Avrupa tarihi açısından son derece önemli olan dilleri anlama ve konuşmada oldukça yeteneklidir. İfade yeteneği güçlüdür. Bu sayede, İmparator Friedrich Barbarossa'nın ileride gerçekleştireceği pek çok sefer ya da barış anlaşmasında, geri plandaki yönlendirici rolündedir. İmparatorun hem evlatlığı hem de bir anlamda, akıl hocası olmuştur. Bu da, eserin konusuna etki eden bir başka husustur.

Eserde konular hem birbiriyle bağlantılı, hem birbirinin devamı, hem de geriye dönerek anlaşılabilecek bir anlatım tekniği ile yazılmıştır.

Gagliaudo ve Barbarossa[15]

Esere konu olan Baudolino'nun hayatı, aslında pek çok tarihsel gerçeklikle beraber, tarihte gizemli kalmış kentlerle ilgili öğeleri de yansıtmaktadır. Bunlar, kentlerin etimolojik anlamdaki geçmişine de tanıklık eder. Örneğin Mediolano, yani bugünkü adıyla Milano yakınlarındaki Alessandria kentinin adının ileride "Cesarea" olarak değiştirilmesi gibi, kentlerin tarihi-siyasi geçmişleriyle beraber, kültürel geçmişlerini de yazar okuyucuya sunar.

[15] http://www.lastampa.it/2014/02/03/edizioni/alessandria/il-suicidio-del-barbarossa-davanti-alle-nonmura-di-alessandria-ZS1NqH2kbED9VKKUWsrp5O/pagina.html. (Erişim:21.10.2016).

Eserde kentler ve mekânlar, tarihe mal olmuş liderler ve tarihçiler oldukça büyük öneme sahiptir. Örneğin Baudolino, Piskopos Otto von Freising'i ölmeden önce tanıdığını söyler, ancak o zamanlar Baudolino daha çocuktur ve kendi uydurduğu kurgularla dolu olan öyküsü henüz başlamamıştır.

Eserde sadece savaşlar ve benzeri tarihi olaylara değil, aynı zamanda tarihi sanat eserlerinin öyküsüne ve bu eserlerin yağmalanması ile ilgili anlatılara da yer verilmektedir. Baudolino'nun Niketas Honiates'e anlattığı yağmalama ve kaçakçılık olaylarına, diğer resmi tarih belgelerinde de yer verilmektedir. Ancak eserde, bu tarihi sanat eserlerinin kimler tarafından nereden Konstantinopolis'e getirildiği de anlatılmaktadır.

İstanbul'un adı eserdeki olayların gerçekleştiği dönemde, Konstantinopolis'tir ve Kutsal Emanetlere, heykellere ev sahipliği yapmış bir kenttir. Ancak eserdeki anlatıma ve diğer resmi tarih kaynaklarına göre, şehrin yağmalanması esnasında, başka kentlere kaçırılan heykellerin bir kısmı da tahrip edilmiştir. İlginç bir diğer olay da, tarihi eser ve Kutsal Emanetlerin gerçeklikleri ile ilgilidir. Kutsal Emanetlerin bir kısmı, gerçekte değersiz ve sadece inananların maddi kaynaklarını ya da değer yargılarını kullanarak gelir veya makam elde etmek üzere değerlendirilen sıradan nesnelerdir.

"Kutsal Emanetler" olarak adlandırdıkları bu nesneleri, yolculuklarında yanlarında taşımakta ve gerçekte olduğundan çok daha fazla özen göstermektedirler. Gerçeği, Kutsal Kâse ya da Gradal konusunda olduğu gibi, yolculuk esnasındaki gerçeklerin en ince detayını da bir tek Baudolino bilmektedir.

Yolculuk esnasında Baudolino'nun yanında, Niketas sayesinde tanıştığı Pevere, Boiamondo, Grillo ve Taraburlo adlı karakterler yer alır.

Friedrich Barbarossa'nın taç giyme töreni sırasında öfkeli Romalılar, Tiber nehrini aşarak, yalnızca birkaç rahibi öldürmekle kalmayıp, ders vermek amacıyla başka insanları da öldürür. Bu da, tarih boyunca hükümdarların sadece hırs ve

öfkelerinden dolayı değil, gerçekte istemedikleri halde, bir kuralı çiğnememek ve otoritelerini sarsmamak amacıyla, cinayetler işlediklerini gösterir. Krallar her zaman doğru ve mantıklı davranışlar sergilememektedir. Tek başına kararlar almak yerine, etrafındakilerin de onaylayıcı görüşlerinden kuvvet alarak, tarihte işlenmemesi gereken insanlık suçlarına sebep olabilmektedirler.

Eserde sadece tarihi olaylar değil, zaman zaman aşk öykülerine de rastlanmaktadır. Beatrix, Colandrina ve Hipatia, Baudolino'nun öyküsünde yer alan kadınlardır.

Burgonyalı Beatrix ile Friedrich Barbarossa'nın evlilik sahnesi.[16]

Friedrich Barbarossa ikinci eşi Burgonya kraliçesi Beatrix ile evlenir, ancak henüz ondan çocuğu olmadığı dönemde, Baudolino Friedrich Barbarossa'nın eşi Beatrix'e âşık olur. Paris'e gitmek Baudolino için bir nev'i, yasak ilişkiden kaçıştır.

[16] https://it.wikipedia.org/wiki/Beatrice_di_Borgogna#/media/File:Giovanni_Battista_Tiepolo_032.jpg (Erişim:21.10.2016).

Bunu zaman zaman anlatılarında, Beatrix'e yazdırdığı aşk mektupları ve Şair'e yazdırdığı şiirlerle dile getirir. Daha sonra, Colandrina adında birine de âşık olur. Beatrix, çocuğu olduktan sonra Baudolino'yu oğlu gibi gördüğünden, zaman zaman onun fikirlerine danışır.

Friedrich Barbarossa, Baudolino'yu eğitim alması için Paris'e gönderir. Orada birbirinden farklı pek çok alanda eğitim alır. Retorik, astronomi gibi o dönemde bilim dünyası için değerli görülen her türlü ders aracılığıyla kendini geliştirirken, sosyal hayattan da geri kalmaz ve pek çok arkadaş edinir. Bu arkadaşlarından biri de Abdül'dür ve onunla dostluğu sayesinde, Saint-Victor kütüphanesinden faydalanır. Bu öğe eserde, o dönemde bilgiye erişim kaynakları hakkında yol gösterir. Rahewin, Otto'nun emirlerine uyarak "Friedrich'in Yaptıkları"nı yazarken, Baudolino'ya, o dönemdeki bilimsel kaynaklar hakkında sorular sorar.

Baudolino el yazmalarından bahsetse de, el yazmalarına kütüphane görevlileri ulaşamaz. Ancak var olan el yazmalarına sahip çıkılamadığı imajını silmek için, sonradan rahipler yazma eserleri kendileri kaleme alır. Bu da o dönemde yazıldığı ve gerçek olduğu sanılan el yazmaları ile ilgili bir başka tezdir.

Baudolino, Friedrich Barbarossa'dan uzak kaldığı dönemlerde de yolculuklara çıkar ve Hindistan'da iken Beatrix'e olan aşkını unutur. Artık büyümekte ve bilinçlenmekte olan Baudolino, bilimsel konularda arkadaşlarıyla tartışmalar yapmakta, kitaplarda yazılanları sorgulamaktadır.

Eserde, kültürel ve bilimsel konular işlenirken, bir yandan da siyasal anlaşmalara değinilir. Friedrich Barbarossa'nın Roncaglia ve Worms'ta düzenlediği diyet, Lombardiya birliği ve Milano'daki olaylar da eserin konusuna dâhildir:

> "[…]Mart ayında, İtalya üzerine yeni bir sefer düzenlemek için, Worms'ta bir diyet toplanmıştı, Milano yine aynı Milano'ydu, yardakçılarıyla birlikte, gitgide daha isyankâr oluyordu, Eylül'de

> Herbipolis'te, Ekim'de de Besançon'da bir diyet toplanacaktı, kısacası, Friedrich kabına sığmıyordu."[17]

Arkadaşlarıyla yolculuk yaparken, Otto'nun vasiyetini unutmayan Baudolino, Rahip Johannes'i aramaktan vazgeçmez, hatta arkadaşlarıyla bu konu üzerine tartışır ve pek çok plan yapar.

Bu süreç içinde ona eşlik eden arkadaşları sayesinde "Müneccim Krallar"a ilişkin bilgilerin ortaya çıkmasını sağlayan anlatımlara yer verilmektedir.

Şarlman'ı azizler arasına katıp Rahip Johannes'e ait bir saray yapmaya karar veren Baudolino, arkadaşlarıyla sarayın nasıl olması gerektiğini tartışır. Daha sonra onun ağzından bir mektup yazar, ancak, bu mektubu yazarken Sinbad'ın öyküsünden etkilenilmiş olduğunu da anlatır. Uydurma hediyelerle Friedrich Barbarossa'yı memnun etmeye devam eder.

Bu sebeple, öz babasının ölmeden önce kullandığı şarap çanağını, Kutsal Kâse "Gradal" gibi sunarak, Friedrich Barbarossa'yı ve diğer insanları kandırmayı başarır. Daha sonra Üçüncü Haçlı Seferi'ne de katılan Baudolino, Arzruni'nin sarayını ziyaret eder.

Eserde, Friedrich Barbarossa'nın ölümüne ilişkin olaylara yer verilir. Resmi tarih kaynaklarında, 1190 yılında Friedrich Barbarossa'nın Kilikya'da boğularak öldüğü yazmaktadır. Ancak eserdeki anlatıma göre Friedrich Barbarossa ölmemiş, öldürülmüştür. Bu bölüm, eserde bir kilit noktasıdır, çünkü olaylar Friedrich Barbarossa ve etrafındaki insanların ulaşmak istediği amaçlar çevresinde dönmekte, hedefler kişilerin davranışlarını etkilemekte ve hatta taraf değiştirmelerine sebep olmaktadır.

Gerçek tarihsel olaylar ve farklı anlatılan tarihsel gerçekliklerin yanı sıra, gerçeküstü öğeler ile yeryüzü cenneti gibi fantastik öğeler mevcuttur. Müneccimlerin

[17] Eco, Umberto, *Baudolino*, Çeviren Şemsa Gezgin, Doğan Kitap, 2012, s. 62.

öyküsü diğer tarih kaynaklarında da yer almaktadır, ancak eserde anlatıldığından biraz daha farklı olsa da, tarihte yer edinmiş olayların ve kahramanların en büyük dayanak noktası, insanların inanç dünyasıdır.

Baudolino, Müneccim Krallar ile yolculuğa devam eder. Abcasia'ya, Sambatyon'a ve Pndapetzim'e gider. Diyakoz Johannes ile görüştükten sonra, tek boynuzla birlikte dolaşan bir genç kızla tanışır. Onun Hipathia olduğunu öğrenen ve onunla felsefi tartışmalara giren Baudolino, bilgelik ve Hipathia öğretilerine ilişkin açıklamalar yapar.

Akhunlara karşı da savaşan Baudolino, aşk yaşadığı Hipathia'yı kurtarmak ister ama Hipathia dağların ardına kaçarken, Gavagai aracılığıyla ona son mesajını iletir. Her zaman barıştan yana olan Baudolino, bu sefer doğacak çocuğu için savaşmak zorundadır. Daha sonra Hipathia'yı bulmak için geri dönmeye kalkar ama arkadaşlarıyla birlikte yönünü kaybetmiştir. Zaman içerisinde atlarını ve eşinin kardeşi Colandrino'yu da kaybeder. 1197 yılında Pndapetzim'den ayrılır. Altı buçuk yıl sonra Konstantinopolis'e gelir. Alaaddin'in kalesinde arkadaşlarıyla birlikte tutsaklık günlerini anlatır.

Şair de zaman içinde Baudolino'ya benzeyerek ve onun taktiğini kullanarak, Diyakoz'un Rahip Johannes'e götürmesi için Baudolino'ya verdiği kefeni İsa'nın kefeni olarak gösterip başka bir şeyle değiştirmek ister. Daha sonra da Baudolino Kripta'da bir yerlerde gizlenirken, Gradal'in diğer kişilerde olduğunu ve kendisine verilmesini ister. Friedrich Barbarossa'nın ölümünün perde arkasını araştırırken Şair'in Friedrich Barbarossa'nın gerçek katili olduğunu düşünür. Kendini savunmak için iki Arap hançeri ile Şair'i öldürür ve böylece kurtulur.

Niketas'la konuşurken, istemeden, babası Friedrich Barbarossa'nın ölümüne yol açtığını öğrenir ve çilesini çekmek üzere bir sütunun tepesine yerleşir. Orada yaşadığı sürece ermişler gibi muamele edilir ve iyi Hıristiyanların bağışlarıyla geçinir. Herkese bilgece cevaplar verir ve bir gün doğruyu söylediğinde, onu

taşlarlar. En sonunda bu yaşam şeklinden vazgeçer ve Hipathia'dan olan çocuğunu bulmak için yola çıkmaya karar verir. En sonunda Baudolino Rahip Johannes'in Krallığı'na doğru yol alırken, Niketas Pafnuzio'ya, Baudolino'nun öyküsünü nereye koyması gerektiğini sorar. Ancak Baudolino'nun öyküsü ona özeldir ve hem olaylar, hem de kurgu ve anlatı, birbirini tamamlar niteliktedir.

Eser, Baudolino adlı karakterin kurmaca dünyasından, hatta yalan-gerçek anlatı ve olayların iç içe geçtiği öyküler bütününden oluşsa da, eserde her bölüm ve olay içeriğinde gerçekliğin oluş biçimi, algılanışı ve anlatılışına ilişkin sorgulamalar mevcuttur.

Rahip Johannes'in varlığı, yeryüzü cenneti, Müneccim Krallar, Kutsal Gradal ve onun için verilen mücadeleler, gerçekte var olduğu zannedilen veya gerçekten var olan şeylerle ilgili sorgulamaya iterken, anlatım şekli ve anlatıcılar da zaman zaman değişmektedir.

Kimi yerde bir günlük okur gibi, kimi yerde bir radyo tiyatrosu dinler gibi hatta kimi zaman bir film seyreder gibi okunan eserde, tarihsel gerçekliğin ötesinde, bazen bir ortaçağ masalı gibi fantastik, gerçeküstü öğelerin varlığı da eserdeki sahnelere renk katmaktadır.

Konuşmalar, zaman zaman olayların geçtiği ortamın koşullarına göre değişmektedir. Tarihsel kurgu ve anlatıdan, geçmişten çıkıp güncel yaşantıya geri dönüşler vardır. Sonra tekrar bir başka sahnede, geçmiş ve güncel hayat öyküleri iç içe geçmiş zincirleme öyküler silsilesi olarak devam eder.

Eserde, Baudolino'nun hem Batı'ya, hem de Doğu'ya yaptığı yolculuklardan edindiği izlenimler, iki farklı yaşam biçimi, bakış açısı, insanın ruhsal yapısının zaman içindeki değişimi hakkında belirgin ipuçları vermektedir. Önceleri çok konuşan ve konuşmasıyla insanları kendine hayran bırakan Baudolino, yaşlılığında kendini çile çekmeye, halktan gelen bağış niteliğindeki yiyeceklerle hayatını idame ettirmeye adadığı günlerde suskunluğu ve gerektiği zaman bilgece konuşmasıyla, iki

farklı kişilik profili ve buna bağlı olarak da yalan – gerçek, doğru – yanlış, tezatlıkları arasında gidiş gelişlerin hâkim olduğu bir anlatı söz konusudur.

Eser, hem birinci kişinin ağzından, hem de diğer karakterlerin ağzından ve onların bakış açısıyla anlatılmıştır. Sadece öyküler bütünü değil, gerek kişilerin fiziksel yapısına ilişkin, gerekse seyahat edilen yerlere ilişkin betimlemeler ile eser zengin bir şekilde, birden çok teknikle beslenmiştir. Ayrıca, toplumsal bakış açısıyla, yerel diller de kullanılmış, bu da sosyal, kültürel ve dilsel öğelere ilişkin farklı tarzların, anlatım tekniklerinin bir araya getirilmesiyle, neredeyse kolaj tekniğiyle yapılmış bir resim, hatta bir belgesel film gibi okuyucuya sunulmuştur.

III. *BAUDOLINO* ADLI ESERDEKİ GERÇEKÜSTÜ ÖĞELER

Eserde, gerçeküstü öğelerin anlatılmaya başlandığı temel nokta, Friedrich Barbarossa'nın ölümünden sonra Doğu'ya doğru, Rahip Johannes'in Krallığı'na doğru yaptıkları yolculuklar esnasında, Abcasia'ya ulaşmalarıyla başlar.

Abcasia'da hedeflerine doğru adım adım ilerlemektedirler. Orada efsanelerde anlatılanlara benzer canlılarla karşılaşmakta ve ilginç olaylar yaşamaktadırlar:

> " 'Canavarların ülkesine geldik bile' dedi Şair, çok mutlu bir şekilde, 'Krallığa her geçen gün biraz daha yaklaşıyoruz.' "[18]

Eco'nun önsözünü yazdığı *Ortaçağ* adlı eserde ise, Ortaçağ insanı ile ilgili yorumunda, *Baudolino* adlı eserindeki gerçeküstü öğeler ve yaratıklarla ilgili olarak birbiriyle tamamen örtüşen ve birbirini tamamlayan satırlara yer vermektedir:

> "[…]Ortaçağ insanı dünyayı hem tehlikelerle hem de olağanüstü keşiflerle dolu bir orman gibi, yeryüzünü de muhteşem canavarların yaşadığı uzak ülkelerle kaplı bir yer gibi görürdü. Bu hayal gücü, ilhamını klasik metinlerden ve sonsuz sayıdaki efsanelerden alırdı, dünyada çeşit çeşit yaratıkların yaşadığına kalpten inanılırdı: Sinosefaller, tek gözleri alınlarının ortasında Sikloplar, başları olmayıp ağızları ve gözleri göğüslerinde olan Blemmiyalar, alt dudakları uyurken güneşten korunmak için yüzlerinin tamamını kaplayacak kadar büyük olan yaratıklar, ağızları çok küçük olup sadece yulaf sapları kullanarak küçük bir delik yoluyla beslenebilen yaratıklar, kocaman kulaklarıyla vücutlarının tamamını örtebilen Panotiuslar, koyun gibi dört ayak üzerinde yürüyen Artabantiler, kanca burunlu, alınlarında boynuz olan ve ayakları keçilerinkini andıran Satirler ve tek ayakları olan, ama yere uzandıkları zaman güneşin ısısından korunmak için o ayaklarının gölgesinden yararlanan Skiapodlar."[19]

[18] A.g.e., s. 359.

[19] Eco, Umberto, *Ortaçağ, Barbarlar, Hıristiyanlar, Müslümanlar***,** Çeviren Leyla Tonguç Basmacı, Alfa Yayınları, 2015, s. 34.

Baudolino adlı kitapta da anlatılan Abcasia, ışıksız bir kasabadır ve burada yaşayanlar, gerçeküstü yaratıklardır. İşitme ve koku alma duyularıyla hareket ettikleri zannedilmektedir. Anlatılarda, Abdül üç canavarın saldırısına uğrar ve hayatını kaybeder. Ölürken yeşil bal ister ve son dakikalarını mutlu geçirir:

> "Ortaçağ insanları anlamlarla, atıflarla, üst anlamlarla dolu, Tanrı'nın her yerde göründüğü, doğal dünyasında simgesel bir dilin konuşulduğu, aslanların sadece aslan olmadığı, cevizlerin sadece ceviz olmadığı, hipogriflerin aslanlar kadar gerçek olduğu, (çünkü daha üstün bir hakikatin varlığına inanılırdı) tamamı Tanrı'nın eliyle yazılmış gibi görünen bir dünyada yaşıyorlardı."[20]

Daha sonra Baudolino, Sambatyon ve Pndapetzim'e ulaşır. Burada Ponciolar, Pigmeler, Devler, Panozolar, Dilsizler, Numidialılar, Hadımlar ve asla görünmeyen Satirler gibi yaratıklar vardır.

Bir diğer gerçeküstü öğe de, baktığını taşa çevirerek ölümüne sebep olan yaratık (Medusa) ile karşılaşmalarıdır. Bu karşılaşma sonunda, Baudolino bir ayna kullanarak, canavarı kendi görüntüsüne maruz bırakıp canını kurtarır.

Baudolino, Diyakoz Johannes ile de karşılaşır. Diyakoz Johannes, Baudolino için, Rahip Johannes'in topraklarına ulaşmak için bir umuttur ve bu nedenle onunla görüşmek de onun için önemlidir. Ancak Diyakoz, Hadımlar aracılığıyla görüşmeye dair haberler ulaştırır:

> "Hadım saygı değer konuklarına hangi adlarla hitap edeceğini sordu.[…]
> 'Geç oldu, Diyakoz sizi ancak yarın kabul edebilecek.' "[21]

Akşam yemeğinden sonra Diyakoz onları ve hediyelerini kabul eder, memnuniyetini dile getirir. Sonra söz, Diyakoz Johannes'e gelir. İşlevi ve yazgısının ne olduğu merak edilmektedir. Diyakoz da, her rahip öldüğünde, tahta onun

[20] A.g.e., s. 35.

[21] Eco, Umberto, *Baudolino*, Çeviren Şemsa Gezgin, Doğan Kitap, 2012, s. 398.

Diyakozunun çıktığını anlatır. İşlevi, onun yerine geçmektir. Yazgısına gelince, krallığın önde gelen kişileri tarafından, mucizevi işaretlerden yola çıkılarak, en fazla üç aylık olan bir bebeğin seçilerek Rahip'in gelecekteki mirasçısı ve yasal oğlu sayıldığı anlatılır.

> "Diyakoz'un babasını, ne gerçek ne de manevi babasını asla tanımaması bir yazgıdır, diyordu."[22]

Eserde, tarihsel olaylar haricinde, felsefi ve dini fikir tartışmaları da yer alır. Pndapetzim'de kaldıkları iki yıl gibi uzun bir dönemde, bir gün Akhunların ilerlemekte olduğu haberi gelir:

> "Akhunların gelmekte olduğu söylentisi de yayılmaya başlıyordu."[23]

Yine bir konuşma sırasında, aslında inanılan şeylerin gerçekte var olmadığı tartışmasına girer:

> "Akhunlar'a karşı koymak için hepsi ölecek diye yüreğim sızlıyor. Görüyorsun, babam yaşadığı sürece, bir ölecek olanlar krallığı yöneteceğim. Ama belki de ben daha önce ölürüm."[24]

Diyakoz ise Müneccim krallara inanmamaktadır ve Hadımların ona telkin ettiği şeyleri tekrarladıklarını ifade eder; umutsuzluklarla dolu bir iç dünyada yaşamaktadır, zira cüzzamlıdır ve yüzünü sürekli bir peçeyle kapatmaktadır. Bu hastalığı yüzünden, birçok şeyden mahrum kalmıştır. Hatta bir konuşma sırasında: "Sen benim gülümsememi hiç gördün mü?" [25], diye sorar. Yüzündeki peçeyi kaldırınca, Baudolino, Diyakoz'un mutsuzluğunun sebebi olan yüzünü görür. Eserde kokuşmuş diş etleri ile çürümüş dişleri gözüktüğü, dudaklarının ise kemirilmiş gibi lime lime olduğu ifade edilmektedir. Gerçeküstü öğelerin yer aldığı bölümün içinde, yine de bir tarihsel gerçeklik vardır. O da, hastalıklardır. Bu durum da, o dönemin

[22] A.g.e., s. 408.
[23] A.g.e., s. 411.
[24] A.g.e., s. 419.
[25] A.g.e., s. 421.

tarihsel gerçekliğini yansıtır, zira savaşlar yüzünden hastalıklar her yerde kol gezmektedir ve bazı hastalıklara da henüz çare bulunamamıştır.

Baudolino, Hipatia ile de karşılaşır ve onunla hem felsefi tartışma yaparlar, hem de ona âşık olur. Hipatiaların gerçekliği ile ilgili konuşmalar da vardır.

> "Hipatia gerçekten yaşadı, binlerce yıl önce olmasa da, sekiz yüzyıl önce yaşadı, İskenderiye'de imparatorluğun önce Theodosius, sonra Arcadius'un yönetimde olduğu sıralarda. Gerçekten büyük bir bilgelikte bir kadın olduğu, felsefe, matematik ve astronomide uzman olduğu ve erkeklerin bile ağzının içine baktığı söylenir."[26]

Baudolino, Akhunlarla olan savaşa da katılmıştır. Hatta o esnada, önceki eşinin erkek kardeşi Colandrino ve eşinden sonra aşk yaşadığı ve karnında çocuğunu taşıyan Hipatia'yı da kurtaramaz.

> "Nitekim Hunlar uzun bir cephe hattı oluşturmuş bir şekilde göründüler, uzaktan bakıldığında sanki hiç ilerlemiyor, dalgalanıyorlar ya da sallanıyorlarmış gibi geliyordu insana. Ancak ilerledikleri, yavaş yavaş atlarının bacaklarının görünmez hale gelmesinden anlaşılıyordu." [27]

Akhunlarla olan savaşta, Baudolino'nun hem arkadaşı, hem de ölen eşinin kardeşi olan Colandrino da yiyecek ararken elini bir kayaya soktuğunda zehirli bir yılan sokması sebebiyle, yaşamını yitirir. Sonra, Pndapetzim'den ayrılırlar.

> "Tanrı yılı 1197'nin yazıydı. Buraya, Konstantinopolis'e geçen Ocak ayında geldim."[28]

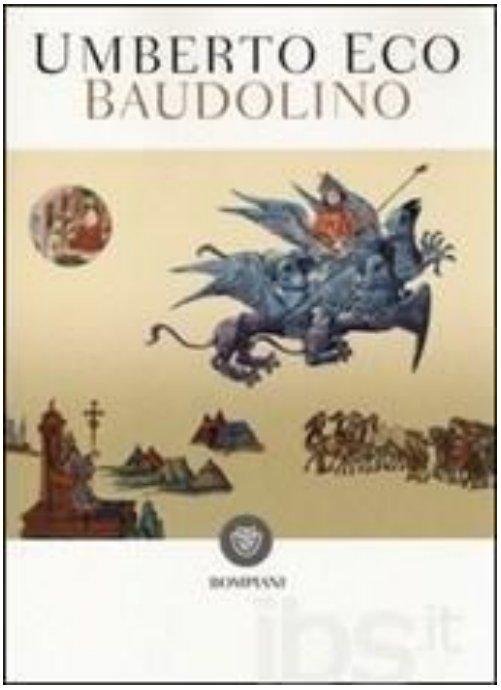
Friedrich Barbarossa'nın ölümü, beraberinde Gradal ile ilgili birçok soruyu da gündeme getirir:

> "Sonra Friedrich'in öldüğü güne geri dönüyorlar ve her defasında o anlaşılmaz ölümü anlamak için yeni bir açıklama getiriyorlardı. Zosimos

[26] A.g.e., s. 439.
[27] A.g.e., s. 467.
[28] A.g.e., s. 476.

> yapmıştı, bu açıktı. Hayır, Zosimos, Gradal'i çalmıştı ama olaydan sonra; biri Gradal'i ele geçirmek için daha önce hareket etmişti Arzruni mi? Kim bilir?"[29]

Baudolino ve dostları, eserin 2014 yılındaki İtalyanca baskısının kapağında resmedilmiş olan Roq kuşları sayesinde Konstantinopolis'e varırlar. Eserde bu noktada yine önceki bölümlerde ele alınmış olan tarihsel öğelerin anlatımına yer verilir.

Baudolino adlı eserin Bompiani Yayınevi'nden 2014 yılında çıkan İtalyanca baskısının kapağı.

[29] A.g.e., s. 479.

IV. *BAUDOLINO* ADLI ESERDEKİ TARİHSEL ÖĞELER

IV. a. *BAUDOLINO* VE ORTAÇAĞ İLİŞKİSİ

Umberto Eco'nun *Baudolino* adlı eserindeki olaylar incelendiğinde, bütünsel anlamda Ortaçağ ile ilişkili olduğu gözlemlenmektedir. Hem kronolojik olaylar anlamında, hem de felsefi anlamda Ortaçağ, eserin çıkış noktasıdır. Umberto Eco, Ortaçağ'ın özelliklerini yansıttığı eserinde, kurgudan tarihsel gerçekliğe doğru bir yolculuğun içine sürüklerken, önsözünü yazdığı *Ortaçağ* adlı eserde, Ortaçağ'ın karanlık bir dönem olmadığını ifade eder. Ortaçağ'da, savaşlar ve yolculuklar sayesinde, Doğu'dan Batı'ya getirilen sosyal, ticari ve kültürel değerler de vardır. Ancak *Baudolino* adlı eserde hâkim olan temel öğe savaşlardır.

Ortaçağ tarihi uzmanı olan Eco, "Gülün Adı" adlı eserinden sonra bu eser ile de Ortaçağ tarihinin gerçeğini yeniden gündeme getirmekte ve *Baudolino* adlı eserinin satır aralarında pek çok bilinmeyene ışık tutmaktadır. Sadece tarihsel olaylara değil, Ortaçağ'da hem yüksek kesimin, hem de halkın yaşam tarzına, düşünce yapısına ve inancı ile siyasi algı yapısına değinmektedir. Aslında 14. yüzyıldaki fetihlere ışık tutmak isteyen Eco'nun *Gülün Adı* adlı eseri 14. yüzyılı içine alırken, *Baudolino* adlı kitapta 12. yüzyıl zaman çerçevesi eserde baskındır. Bu zaman diliminde, dini ve siyasi kaygılar, toplumsal mücadelelerde kendini göstermiştir.

İtalyan Dominiken rahibi, Ortaçağ kilisesinin büyük düşünürü Aziz Thomas Aquinas üzerine akademik çalışmalar yapan Eco'nun eserlerinde, olayların çıkış noktası olan felsefi analize bakıldığında ve *Ortaçağ* adlı eserin önsözünde, Ortaçağ'a ilişkin önemli tanımlamalar yapıldığı görülür.

Rahip Johannes ise, *Baudolino* adlı eserdeki ana kahramanın arayışlarından ve ulaşmak istediği hedeflerinden biridir. Baudolino, onun krallığını bulmayı amaç edinmiştir. Bunun temelinde yatan neden de, Ortaçağ'daki yaşam felsefesini, dini ve siyasi olayları etkilemiş olmasıdır. Ortaçağ'da Johannes ile örtüşen düşünürler vardır.

Baudolino, Otto'nun vasiyeti olan Rahip Johannes Krallığını bulma yolunda ilerlerken, Ortaçağ felsefesi ile ilgili konuşmalar yapacağı bilginlere de rastlar.

Maltepe Üniversitesi Felsefe Bölümü Başkanı Betül Çotuksöken, *Ortaçağ Yazıları* adlı eserinde, konuya ilişkin makalesinde görüşlerini şöyle dile getirir:

> "Ioannes Scotus Erigena, Aquinas'tan çok farklı bir boyutta bakıyordu konuya ve hatta genel theorianın sınırlarını zorluyordu, tepkiyle karşılaşıyordu."[30]

Baudolino, eserde Hristiyanlıkla ilgili felsefi konuşmalarda, Yaratıcı, İsa ve Kutsal Ruh konularında sorgulamalar yapar.

Baudolino'nun eğitimine yardımcı olan ve vasiyetinin yerine getirilmesini isteyen eğitimcilerinden Otto'yu etkileyen Abelardus gibi düşünürler de bu dönemde adını duyurmuştur.

> "Ortaçağ'da, Kilise babalarından itibaren her şey yeni dinin ışığında yeniden yorumlanır ve tercüme edilir. İncil sadece Aziz Hieronymus'un Vulgata adlı Latince tercümesi yoluyla bilinecektir ve Hıristiyan teolojisinin ilkeleriyle örtüştüklerinin gösterilmesi amacıyla başvurulan Yunan filozoflar da Latince tercümeleri sayesinde tanınacaktır. Thomas Aquinas'ın muazzam felsefi sentezinin amacı da bundan başka bir şey değildir."[31]

Baudolino adlı eser, kahramanın grameri düzgün olmasa da, İtalyanca, Frascheta lehçesi, Almanca ve Latince karışık olarak kaleme alınan yazıyla başlar. Çünkü o dönemde Latince, en yaygın bilgi aktarım dilidir. Avrupa'da Latince, bilginler tarafından özellikle kullanılan dildi. Baudolino'yu eğiten kişinin de etkisi, onun parşömenlerine aktardığı yazının niteliğini etkilemiştir.

Eser, 1155 ile 1204 yılları arasındaki Ortaçağ dönemini kapsar. Bu döneme iki papa damgasını vurur. III. Alessandro 1159 ile 1181 yılları arasında yaşamıştır.

[30] Çotuksöken, Betül, *Ortaçağ Yazıları*, Kabalcı Yayınları, 1993, s. 9.
[31] Eco, Umberto, *Ortaçağ, Barbarlar, Hıristiyanlar, Müslümanlar*, Çeviren Leyla Tonguç Basmacı, Alfa Yayınları, 2015, s. 13.

1198 ve 1216 yılları arasında yaşayan Papa III. Innocenzo ise 1201 yılında papa seçilmiştir. Bu dönemde, üniversite eğitimi ve laiklik anlayışı değil, tanrıbilim eğitimi ve manastırlardaki eğitimler baskındır.

Kutsal Topraklara düzenlenen Haçlı Seferleri esnasında, pek çok ülkeden farklı sosyal sınıflara ait, hem halktan kişiler, hem de krallar el ele verip birlik olmuşlardır.

Ortaçağ'daki bakış açısına göre ilahi işaretlerin bulunduğu kutsal emanetler ve el yazmaları, dini liderlerin, kutsal kişilerin ölmeden önce kullandıkları eşyalar, hatta öldükten sonra, vücut parçaları ve bunların kemikleri, kafatasları bile değerli hale gelmiş, kimi zaman sahte olsalar dahi ticareti yapılmıştır.

Günümüzde de Ortaçağ'a ait nesneler, ikonalar müzelerde satılmaktadır ancak bunların gerçek değil, kopya oldukları bilinmektedir. Ortaçağ'da ise, kutsal emanetlerin kaynağından emin olunmasa dahi, gerçekliği sorgulanmadan onlara sahip olunmak istendiği için, insanların zaafları, sahtekâr tüccarlar tarafından kullanılmıştır.

IV. b. *BAUDOLINO* ADLI ESERDEKİ TARİHSEL ÖĞELER

Eserdeki tarihsel fonda, birçok sahne yer alır. Bunların içinde, başlangıçta Dördüncü Haçlı Seferi, "Kudüs'ten Konstantinopolis'e doğru yönelim, Konstantinopolis'in Latinler tarafından yağmalanması", "Bizanslılar ile Latinlerin çatışması", "Bizans İmparatorluğu'ndaki taht kavgaları; cinayetler", "kardeş katliamları" ve "entrikalar" gibi, çeşitli olaylar yer alır.

Baudolino'nun ilk yazı denemesinde, 1155 yılı Roma rakamlarıyla ifade edilmiştir. O yıllarda, çiftçi olan ailesiyle birlikte Frascheta'da yaşamaktadır. İlk yazı denemesidir. Dolayısıyla Baudolino'nun günlüğündeki yazıda gramer kuralları ve noktalama işaretleri eksiktir.

> "Regenbur ~~Taanrı~~ TanrıYılı ay aralık MCLV Baudolino soy adı da Aulario kroniki"[32]

Baudolino'nun Almanlarla ilk karşılaşmasının, Terdona kuşatması sırasında olduğu ifade edilmiştir. Baudolino, ilk önce Friedrich Barbarossa'nın adamlarıyla, sonra da kendisiyle karşılaşır.

Anlatırken, kesin tarih vermese de, betimlemelerle ve benzetmelerle zaman ve şahıs bildiriminde bulunur.

Baudolino, karşılaştığı kişinin bir Alman senyörü olduğunu anlar ve onu babasına götürür. Babası Gagliaudo sinirlenir ve Baudolino'ya kızar. Çünkü o dönemde vasallar köylülerden vergi toplamaktadır ve yoksul halk, Monferrato Markisinin vasallarından ve vergi toplayıcılarından korkmaktadır.

Baudolino, bu Alman senyörünü babası Gagliaudo'ya götürdüğünde sinirlense de, babası paraları görünce öfkesi yatışır ve misafir olarak gelen Alman senyöre yemek ikram eder. Almanlar yemek yerken, onun okuma bildiğini fark

[32] Eco, Umberto, *Baudolino*, Çeviren Şemsa Gezgin, Doğan Kitap, 2012, s. 11.

edince, Baudolino okuma yazma bilenin bu kadar az olduğu bir köyde bunu nasıl öğrendiğini anlatır. Bildiklerini keşişten öğrenmiştir, ancak keşiş sapıktır. O dönemde, din adamlarının ahlaksızlığı, bilinen bir olaydır, ancak Baudolino'nun sapık keşişin oyununa gelmeden ondan kurtuluşunu dinleyince, Friedrich Barbarossa onun akıllı bir genç olduğunu anlar:

> "[…]ve ben ona bilmediin şeyi örenmek için okumayı bilmek yeter dedim yazarsan bildiiin şeyi yazarsın ancak onun için napiim yazı yazmasını örenmiyim…"[33]

Bu sözlerden etkilenen Friedrich Barbarossa'ya rüyasında gördüklerini de anlatması üzerine, Friedrich Barbarossa, Baudolino'nun anlattıklarını daha çok dinlemek ister. Ayrıca Baudolino, karşısındaki kişinin duymak istedikleriyle paralel öyküler anlatarak, insanları kendine inandırmayı becerebilen, ikna yeteneği kuvvetli bir çocuktur.

Bunlardan da çok etkilenen Friedrich Barbarossa, onu yanına almak ister. Babasına para vererek evden ayrılırlar:

> "[…]yani ertesi sabah o senyür babama beni alıp okuma yazma örenecem bir yere götüreceni ve belki Ministeriales olacamı söylüyor"[34]

Birlikte yola çıkarlar, İmparatorluk ordugâhına doğru gitmekteyken yolda Friedrich Barbarossa'nın adamlarıyla karşılaşınca, onun gerçekte kim olduğunu anlar.

Baudolino, yaratıcı zekâsı sayesinde, ilerleyen bölümlerde de Friedrich Barbarossa'ya birçok yalan hikâye anlatacak, Friedrich Barbarossa da çıkarları doğrultusunda bazen gerçekten inanacak, bazen de inanmış gibi yapacaktır. Tarihsel olayların anlatımında bazı olaylar, göründüğünden farklı olsa da, eserdeki sır perdesi aydınlanır. Ancak, eserin belkemiğini oluşturan nokta, yalandan gerçeğe ulaşma

[33] A.g.e., s. 18.
[34] A.g.e., s. 18.

yolculuğudur. Eserde, Baudolino'nun Komnenos ve Angelos'ların tarihçisi Niketas Honiates'le karşılaşması, anlatımın günceden konuşma biçimine dönüştüğü noktadır.

Diğer bir dönüm noktası da, savaşlar sırasındaki ölümler, ölümlerin arkasındaki şüpheli durumlar ve nihayet sır perdesinin aralanmasıdır.

Eserde geriye doğru anlatım tekniği vardır. İkinci ve Üçüncü Haçlı Seferleri; Hıttin Savaşı; Milano Kuşatması ile Legnano Savaşı anlatılmaktadır.

Friedrich Barbarossa, Üçüncü Haçlı Seferi'nde şüpheli bir şekilde ölmüştür. Friedrich Barbarossa'nın ölümü ise, tarihsel gerçeklik sorgulamasındaki kilit olaydır. Çünkü dini değerler, siyasal anlaşmazlıklar, Kutsal emanetlerle saygınlık elde etme arayışı, eserdeki olayları da şekillendirir.

Haçlı Devletleri, savaşlarda birbirlerinden sıklıkla yardım istemekte, kimi zaman da ortak anlaşmalar yapmakta, ancak yine kendi içlerinde kimi zaman güvensizlikler yaşamaktadır. Bunun bir göstergesi de, Latinler ve Bizanslılar arasındaki çatışmadır.

Eser, Friedrich Barbarossa'nın evlatlığı Baudolino ile Bizanslı ünlü tarihçisi Niketas Honiates'in 1204 yılındaki Dördüncü Haçlı Seferi döneminde aralarında geçen konuşmaları içermektedir. Bu konuşmalarda, tarihsel bilgilerin gerçekliği tartışılmaktadır. Zira Niketas, Baudolino'yu Giritli yalancı Teseus'a benzeterek, şöyle ifade eder:

> "Giritli yalancı Teseus gibisin, kusursuz bir yalancı olduğunu söylüyorsun ve sana inanmamı bekliyorsun."[35]

Baudolino, Niketas Honiates'i Konstanopolis'teki üçüncü yangın esnasında gerçekleşen Ayasofya'daki işkenceden kurtaran kişidir. Haçlı Seferleri'nin devam ettiği bu süreçte, eserdeki anlatıma göre Baudolino, Ayasofya'daki Latin işkencesinden, Niketas'ı kurtarmak için onun Flandre Kontu Baudouin'in tutsağı

[35] A.g.e., s. 50.

olduğunu ve onu uzun süredir aradığını söyler. Konstantinopolis'te bir kulenin odasında sohbetlere başlarlar, zaman içinde başka yerlerde de birlikte seyahat ederler ve Friedrich Barbarossa ile ilgili olaylarda da geriye doğru anlatım tekniği gözlemlenmektedir:

> "[…]Niketas ve Baudolino üç yana açılan iki kanatlı pencereleri olan küçük bir kulenin odasında karşılıklı oturmuşlardı. Pencerelerin birinden Haliç ile kenar semtlerin ve küçük evlerin arasında yükselen Galata kulesi ile Pera'nın karşı kıyısı görünüyordu. Öbüründen San Giorgio Boğazı'na akan liman kanalı görünüyordu ve üçüncüsü Batıya bakıyordu. Oradan tüm Konstantinopolis görülebilirdi. Ama o sabah gökyüzünün hoş rengi alevlerin yiyip bitirdiği binalardan ve kiliselerden çıkan yoğun dumandan kararmıştı.[36]

Baudolino ve Niketas'ın karşılaştığı gün Konstantinopolis, Latinlerin baskısı altındadır, son derece yıkıcı olaylar yaşanmaktadır. Can ve mal kaybının dışında, tarihe şahitlik eden belgeler ve sanat eserleri de bu durumdan payına düşeni almaktadır. Baudolino Niketas'ı işkenceden kurtarınca karşılığında Niketas da onun kaybettiği parşömenlerde yazan olayların canlanmasında ona yardımcı olmak amacıyla öykülerini dinler; anlatımlar esnasında can alıcı sorulara verilen yanıtlar, olayların perde arkasını gözler önüne sermek ister niteliktedir. Nitekim Gram Yayınları'ndan çıkan *Türk Düğümü* adlı kitabın yazarı, edebiyat, tarih, Türk ve Avrupa romanı konularında birçok konuyu kaleme alan İlyaz Bingül bu konuya şöyle değinmiştir:

> "Latinlerin Bizanslılara karşı duyduğu kıskançlığın vardığı son nokta 1204'te yapılan saldırıdır. Kiliselerin birleşmesinin başarısızlıkla sonuçlanması, aşağılarcasına Latin (Hıristiyan değil) ve Yunan (Romalı değil) adı verilen insanlar arasında köklü bir düşmanlıktan kaynaklanan

[36] A.g.e., s. 22.

> bu istila kadın, erkek, çocuk katliamı ve kıskançlık ile kinin doyuma ulaştığı bir yağmalamadır."[37]

Niketas ise zaman zaman kâh şüpheye düşerek tarihsel gerçeklikleri sorgulamakta, kâh kurtarıcısına minnet duymaktadır. Baudolino da muazzam bir yalancıdır aslında. Ancak eserde, yalandan gerçeğe doğru bir yolculuk vardır. Baudolino'nun anlattıklarıyla örtüşen en büyük gerçeklerden biri ise, savaşlardaki zulümlerdir.

Fransızca aslından Ali Berktay'ın çevirisi ile G. Villehardouin'in *IV. Haçlı Seferi Kronikleri*'nde Konstantinopolis'te Bizanslılarla Latinlerin çatışmasının anlatıldığı bölümde Konstantinopolis'teki yangınlara ve bu yangınların büyüklüğüne, açtığı zararlara yer verilmiştir:

> **"**İmparator Aleksios bu seferde iken Konstantinopolis'te çok büyük bir talihsizlik yaşandı; çünkü Bizanslılarla Konstantinopolis'te yaşayan Latinler arasında büyük bir çatışma çıktı ve orada çok Latin yaşıyordu. Ve kimliğini bilmediğim bir takım insanlar kötülük olsun diye kenti ateşe verdi yangın öyle büyüdü öyle korkunç bir hal aldı ki kimse onu söndüremedi, bastıramadı. Ve limanın öbür tarafına yerleşmiş olan ordunun baronları bu durumu görünce çok üzüldü ve o güzel kiliselerin ve o zengin sarayların yanarak çökmesine ve o büyük pazar sokaklarının alevler tarafından yutulmasına çok acıdılar ama ellerinden başka bir şey gelmiyordu."[38]

Baudolino adlı eserdeki tarihsel olaylar ile Villehardouin'in *Haçlı Seferleri Kronikleri* karşılaştırıldığında, yangın öğesinin önemi ortaya çıkar. Çünkü kentlerdeki yangınlar, tarihi eserlerin ve gerçeklerin yok olmasına sebep olmakla kalmaz, çok sayıda kişinin ölümüne de yol açar:

> "Böylece yangın limanın bütün üst tarafını kapladı; kentin en kalabalık yerinden diğer tarafta denize Ayasofya kilisesinin hemen yanı başına

[37] Bingül, İlyaz, *Türk Düğümü*, Gram Yayınları, 2016, s. 104.
[38] Villehardouin, G., IV. *Haçlı Seferleri Kronikleri*, Çeviren Ali Berktay, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Hasan Ali Yücel Dizisi, 2008, s. 60.

> kadar her yer alevler içinde kaldı ve bu yangın iki gün iki gece sürdü ve insan eliyle söndürülemedi. Alev alev ilerleyen ateş cephesinin boyu yarım fersahı buluyordu. Zararın kül olan varlıkların zenginliğin hesabını hiç kimse çıkaramaz yanarak ölen erkek, kadın ve çocukların sayısını da kimse söyleyemez."[39]

Eserde, Niketas, eşini ve çocuklarını kurtarmak için çaba gösterir. Kendisi Cenevizlilerin yanında kalmaktadır. Ancak eşi ve çocuklarını da yanına almak ister. Gezi yazıları, elçi mektupları ve sekreter kayıtları dâhil, pek çok tarihsel kaynakta, insanların ailelerini yangından kurtarma çabalarının ayrıntılı biçimde anlatıldığı bilinmektedir.

> "Konstantinopolis'te yaşayan Latinler, hangi ülkeden olurlarsa olsunlar orada daha fazla kalmaya cesaret edemediler; karılarını ve çocuklarını aldılar ateşten kurtarabildikleri neleri varsa yüklendiler ve kayıtlara binerek limanın haçlıların bulunduğu yakasına geçtiler. Sayıları da az değildi. Küçük büyük on beş bini buluyordu. Sonraları onların karşıya geçmiş olmaları haçlıların çok işine yaradı. Böylece Franklar ve Bizanslılar bölündü; çünkü artık eskisi kadar birlik değildiler ve kimse kimi suçlayacağını bilmiyordu. Bu durum her iki tarafa da oldukça ağır geldi."[40]

Niketas ile Baudolino, Dördüncü Haçlı Seferi sırasında karşılaşmış olsalar da, Baudolino'nun yaşam öyküsünün en kritik dönemi, İkinci Haçlı Seferinden sonra Friedrich Barbarossa'nın Alessandria'dan geçmesi sırasında onunla karşılaşması ile başlar. Baudolino, Friedrich Barbarossa'nın ölümüne kadar uzun yıllar boyunca onun hem evlatlığı, hem de güvendiği bir insan olmuştur.

Baudolino, eserde geçen bu karşılaşmayı anlatır. Niketas, Baudolino'nun anlattıklarının gerçekliğini kendi içinde sorgulasa da, kentin işgali esnasında onu kurtaran, ailesine kavuşma umudunu ona hissettiren kişinin Baudolino olduğunu yadsıyamaz.

---

[39] A.g.e., s. 60.
[40] A.g.e., s. 60.

1155 yılında İkinci Haçlı seferinden sonra Baudolino, Friedrich Barbarossa ile karşılaştıklarında, Friedrich Barbarossa İtalya'dan Fransa'ya uzanan Francigena yolunda ilerlemektedir. İkinci Haçlı Seferi, Baudolino ile Friedrich Barbarossa'nın karşılaşmasından önce başlamıştır.

Tarih anlatımında, bakış açısı önemlidir. Urfa Kontluğunun ele geçirilmesi Müslüman Selçuklu ordusu için zafer, Haçlılar için büyük yenilgidir. Sonuç ne olursa olsun, hiçbir din, cinayeti ve zulmü emretmez ancak inançlar ve kutsal toprakların elde edilmesi isteği, kralları savaşa sürükler ve canına kast edilenler de kendini savunmak mecburiyetindedir. Savaşlarda, haklı taraf olmanın yanında, asker sayısı ve savunma gücü de önemlidir.

Baudolino adlı eserde, Alman hükümdarı olarak anılan kişi, Friedrich Barbarossa'dır ve III. Konrad'dan fazla bahsedilmez. Ancak, Haçlı Seferi sırasında, Rahip Johannes'den gelecek mektuptan bahsedilirken, mektubun Fransa'da da elden ele geçme ihtimalinden bahsedilir. Bu bağlamda, Avrupa'nın herhangi bir ülkesinde yapılan duyuru veya çağrılar, belli bir noktadan yayılan haberlerin, Avrupa'da gezgin vaizler ve şairler sayesinde hızla yayıldığı görülmektedir. Avrupalılar, Haçlı Seferleri'nin gerçekleştiği dönemde birlik olmaya başlamışlardır, çünkü Avrupa topraklarını, doğudaki devletlere karşı birlikte savunmak durumundaydılar.

Friedrich Barbarossa ile karşılaştıklarında yalancı biri olan Baudolino, Friedrich Barbarossa'nın ölümünden on beş yıl sonra da, onun intikamını alarak, adaleti yerine getirmek için birini öldürebilecek kadar, yalandan gerçeğe doğru ilerleyen bir arayış adamı olmuştur. Eserde Baudolino, yaşadığı olayları anımsamak ve rahatlamak için Niketas'a anlatmaktadır, bu olaylardan en önemlilerden biri olan Üçüncü Haçlı Seferi'ne ilişkin olaylar resmi tarih kaynaklarına göre yukarıda anlatıldığı şekilde seyrine devam ederken, Baudolino'nun yaşadığı olaylar çok daha karmaşıktır.

Tarih kaynaklarına göre Kilikya'da[41] Göksu Nehri'nde boğularak ölmüş olan İmparator, eserdeki anlatıma göre, aslında öldürülmüştür:

> "Ama Friedrich Kilikya'da nehirde boğulmuştu!
> "Herkes öyle sandı. Oysa öldürüldü o. Ben barış adamıyım. Bu kez öldürmek zorunda kaldım, adaleti yerine getirebilecek tek kişiydim."[42]

Baudolino köyünde yeterli eğitim alamamıştır. Baudolino yazmaya başladığı sırada ailesinin yoksulluğu sebebiyle, evlatlık olarak verilir. Oğullarının yaşı konusunda dahi ailede fikir birliği yoktur. Ancak Baudolino, yaşıtlarından farklı olarak, dilsel zekâsı oldukça kuvvetlidir. Daha önce eğitimini almamış olsa bile, çabuk öğrenme yeteneği ve duyduğu dilde konuşabilme özelliği, onun kaderini değiştirmiştir.

Zekâsı, davranışları, dilsel yaratıcılığı ve ikna yeteneği de, ileriki yıllarda Barbarossa'nın aldığı tarihi kararları etkiler. Aynı zamanda, Baudolino, Friedrich Barbarossa'nın yaşam koşullarına da uyum sağlamayı başarır:

> "İmparator beni yanına aldıktan sonra tutkuyla çalıştım. Her koşulda, bir konak yerinde, bir çadırda, ya da yıkık bir evin duvarına yaslanarak yazmaya çabaladım. Daha çok tabletlere çok ender olarak da parşömene yazıyordum. Friedrich gibi yaşamaya alışmaya başlamıştım. Aynı yerde, birkaç aydan fazla asla kalmazdı. O da yalnızca kışın. Yılın geri kalan bölümünü hep yolda geçirir, her akşam farklı bir yerde uyurdu."[43]

Eserde geçen tarihsel olaylardan en önemlisi, Baudolino ile Friedrich Barbarossa'nın karşılaşmasıdır. Bu karşılaşma neticesinde, Baudolino'nun anlattığı rüyadan etkilenen ve aslında çıkacağı kutsal sefer için destekleyici zafer öngörüsünden hoşnut olan Friedrich Barbarossa, Baudolino'yu sarayına alır. Bu durum, o dönemde inancın, gerçeklik ve mantığın ötesinde, gerçekleşmesi istenen

[41] Kilikya: Anadolu'nun güneyinde, Alanya Burnu'ndan Suriye'ye kadar uzanan Antik Bölgeye verilen ad.
[42] Eco, Umberto, *Baudolino*, Çeviren Şemsa Gezgin, Doğan Kitap, 2012, s. 32.
[43] A.g.e., s. 39.

olayların dini makamlar tarafından onay ve müjde beklentisinin yüksek seviyede olduğunu göstermektedir.

> "O yılın başında ben hala babam ve annemle yaşıyordum. Bir ineğimiz, bir de sebze bahçemiz vardı. Bizim oralardan bir keşiş bana okuma yazmayı öğretmişti. Ormanda ve bataklıkta dolaşıyordum, hayalci bir çocuktum. Tekboynuzluları görüyordum ve sisler içinde Aziz Baudolino'yu gördüğümü (söylüyordum)."[44]

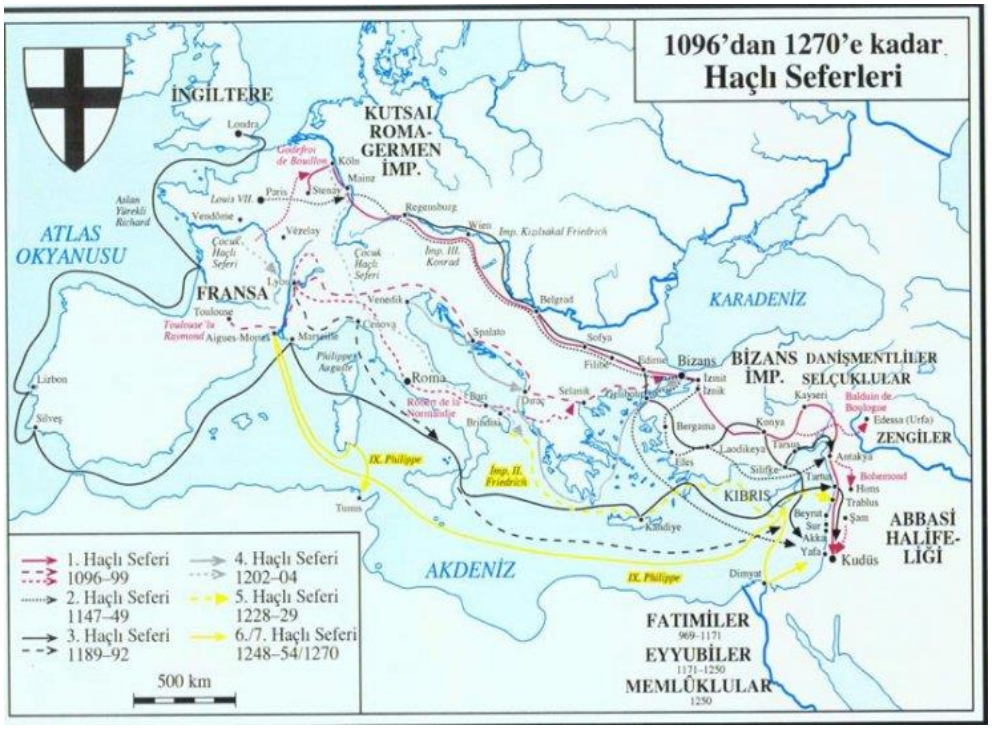
Aziz Baudolino, geçmişte, Villa del Foro'nun piskoposu olmuştur. Eserde Baudolino ise hayal ile gerçeği birbirine karıştıran, yani gördüğü şey ile görmek istediği şeyi birbirine karıştıran bir çocuk olarak anlatılır:

> "[…]İşte böyle Frascheta'da dolaşıp, ormanda azizleri ve tekboynuzları görüyordum ve İmparator'la karşılaştığımda, kim olduğunu bilmeden, onunla kendi dilinde konuştum ve ona Aziz Baudolino'nun bana onun Terdona'yı fethedeceğini söylediğini söyledim Böylece yaşamım değişti."[45]

Haçlı Seferleri Tarihi Kroniklerine göre, 1153'de III. Baldovin Aşkalon'u ele geçirir. Karşılaştıkları dönemden önce, Konmenos hanedanlığındaki duruma bakılırsa, Komnenos hanedanında da entrikalar olduğu görülmektedir.

> "Kış gündönümü sırasında İmparator Manuel yeniden Pelagonia'ya gitti. Bizans Hükümdarı olacak olan, Komnenos ailesinden Andronikos, Manuel'den imparatorluk unvanını alıp Macar yardımı ile bizzat tahta çıkmak amacıyla, gizlice Macar kralı ile Bizanslılara karşı ittifak etmişti."[46]

[44] A.g.e., s. 39.
[45] A.g.e., s. 40.
[46] Khoniates, *Historia*, Çeviren Prof. Dr. Fikret Işıltan, Türk Tarih Kurumu, 1995, s. 69.

1006'dan 1270'e kadar Haçlı Seferleri'nin izlediği yol.[47]

Kronolojik olarak inceleme yapıldığında, 1159'da Antakya Manuel Komnenos'un hâkimiyetini kabul eder. Nureddin ise Şam'ı alır. 1155-1156 yıllarında Reynald de Chatillon Kıbrıs'ı yağmalar. 1167'de ise, Friedrich Barbarossa'nın taç giyme töreni gerçekleşir.

Friedrich Barbarossa o dönemlerde henüz baba olmamıştır ve Baudolino'yu evlatlık edinmiş, duygusal olarak bağlanmış, yolculuklarında onu da yanında götürmektedir. Bu yolculuklardan birinde de de Francigena yolundan geçerken, İmparator Papa Hadrianus ile Sutri'de karşılaşır. Roma'da taç giyme töreni yapılır. İmparator'un taç giyme konusu ile ilgili bir soru üzerine, Baudolino, Basileus III. Aleksios'un tahta çıkışına değinir. Basileus III. Aleksios ile ilgili anlatımdan sonra ise, Friedrich Barbarossa'nın Roma'daki taç giyme töreni konusu aydınlatılır.

[47] http://www.tarihiolaylar.com/galeriler/tarihin-gidisatini-degistiren-savaslar-ve-etkileri-109. (Erişim:20.10.2016).

Friedrich Barbarossa'nın taç giyme töreni konusundaki fikrinde Niketas yanılmıştır. Söz konusu kitapta, tarihsel olaylar anlatılırken, tarihi eserler ve kutsal mimari yapılar arasında karşılaştırmalar yapılmıştır:

> "1167 yılında Macarlar yine yeminlerini bozdular.[…]Sefer için uygun mevsim başlayınca imparator Manuel Sardike'ye gitti. Macarlara karşı sevk etmeyi düşündüğü savaş kuvvetleri de onunla burada birleşeceklerdi. Sardike'deyken, imparatora şu haber ulaştı: Istanbul'da Konstantinos Forumu'nun Batı dönümünde yükselen ve birisine "Bizanslı Kadın" diğerineyse "Macar kadın" denilen iki kadın heykelinden birisi, "Bizanslı Kadın" heykeli, tam da ordunun Sardike'de toplanmakta olduğu günlerde, zamanın tahribatı sebebiyle yıkılmış fakat "Macar kadın" heykeli hala ayakta kalmıştı. İmparator bunu duyunca teş'eüm etti ve derhal yıkılan heykeli yerine diktirerek diğerini yıktırdı. "Manuel, Venedik, Cenova, Pisa, Ankona ve diğer kıyı milletlerinin dostluğunu kazanmak ve bu dostluğu yeminlerle güçlendirmek istiyordu."[48]

Ayrıca, kutsal olayların gerçekleştiği dönemde, savaşlar sadece Müslümanlar ve Hıristiyanlar arasında yaşanmıyordu. Her ne kadar Doğu'ya karşı birlik olma durumunda kalmışlarsa da, Hıristiyanlar da kendi içlerinde çatışmaktaydılar:

> "Manuel, Papa'ya şunları yazarak onun bu girişimini de boşa çıkarmıştı: 'Hükümdarlıklara hâkim olmak haklarını bir başkasına verme! Atalarımızın çizmiş olduğu sınırları yerlerinden oynat ki, daha sonraki olaylar, düşünmeden bir davranışta bulunmanın ne kadar tehlikeli olduğunu sana idrak ettirmesin ve sen artık felakete karşı kullanılabilecek hiçbir çare kalmadığında, hak ve hukuka gerektiği gibi riayet etmemiş olduğunu pişmanlıkla hatırlamayasın!' Bu sebeple ünlü Roma'nın kapıları, sayısız ordulara sahip olmakla öğünen bu adam sanki bu kuruma ve yardıma muhtaçmış gibi, Friedrich'e kapalı kalmıştı."[49]

Bu esnada Otto, Baudolino'ya yazı yazmayı öğretmektedir ve olayların aktarımında yardım eden kişi olmasına rağmen, Baudolino, parşömenleri kazıyıp yok

[48] Khoniates, *Historia*, Çeviren Prof. Dr. Fikret Işıltan, Türk Tarih Kurumu, 1995, s. 140.
[49] A.g.e., s. 49.

eder. Eserde Baudolino, kendi parşömenlerini kaybetmesini de bu olaya bağlamaktadır. Eserde tarih yazımı esnasındaki çeşitli olaylara da yer verilir ve bu çerçevede, Baudolino, Otto von Freising'in tarih yazımına değinir:

> "Piskopos Otto, on yılı aşkın bir sürede yazdığı 'Chronica sine Historia de duabus civitatibus'un ilk versiyonunu bulamadığı için saçını başını yoldu ve zavallı Rahewin'i onu bir yolculuk sırasında kaybetmekle suçladı. Ancak onu iki yıl sonra yeniden yazmaya ikna oldu, ben onun yazdıklarını kopyalıyordum ve asla 'Chronica'nın ilk versiyonunu benim kazıyıp yok ettiğimi itiraf etmedim. Ama gördüğüm gibi hak yerini buluyor, çünkü sonra ben de, benimkini, günlüğümü kaybettim, ama benim yeniden yazacak cesaretim yok.[…]Chronica'nın ilk versiyonunda dünyanın daha kötüye gittiğini söylediğini, ancak daha fazla çelişkiye düşmemek için, Chronica'yı yeniden yazarken biz zavallı insanlara karşı daha hoşgörülü davrandığını sanıyorum. Ve buna, birinci versiyonu kazıyarak ben sebep oldum. Belki de bu versiyon kalsaydı Otto, 'Gesta'yı yazmaya cesaret edemezdi ve yarın, yazılan bu Gesta sayesinde Friedrich'in yaptığı ve yapmadığı şeyler söyleneceği gibi, eğer ben birinci 'Chronica'yı kazıyıp yok etmeseydim yaptığını söylediğimiz her şeyi yapmamış olacaktı."[50]

Baudolino, Otto'nun söylediği şeyleri yazarken, bir yandan da gerçeklerin farkındadır. Aynı zamanda, nelere sebep olduğunun bilincindedir:

> "Friedrich, Baudolino'yu Piskopos Otto'ya ve yardımcısı Rahewin'e emanet etmişti.[…]Paris'te Büyük Abelard'dan eğitim almış, sonra Citeaux keşişi olmuştu." [51]

Tarih yazanlar gerçeklere sadık olmazsa, ileride okuyanlar tarafından olayların farklı algılanmasına sebep olacaktır. Bu yüzden olaylara bakış açıları önemlidir.

[50] Eco, Umberto, *Baudolino*, Çeviren Şemsa Gezgin, Doğan Kitap, 2012, s. 49.
[51] A.g.e., s. 53.

Baudolino, *Chronica sine Historia de due civitatibus* ile *Gesta Frederici*'yi karşılaştırır, bir yandan da geçmişteki olayları, haksızlıkları öğrenir ve birbiriyle kıyaslar. Kendisi yalancı olsa da, gerçeklerin de farkında olan ve mantık muhakemesini iyi kullanan biridir aslında.

Baudolino adlı eserdeki önemli tarihsel olaylardan ikisi, Friedrich Barbarossa'nın Regensburg ve Worms'da diyet hazırlığı içinde olması çerçevesinde oluşur. Bu dönemde stratejik olaylar, Friedrich Barbarossa'yı akrabalarının statülerini değiştirmeye itmiştir. İmparatorluk çıkarları için, stratejik öneme sahip yerlerde kendi yakınlarının bulunması işini kolaylaştırmaktadır.

Baudolino, tarihi olaylar silsilesi devam ederken, Friedrich Barbarossa'ya makul öğütler vermektedir ve bu öğütler olayların gidişatını etkilemektedir. Tarihte, İmparatorluk çıkarları için evlilikler gerçekleştirilmektedir. Bunlardan biri de, Friedrich Barbarossa'nın Burgonyalı Beatrix ile yaptığı evliliktir. Baudolino, genç Beatrix'e âşık olur ve işte tam bu sırada, Friedrich Barbarossa Baudolino'yu eğitim sebebiyle Paris'e de gönderir. Paris'te yeni bir yaşama başlayan Baudolino Morimondus Manastırı'nda eğitimine devam ederken, Friedrich Barbarossa gittikçe daha fazla güç ve iktidar elde etmek için var gücüyle ilerleme yolundadır:

> "Baudolino o yıl sarayda fazla kalmadı.[…]Friedrich önce Polonyalıların defterini dürmek zorundaydı.[…]Baudolino, Otto'yla Morimondus Manastırı'nda kalmıştı. Rahewin'le eğitimine devam ediyor, her geçen gün hastalığı biraz daha ilerleyen piskoposun kitabını kopya ediyordu."[52]

Baudolino kitabı kopya ederken, Hıristiyanlıkla ve Rahip Johannes'le ilgili şeyler sorar ve öğrenir, ayrıca Nasturiler ile ilgili teolojik bilgiler elde eder.

Haçlı Seferleri sırasında ölüm döşeğinde olan Otto, Baudolino'ya, Rahip Johannes'in krallığına dair vasiyet eder. Otto'nun ölümü pek çok tarihsel olay zincirinin gerçekleşmesine sebep olur:

---

[52] A.g.e., s. 62.

> "Baudolino, Rahip Johannes'in Krallığı'nı unutma. Ancak o aranarak Hristiyanlığın bayrağı Bizans'ın ve Kudüs'ün ötesine götürülebilir. Seni, İmparator'un inandığı birçok hikâyeyi uydururken duydum. Bu yüzden, bu krallık hakkında başka havadisler işitmesen bile onları uydur. Dikkat et, senden yalan olduğunu düşündüğün şeyleri anlatmanı istemiyorum, bu günah olur, ama gerçek olduğunu düşündüğün şeyleri yalan da olsa anlatmanı istiyorum; bu erdemli bir davranıştır, çünkü kesinlikle var olan ya da meydana gelmiş olan bir şey hakkındaki kanıt eksikliğini telafi eder. Senden rica ediyorum: İranlıların ve Ermenilerin topraklarının ötesinde bir Johannes mutlaka var, Baktria'nın, Ekbata'nın, Persepolis'in ve Sus'un ve Arbeles'in (Erbil) ilerisinde, Müneccim Kralların torunu olan bir Johannes.[…]Friedrich'i Doğuya gitmesi için teşvik et, çünkü tüm kralların en büyüğü olarak onu aydınlatacak olan ışık oradan geliyor.[…] İmparatoru Milano ile Roma arasındaki balçıktan çekip çıkar." [53]

Friedrich Barbarossa aynı zamanda, tüm kentleri bir yasaya bağlamaya çalışmaktadır. Baudolino, Paris'te Saint-Germain Manastırı'nda eğitim almaktayken, annesi Hibernialı, babası Provencelı Abdül'ü tanır. Beatrix'e Şair'in ağzından mektuplarla şiirler gönderir ve bu şiirler Saray'da beğeni toplar. Aslında bu şiirleri Baudolino yazmakta, ama Şair'in adı kullanılmaktadır. Bu dönemde, Friedrich Barbarossa'nın etrafındaki insanların makamı da yükselmektedir:

> "Rainald tam o yıl Köln Başpiskoposluğuna yükseltilme onuruna erişmişti ve bir başpiskoposun şairi olma ve dolayısıyla, biraz şaka yollu, böbürlenerek söylediği gibi, baş şair olma düşüncesi, Şair'in pek hoşuna gitmişti." [54]

Şair'in şiirleri o kadar çok beğeni toplar ki Şair Rainald tarafından saraya çağırılır. Şair kendisi yazmış gibi şiirler sarayda tanıtılmaktadır ama aslında şiirleri kaleme alan Baudolino'dur:

[53] A.g.e., s. 66.
[54] A.g.e., s. 93.

> "Yaklaşık bir yıl boyunca Şair, saygı dolu mektuplarla birlikte, yavaş yavaş yazdığım dizeleri Rainald'a yolladı ve sonunda Rainald, o görülmemiş yeteneğin ne pahasına olursa olsun yanına gelmesini istedi."[55]

Şair'in sarayda bulunmasının bir diğer avantajı da, Baudolino'ya olup bitenleri haberdar edebilmesidir. Böylece, sarayda neler olup bittiğini öğrenebilir, gelişmelerden uzak kalmamış olur:

> "Bu arada Şair, ona Friedrich'in yaptıklarını bildiriyordu. İtalya komünleri Roncaglia Diyeti'nde verdikleri sözlerin hiçbirini yerine getirmiyordu. Yapılan araştırmalara göre, ayaklanmaya katılmış kentler surlarını yakmak ve savaş araç gereçlerini yok etmek zorundaydı, ancak kentliler kent çevresindeki hendekleri doldurmuş gibi yapıyorlardı, ama hendekler hala oradaydı. Friedrich Crema'ya ellerini çabuk tutmalarını söylemek için Papalık elçilerini göndermişti, ama Cremalılar İmparator'un yolladığı bu elçileri ölümle tehdit etmiş, eğer çekip gitmezlerse onları gerçekten öldüreceklerini söylemişlerdi." [56]

Milano'ya, podesta'ları atmaları için, bizzat Rainald'ın kendisini ve Palatinolu bir kontu yollar çünkü Milanolular imparatorluk yasalarını kabul edip, ardından kendi başlarına konsülleri seçememektedir. Ayrıca yeniden Lodi'ye saldırmışlardır ve Lodi'ye yapılan saldırı, İmpararator'u öfkelendirmiştir. Ders vermek amacıyla Crema'yı kuşatmıştır. Cremalılar, Milanoluların İmparatorluk askerini tutsak etmişlerdir. İmparator da etkilenmiş ve diğer esirleri kuleden uzaklaştırmıştır:

> "Ama arkadaşlarının sonuna çok öfkelenen Cremalılar ile Milanolular kentteki Alman ve Lodili esirleri surların üzerine çıkartmış ve Friedrich'in gözleri önünde, serinkanlılıkla öldürmüşlerdi."[57]

[55] A.g.e., s. 94.
[56] A.g.e., s. 98.
[57] A.g.e., s. 98.

Şair gittiğinden beri Baudolino ile oturan Abdül, Baudolino'ya başka bir gerçeği daha anlatır. Bu gerçek de, yeşil bal etkisi ve gücüyle, sarazenler tarafından kazanılan zaferler gerçeği idi:

> "[…]Kutsal topraklardayken çok güzel ve korkunç bir öykü işitmiştim. Antakya'dan fazla uzak olmayan bir yerde, dağlar arasında yalnızca kartalların girebildiği bir sarayda bir Sarazen soyunun yaşadığı anlatılırdı. Efendilerinin adı Alaaddin'di ve hem Sarazen prenslere, hem de Hıristiyan prenslere korku saçıyordu."[58]

Alaaddin'in adamları tarafından kaçırılan Abdül, beş yıl o sarayda, bir harem ağasının yanında uşak olarak kalmıştır. Ancak bahçeyi hiç görmediğini ifade eder. Abdül'ün gördüğü gerçek, oradaki gençlerin zincire vurulmuş olmaları ve yeşil balın etkisiyle hayal dünyasında yaşıyor olmalarıdır:

> "Her sabah harem ağası bir dolaptan, içinde bal katılığında, ama yeşilimsi renkte bir hamur bulunan gümüş bir kap çıkarıyor, tutsakları sırayla bununla besliyordu.[…]Alaaddin'in oyununu anladım: Cennet'te yaşadıklarını sanarak zincire vurulmuş bir halde yaşıyorlardı ve o mutluluğu yitirmemek için beylerinin nefretine alet oluyorlardı. Görevlerinden sağ salim dönerlerse, yeniden zincire vuruluyorlar, ama yeşil balın sebep olduğu düşleri yeniden görmeye ve hissetmeye başlıyorlardı. Alaaddin onlara bahçeyi anlattığından, bahçeyi düşlüyorlardı. Sanırım yeşil bal bir insanın yürekten istediği şeyleri gösteriyor." [59]

Bu konuşmalardan bir müddet sonra Abdül Baudolino'ya belki Otto'nun da bu yeşil baldan kullanmış olabileceğini söyler. Bunun üzerine, Abdül, Baudolino ve Boron, Yeryüzü Cennetinden konuşurlar ve Yeryüzü Cenneti'nin Dicle Nehri'nin yakınlarında olduğu kanısına varırlar.

Baudolino Paris'te dört yıl geçirdikten sonra, Friedrich Barbarossa'yı görmeyi çok ister. Aynı zamanda, Beatrix'i de özlemiştir. Rainald, İmparator'u öven

[58] A.g.e., s. 101.
[59] A.g.e., s. 103.

bir şiir yazmasını Şair'den istemiş, Şair de doğru ilhamın gelmesini beklediğini söyleyerek zaman kazanma arayışına girmiştir. Bu sırada, Doğuda önemli olaylar cereyan etmektedir:

> "İmparator Manuel, birkaç defa büyük kitleler halinde Bizans arazisine yayılan Türkleri zorla ülkeden çıkardı. Ve onların elindeki Pentapolis'e saldırdı. Türkler kendisiyle savaşa girmediklerinden, pek çok insan ve hayvan ganimetiyle muzaffer olarak geri döndü. Yaptığı bu seferlerden biri esnasında (1172 veya 1173) Sultan'ın en nüfuzlu ve kudretli adamlarından Solymas (Süleyman) İmparator'un yanına gelerek efendisi sultanı öven uzun bir konuşma yaptı. [60]

Friedrich Barbarossa'nın, Basileus Manuel ile birlikte bazı planlarından söz edilir. Hemen hemen her devirde olduğu gibi, siyasi gücün devamı amacıyla kimi zaman düşman olan liderler, çıkarlarını korumak için kendilerini barış yanlısı ve müttefik konumunda göstermişlerdir.

Friedrich Barbarossa ve Baudolino arasındaki konuşmalara göre, Friedrich Barbarossa'nın papalar ile ilgili sorunu *Friedrich'in Yaptıkları* kitabına yansımamıştır. Baudolino ise ona tepkilidir:

> "Henüz Schwaben Düküyken, haçı alıp, Kudüs Hıristiyanlığının yardımına koşmak için, deniz aşırı ikinci bir sefere katılmıştı. Ve Hıristiyan ordusu güçlükle ilerlerken, Hadrianopolis'te, birliğinden uzaklaşan soylulardan biri saldırıya uğramış ve öldürülmüştü, kuşkusuz yöre haydutları tarafından yapılmıştı bu iş. Zaten Latinler ile Bizanslılar arasında çok büyük bir gerginlik vardı ve Friedrich bu olayı bir hakaret olarak algılamıştı. Crema'da olduğu gibi, öfkesi önlenemez hale gelmişti: yakınlardaki bir manastıra saldırmış ve rahiplerin hepsini öldürmüştü."[61]

Ayrıca, Friedrich Barbarossa'nın oğlu Schwaben dükü Friedrich de olayların içindedir. Bazı olaylar *Gesta Friderici*'ye yansımasa da, iç karışıklıklara neden olmuştur:

---

[60] Khoniates, *Historia*, Çeviren Prof. Dr. Fikret Işıltan, Türk Tarih Kurumu, 1995, s. 85.
[61] Eco, Umberto, *Baudolino*, Çeviren Şemsa Gezgin, Doğan Kitap, 2012, s. 116.

> "Bu olay Friedrich'in adına leke sürmüştü: herkes bu olayı unutmuş gibi yapmıştı, hatta Otto bile *Gesta Frederici*'de bundan söz etmemiş, genç dükün bu olaydan hemen sonra Konstantinopolis yakınlarında bir yerdeki şiddetli bir selden nasıl kurtulduğunu yazmıştı."[62]

Roncaglia Diyeti de eserde geçmektedir. 1158 yılında Piacenza yakınlarında Lombardiya Ligi'nin içerisindeki on dört kentin Friedrich Barbarossa'yı tanıyıp biat etmesini sağlamıştır. Friedrich Barbarossa daha sonraları bu diyete dayanarak Milano üzerine yürümüştür:

> "Baudolino Milanoluların, iç çekişmelerin de etkisiyle artık direnmekte güçlük çektikleri bir zamanda Milano önlerine varmıştı. Sonunda teslim olma koşullarını görüşmek için elçiler yollamışlardı ve koşullar, aradan dört yıl geçmesine rağmen hala Roncaglia diyetinde saptanan koşullardı. Hatta bir öncekine oranla daha utanç verici bir teslimiyet olmuştu. Friedrich bir kez daha bağışlayacaktı, ama Rainald acımasızca ateşi körüklüyordu. Hiç kimsenin unutmayacağı bir ders vermek ve ona duydukları aşktan değil, Milano'dan nefret ettiklerinden İmparator'un yanında çarpışan diğer kentleri memnun etmek gerekiyordu." [63]

Friedrich Barbarossa 1158 tarihli Roncaglia diyeti'ne dayanarak İtalya üzerinde doğrudan imparatorluk kontrolü iddiasındadır:

> "Friedrich, kendisine karşı koyarak direnen kenti önce yakarak yok etmek istemiş, ama sonra kenti, Milano'dan ve Milanolulardan nefret eden İtalyanlara bırakmanın daha iyi olacağını düşünmüştü. Lodililere, Renza kapısı denen Doğu kapısını, Cremalılara Roma kapısını yıkma görevini, Pavialılara Ticinese kapısında taş üstünde taş bırakmama, Novaralılara Vercellina kapısını yerle bir etme, Comolulara Comacina kapısını yok etme, Sepriolular ile Martesanalılara Nuoca Kapısını yakıp yıkma görevini vermişti. Verilen görevler bu kentlerin vatandaşlarının çok hoşuna gitmişti, hatta yenilgiye uğrayan Milano'yla tek başlarına

[62] A.g.e., s. 116.
[63] A.g.e., s. 121.

> hesaplaşma şansına sahip olabilmek için İmparator'a çok para ödemişlerdi."[64]

Birlik, aynı zamanda kendisi de İtalya'da İmparatorluk kontrolünü reddeden Papa Alexander III tarafından da desteklenmektedir. Ancak Alexander ölünce kent korumasız kalır.

Kuşatma esnasında Baudolino, harabeye dönen kente girmiştir. Orada bir kilisede yaşlı bir rahiple karşılaşır. O rahip de, Baudolino'ya üç Müneccim Kralların varlığını anımsatacak ve inanmasını sağlayacak Kutsal Emanetler gösterir, onların bedenlerini satın almayı önerir.

Baudolino, üç Müneccim Kral'ın bozulmamış bedenlerini görür. Müneccim Krallar mevzusu eserde hem tarihsel hem de dini olayların perde arkasına ışık tutabilecek niteliktedir. Müneccim Krallar, İsa'yı ziyaret ettikten sonra Victorial Dağı'na geri dönerler ve Hindistan'ı Hıristiyanlaştırmak için Havari Tomas'a katılırlar:

> "[…]Doğu'dan gelen Müneccimler'in desteğine sahip olmak, kanıtlarını güçlendirecekti. Bu zavallı üç kral lahitlerinde uyuyor, Pavialıların ve Lodililerin, onları bilmeden konuk eden kenti, paramparça etmelerine göz yumuyordu."[65]

Baudolino, hem gerçeklerin, hem de sosyal zaafların farkındadır ve bunları kullanmayı çok iyi bilmektedir. Amacına hizmet edecek kişilere de kolayca ulaşma yollarını iyi değerlendirir, Rainald'ın Müneccimleri Milano'ya götürmesini sağlar.

> "Baudolino iyi bir kutsal emanetin bir kentin kaderini değiştireceğini, o kenti ardı arkası kesilmeyen bir haccın hedefi yapacağını, bir mahalle kilisesini bir tapınağa dönüştüreceğini biliyordu. Kim Müneccimler'le ilgilenebilirdi? Aklına Rainald geldi: ona Köln başpiskoposluğu görevi verilmişti, ama henüz resmi olarak kutsanmak için oraya gitmemişti.

[64] A.g.e., s. 122.
[65] A.g.e., s. 125.

> Kendi katedraline, beraberinde Müneccimler olduğu halde girmesi müthiş bir şey olurdu. Rainald imparatorluk gücünün simgelerinin peşinde değil miydi? İşte, elinin altında aynı zamanda din adamı da olan, bir değil üç kral vardı. Rainald kutsal emanetleri Köln'e götürdü, iki yıl sonra, ama cömert davrandı, çünkü geçmiş yıllarda Hildesheim Katedrali'nde rahiplik yapmıştı ve kralların cesetlerini Köln'de sandukaya koymadan önce her birinin parmağını kesip, armağan olarak eski Kilisesine yolladı."[66]

Friedrich Barbarossa zaferler kazansa da, yetkilere ya da unvanlara sahip olmak kadar, onların elde tutulması önemlidir. Yetkilerin korunması için daima geçerli bir sebebe dayandırılmaları gerekmektedir. Aksi takdirde, sağlam temellere dayandırılmayan yetkiler, zaman içerisinde gelişen olayların etkisiyle hükümdarların elinden alınma tehlikesiyle karşı karşıya kalabilir. Yani Müneccim Krallar iyi bir fikir olsa da, kutsal şahsiyetlerin soyundan geldiğinin kesin kanıtı niteliğinde olmadığından, dikkatli olunması gerekmektedir.

Friedrich Barbarossa, sahip olduğu yetkilerin elinden alınmasını önlemek için, yine evlatlığı, güvendiği danışmanı, Baudolino'dan destek almayı tercih etmiştir. Krallar, her ne kadar tahtta oturan tek kişi gibi görünseler de, bulundukları yeri korumalarına yardım eden danışmanları olmadan, yeterince güvende sayılamazlar.

> "[…]Bunun üzerine Baudolino aklına ilk gelen fikri, yani Friedrich'in soyunu Charlemagne'a dayandırabileceğini söyledi. 'Ama Charlemagne da papa tarafından yağlandı, sonuçta aynı durumdayız' diye karşı çıkmıştı Friedrich[…]Dinle: Charlemagne'ın gömülü olduğu Aachen'e git, cesedini mezardan çıkar, Palatina Capella'sının ortasındaki kutsal emanetler sandığına koy, sonra huzurunda Köln başpiskoposu olduğu için o kentin metropoliti de olan Rainald'ın da aralarında bulunacağı sadık bir piskopos alayının onayı ve seni yasal olarak tanıyan Papa Paschalis'in bir fermanıyla Charlemagne'ı aziz ilan ettir. Anladın mı? Sen Kutsal Roma

[66] A.g.e., s. 131.

> İmparatorluğu'nun kurucusunu aziz ilan edeceksin, o aziz olunca papadan da üstün olacak ve sen, onun yasal halefi olarak, bir azizin soyundan, hiçbir otoritenin dokunamayacağı, seni aforoz etmek isteyen otoritenin de dokunamayacağı biri olacaksın. Rahip çıkıp bir mektupla kendini Friedrich'e gösterirse inandırıcı olacaktı."[67]

O dönemde dini liderler tarafından Latince yazılmış ve mühürlü mektuplar, resmi belgeler olarak kralların makamını güçlendiren kanıtlar olarak görülmektedir:

> "Rahip Johannes'in mektubunu yazma kararı Haham Solomon'un İspanya Arapları'ndan dinlediği bir öyküden esinlenilerek alındı."[68]

Champagne'de doğmuş olan ve Bretagne'da yaptığı bir yolculuktan yeni dönmüş olan bir genç olan, Kyot, Rahip Johannes'in sarayına benzeyen bir saraydan söz edildiğini duymuştur. Söylentiye göre, Feirefiz adında bir şövalye onu bulmuş ve oğluna hediye etmiştir:

> "'Senin o denizci kesin Rahip Johannes'n Krallığı'nda bulundu', dedi Baudolino. 'Ne var ki Arapça'da adı farklıdır. Ama rahip'in halifeye mektup ve armağanlar yolladığını söyleyerek yalan söyledi çünkü Johannes Hıristiyan'dır, üstelik Nasturi mezhebindendir ve bir mektup yollayacak olsa İmparator Friedrich'e yollardı.'"[69]

Baudolino ise, neredeyse on yıldır Paris'tedir ve yaklaşık yirmi altı yaşındadır. Manevi babasını görmek istediği için, Friedrich Barbarossa İtalya'dan dönerken Basel'de ona katılmaya karar verir. O yıllarda iki kez daha İtalya'ya dönen Friedrich Barbarossa'yı, Susalılar ayaklanarak küçük düşürmüş, kılık değiştirerek kaçmak zorunda bırakmış ve Beatrix'i rehin almışlar, daha sonra da hiçbir kötülük yapmadan serbest bırakmışlardır.

Lombardiya kentleri arasında birlik olduğu söylentisi mevcuttur. Daha sonra Baudolino, İmparator'un ricası üzerine İtalya'da neler olup bittiğini daha iyi

[67] A.g.e., s. 145.
[68] A.g.e., s. 147.
[69] A.g.e., s. 148.

öğrenmek ve dürüst insanlar toplamak için Frascheta'ya geri döner. Orada çocukluk arkadaşlarıyla karşılaşır ve birlikle, kuşatmayla ilgili konuşmaların ortasında bulur kendini. Böylece Civitas Nova'nın kuruluşu gerçekleşir. Ancak kent imparatorluk yasasına bağlı olmaksızın kurulduğu için, yasalara uygun olarak meşruluk kazandırmak daha mantıklı bulunur ve aralarında nasıl olacağını tartışırlar:

> "Nasıl olacak peki?"
> "Nasıl olacak İmparator Constantinus'un Kilise'ye bahşettiği toprakları Kilise'nin yönetebilmesi hakkındaki *Constitutum Costantini* sayesinde. Biz kenti papaya armağan edelim ve şu anda piyasada iki papa olduğuna göre, Birlik'ten taraf olana, yani III. Alexander'a armağan edelim. Lodi'de aylar önce söylediğimiz gibi, kentin adı Alessandria olacak ve papalık fiefi[70] olacak."[71]

Baudolino'nun doğduğu kent Alessandria, zor durumdadır. Ancak bir orta yolun bulunması mecburiyeti de doğmuştur. Baudolino, arada kalsa da, her zaman her iki taraf için çözüm üretebilmektedir:

> "Alessandria'yla hesaplaşma zamanıydı. Ben, seferi izleyen Şair'den mektuplar alıyordum ve yazılanlara bakılırsa Friedrich ateş gibi püskürüyor ve kendini Tanrı'nın adaletinin yeryüzündeki uygulayıcısı olarak görüyordu."[72]

Friedrich Barbarossa'yı mağlup duruma düşürmeden şehri kuşatmadan kurtarmak için arkadaşlarıyla birlikte, babasının ineğini de kullanarak, İmparator'a bir oyun düzenlerler. Friedrich Barbarossa da aslında, kuşatmadan en az zararla kurtulmak istiyordu. Babasının ineğini tıka basa yedirip, öldükten sonra midesinden çıkanlara bakarak, Friedrich Barbarossa ve Gagliaudo arasında tercümanlık yaparak, Friedrich Barbarossa'yı kentte sanıldığından daha çok yiyecek olduğuna inandırmaya çalışır. Friedrich Barbarossa da inanmış ve fikir değiştirmiş gibi yapıp, kararını açıklar:

---

[70] Fransızca "Fief" sözcüğü servet, mülk anlamına gelmektedir.
Kaynak:https://tarihegitimi.blogspot.com.tr/2016/04/feodalsistemin-temel-ozellikleri.html(Erişim:29.12.2016)
[71] Eco, Umberto, *Baudolino*, Çeviren Şemsa Gezgin, Doğan Kitap, 2012, s. 179.
[72] A.g.e., s. 189.

> "Düşman ordusu arkamızdan sıkıştırıyor. Roboreto'yu almak diğer orduyla karşılaşmamızı önlemeyecek, kenti ele geçirip o surların içine kapanmayı da düşünemeyiz o kadar kötü yapılmış ki onurumuzu lekeler. Evet, senyörlerim, kararımız şu: bu sefil kasabayı sefil sığırtmaçlarına bırakalım ve başka bir savaşa hazırlanalım." [73]

Friedrich Barbarossa, kendisine oynanan oyunun farkında olmasına ve oyunun içinde inek sahibi köylünün Baudolino'nun öz babası Gagliaudo olduğunu hatırlamasına rağmen, bataktan çıkmak için bir bahaneye ihtiyacı olduğunu söyler. Baudolino'yu bağışlar ama kenti bağışlamaz.

[73]A.g.e., s. 207.

IV. c. LEGNANO SAVAŞI

Baudolino adlı eserdeki önemli bir tarihsel öğe de, Legnano Savaşı'dır. Legnano, Como ile Milano arasında bir yerdir. Friedrich Barbarossa, İtalya'ya dönüş yolundadır. Kuşatmadan sonra Friedrich Barbarossa, Pavia'ya doğru yol almaktayken, Kuzeni Heinrich onu desteklemek yerine, huzursuz etmektedir.

Bu savaş esnasında Baudolino elçilik görevindedir ve Friedrich Barbarossa'yı görmek ister. Bu sırada, imparatorluk ordusu ile Lodililer arasında çarpışma vardır. Sonuç, imparatorluk lehine olmuştur. Bu esnada kendisine birkaç elçilik görevi verilen Baudolino, yolda ilerlerken bir Lodili ile karşılaşır. Lodili önce ona çıkışır, Lodili hançer çeker ancak Baudolino'nun mızrağı vardır. Baudolino, yine de adamı bağışlar çünkü kimseyi öldürmek istemez. Ancak, karşılaştığı bu adam sayesinde Lodililerin İmparatorluk tarafında olmadığı gerçeğinin farkına varır.

Baudolino'nun Friedrich Barbarossa'yı, yani manevi babasını kaybetme korkusunu ilk kez yaşadığı dönem, Legnano Savaşı'dır. Çarpışma esnasında Friedrich Barbarossa yaralanır, ancak etraftakiler onun öldüğünü zannederler.

Elçi Baudolino Friedrich Barbarossa'nın öldüğünü zanneder ama çalıların arasında yaralı bedenini bulur. Hayatını kurtarıp at üzerinde taşıyarak, yola koyulurlar:

> "Baudolino konuşuyor, Friedrich de onu uyanık tutmak için uyanık kalmaya çalışıyordu. 'Bitti' diyordu Friedrich, 'Bu yenilginin utancına dayanamam.'"[74]

Friedrich Barbarossa yenilmiştir. Baudolino, Friedrich Barbarossa'nın gittikçe çöktüğünü bilir. Ancak bir konuşma esnasında, Baudolino, Friedrich Barbarossa'yı yaşatmak için yine yalanlar uydurur ve öğütler verir.

[74] A.g.e., s. 216.

> "[…]Sen Doğu'yu, Bizans topraklarından daha öteyi hedeflemeli, imparatorluğunun bayrağını dinsiz krallıklarının ötesinde yer alan Hıristiyan topraklarına taşımalı ve Müneccim Krallar zamanından beri orada hüküm süren tek gerçek Rex et Sacerdos'la birleşmelisin."

Aslında Friedrich Barbarossa'nın imparatorluğunun saygınlığı kalmamıştı ama Baudolino, çocukluğundan beri, Friedrich Barbarossa'nın neleri duymak isteyeceğini keşfeden ve ona hep umut aşılayan biri olmuştur. Yine aynı şeyi yapmakta, onun bir gün Kutsal Toprakları ele geçireceğine, hala gücünün elinde olduğuna inandırmaya çalışmaktadır. Friedrich Barbarossa da aslında gerçeklerin farkında olmasına rağmen Otto'nun kehanetini ve her şeyin onun yararına olacağını bir kez daha vurgulamak zorunda kalır.

İşte bu noktada, Baudolino, Friedrich Barbarossa'ya Rahip Johannes'ten gelecek bir mektup dolaşırsa, kimsenin ona bir şey diyemeyeceğini söyler. Bu mektup, sadece Friedrich Barbarossa'ya gelen bir mektup olmalıydı. İlerleyen bölümlerde, Zosimos adlı karakter, onu kopyalayıp, Manuel'e gelmiş gibi gösterecektir.

Bu olay, Cumhuriyet Gazetesi yazarı Mine G. Kırıkkanat'ın *Bir Hıristiyan Masalı* adlı eserindeki "Donatium Constantini" olayına kısmen benzemektedir. Ne var ki, "Donatium Constantini" ile Rahip Johannes'in mektubunun yazıldığı dönemler farklıdır. Baudolino, gece vakti mektubu ezbere okur ve Kutsal Emanet, yani Gradal'den bahseder. Friedrich Barbarossa ise şüphecidir.

> "Nerede bu mektup? Bir kopyası var mı sende? Yoksa sen mi yazdın onu?" [75]

Baudolino, mektubu düzgün bir Latinceyle yeniden yazdığını söyler. Friedrich Barbarossa ile Baudolino arasındaki konuşmaya dönülecek olunursa, Friedrich Barbarossa'nın da aslında böyle bir olaya hemen inanmadığı hatta bu hususta şüpheye düştüğü görülür. Ancak krallar, hâkimiyet gücünü sarsacak

[75] A.g.e., s. 217.

başkaldırıları yok etmek mecburiyetinde olduklarından, tarih farklarıyla birlikte, çelişkilerle karşılaşılmaktadır. Friedrich Barbarossa'ya, Rahip Johannes'in ağzından gönderilen mektubuna benzer bir durumu; "Konstantin'in Vasiyeti" mektubuna ilişkin bir olayı Mine G. Kırıkkanat, *Bir Hıristiyan Masalı* adlı eserinde açıklamaktadır:

> "Konstantin'in Vasiyeti'nin sahte olduğunu haykıran ruhban Arnaldo da Brescia Roma'ya egemen olmayı başardığı on yıl boyunca, art arda üç Papa'nın hakkından geldi. Bir sonrakine yenildi. Papa Dördüncü Hadrianus, Germen kökenli yeni Kutsal Roma İmparatoru Friedrich'le anlaştı. Arnaldo da Brescia, Roma'dan kaçmak zorunda kaldı. 'Kızıl Sakallı Friedrich' diye anılan İmparatorun askerlerince yakalanan isyancı rahip, 1155 yılının Haziran ayında Roma'daki Papalık güçlerine teslim edildi."[76]

Friedrich Barbarossa ve Baudolino Pavia'ya gelirler ve Beatrix de oradadır. Friedrich Barbarossa, 1176 yılında yani Legnano Savaşı'nın sonunda Baudolino sayesinde yeniden hayata dönmüştür ve Baudolino Friedrich Barbarossa'nın eşi Kraliçe Beatrix'in yanına getirir. Baudolino yol boyunca, Friedrich Barbarossa ile sohbet etmiş, Otto'nun kehanetini anımsatmış, Doğu'ya yönlendirmiştir. Hayatını kurtararak da, ona olan borcunu ödediğine inanmaktadır.

Friedrich Barbarossa, Baudolino sayesinde umutlanmıştır, ancak zaman ilerledikçe, olaylar çok daha kötüye gider. Gradal yüzünden, Baudolino da Zosimos adlı karakter tarafından kandırılacak, hatta Gradal'in gerçek Kutsal Emanet olmasına inanılması sebebiyle, belki de Friedrich Barbarossa öldürülecekti. Baudolino, Niketas'a Gradal olayını anlattıktan sonra, arkadaşlarıyla birlikte tekrar yola koyulurlar.

Bu esnada Doğu'daki duruma bakılacak olunursa, 1158 ile 1176 yılları arasında doğuda Bizans - Selçuk Türkleri Savaşının sürmekte olduğu görülür. Başka

[76] Kırıkkanat, Mine G., *Bir Hıristiyan Masalı*, Kırmızıkedi Yayınevi, 2014, s. 92.

bir deyişle İtalya'da Legnano Savaşı gerçekleşirken, öte yandan Bizans ve Selçuklu Türkleri savaşmaktadır. Bizans İmparatoru da Selçuklu Türklerinin hâkimiyetinden endişe duymaktadır:

> "Selçuk Türklerinin Anadolu'yu kendi hâkimiyetlerine almalarından korkan Bizans İmparatoru I. Manuel Comnenus (1120 – 80), askeri yardım için Selçuk Türklerinin lideri II. Kılıç Aslan'ın bir talebine riayet etti. Kılıç Aslan, düşman Türk grupları ile savaşmak için yardıma gerek duydu ve Manuel de, Türklerin iç savaşa devam etmesi halinde, birbirlerini zayıflatacaklarını ve sonunda kendisinin Anadolu'daki zayıflamış Türk kuvvetiyle çarpışmak zorunda kalacağını düşündü. Ancak Kılıç Aslan, bu yardımı kendi avantajına kullanarak düşmanlarını öldürdü ve sınırlarını genişletti. Manuel, Selçuk Türklerini Anadolu'dan çıkarmak için, Eylül 1176'da Myriocepahalum'da (Miryakefalon) Türklerle karşı karşıya gelen büyük bir Bizans ordusu hazırlattı. Manuel, barış talebinde bulunduğunda, Bizanslılar savaşı kaybediyordu. Anadolu, Bizans İmparatorluğu'nun dağılmasına damgasını vurarak Selçukluların eline geçti."[77]

Kutsal Emanetler, sadece Friedrich Barbarossa için değil, Enrico Dandolo için de güç ve kutsiyeti temsil eder. Eserdeki anlatıma göre, Enrico Dandolo'nun elçileri de, Hipodrom'un dört bronz atını Venedik'e kaçırır. Baudolino ise Selimbria'a doğru giderken, Legnano Savaşı'ndan sonra olanları anlatır:

> "Legnano'da aldığı yaralar iyileşir iyileşmez, Friedrich, İmparatorluk Şansölyesi Christian von Buch'la birlikte Baudolino'yu çağırmıştı. Rahip Johannes'in mektubu ciddiye alınacaksa işe hemen başlamak gerekiyordu. Christian, Baudolino'nun gösterdiği parşömeni okudu ve aklı başında bir Şansölye olarak bazı itirazlarda bulundu. Özellikle yazı, bir Şansölyeliğe yakışacak şekilde değildi. O mektup Papalık Sarayında, Fransa ve İngiltere Sarayında dolaşacaktı."[78]

[77] Kohn, George Childs, *Savaş Sözlüğü*, Çeviren Berna Kara, Doruk Yayınları, 2007, s. 121.
[78] Eco, Umberto, *Baudolino*, Çeviren Şemsa Gezgin, Doğan Kitap, 2012, s. 224.

Baudolino'nun yazdığı mektuba Friedrich Barbarossa inanabilirdi. Christian van Buch ise her şeyin çok daha düzgün ve kusursuz olması gerektiğini düşündüğünden yazının niteliği onu tatmin etmemektedir.

Bu dönemde Friedrich Barbarossa, karşı papaların ciddiye alınmadığını bildiğinden, Romalı Papa ile anlaşma yapmak mecburiyetindedir. 1177 yılında Baudolino'yu elçilik göreviyle Venedik'e gönderir. Çünkü Baudolino Friedrich Barbarossa'nın güvenilir adamı olmuştur ve işlerin yoluna girmesi için, ondan yardım ister.

Niketas ile Baudolino, sadece Friedrich Barbarossa ile ilgili değil, Manuel Komnenos ile ilgili olayları da konuşurlar çünkü Niketas, Komnenos'ların tarihçisidir.

Baudolino, sadece Niketas ile değil, Halkedon'lu Zosimos ile de konuşmalar yapar. Henüz dost olmamışlardır, ancak bir süre arkadaşlık ettikten sonra ilerleyen bölümlerde Zosimos tarafından kandırılacaktır. Zosimos'la Manuel hakkında konuşurlar:

> "Basileus Manuel'in, Konya Sultanı'nın topraklarına kadar gitmesinin nedeni, Hindistanlar Efendisinin krallığına doğru kendine yol açmak istemesindendir, diyebilirim sana."[79]

Baudolino ile Rahip Johannes hakkında konuşan Zosimos, ona Kosmas'dan bahseder. Baudolino'yu Kosmas'ın haritasının nerede olduğunu bildiğini söyleyerek kandıracak olan Zosimos, Kosmas İndikopleustes hakkında bilgi verir. Haritalar, Baudolino için, hedefine ulaşmada son derece önemlidir ancak Zosimos'dan hiçbir zaman gerçek bir harita bilgisi elde edememiştir. *Baudolino* adlı eserdeki anlatıma göre aslında Baudolino, Saint-Victor Manastırının kütüphanesinde araştırma yaparak bazı haritalar bulur, arkadaşları için de kısmen ezbere bir harita çizer:

[79] A.g.e., s. 228.

Baudolino adlı eserde yer alan harita.[80]

> "Yüzyıllar önce biz Romalıların İmparatorluğunda büyük bir bilgin yaşardı. Kosmas İndikopleustes, dünyanın sınırlarına kadar gitti ve 'Hristiyasniken Topografian' adlı kitabında çürütülemez bir biçimde dünyanın gerçekten *tabernaculum* şeklinde olduğunu ve yalnızca bu şekilde en karanlık olayların açıklanabileceğini kanıtladı. Kralların en Hristiyanı, Johannes'i kastediyorum, en Hristiyan topografyayı, yalnızca Kosmas'ınkini değil, "Kitabı Mukaddes" topografyasını izlemez olur mu hiç?".[81]

Rahip Johannes ile ilgili konuşmalara dayanarak, Nasturiler konusunda da tartışmaya girerler. Eserde, sadece savaşlar değil, dinler tarihine ilişkin bilgiler de satır aralarında verilmektedir:

> "Rahip'in Nasturi olduğunu sen söyledin bana. Nasturiler diğer heretiklerle, Monofizitlerle çok tehlikeli bir tartışmaya girdiler. Monofizitler dünyanın bir küre biçiminde, Nasturiler de bir *tabernaculum*

[80] A.g.e., s. 86.
[81] A.g.e., s. 230.

> gibi olduğunu düşünüyorlardı. Kosmas'ın da Nasturi olduğu biliniyor, en azından Nestorios'un hocası Mopseustialı Teodosios'un tilmiziydi[82] ve tüm yaşamı boyunca, Aristoteles gibi pagan filozofların izinden giden İskenderiye'li Filoponos'un monofizit sapkınlığına karşı savaştı. Kosmas da Nasturi, Rahip Johannes de ikisi de kesin olarak dünyanın bir tabernaculum gibi olduğuna inanıyor."[83]

Zosimos Baudolino'yu, Rahip Johannes'i bulmak için yardım edecekmiş gibi harita konusunda kandırır, kaçar, Baudolino'nun mektubunu kopya eder ve Manuel'e gönderilmiş gibi gösterir. Zosimos, Baudolino'dan gerekli bilgiyi almış gizlice eylemini gerçekleştirirken, Friedrich Barbarossa yolculuktadır. Friedrich Barbarossa, Rahip Johannes'den gelen mektupla, gelecek için ümitlense de, gerçekler hiç de zannedildiği gibi değildir. Baudolino, Christian van Buch'dan gelen haberle, mektubun kopyalandığını anlar.

Oysaki Baudolino, Friedrich Barbarossa için Rahip Johannes'in ağzından yazılan mektubu henüz yollamamıştır. Bu durum, Baudolino'yu kaygılandırır, çünkü Basileus Manuel'e gönderilmiştir.

Baudolino, mektuptan yalnızca bir tane olabileceğini biliyordu ve inceleyince, Zosimos'un onu kopyaladığını anlar. Alexander ise, bu mektubun bir kopyasını elde etmiştir.

Eserdeki diğer tarihi açıdan önemli olaylardan biri de, III. Alexander'ın ölmesiyle, Alessandria'nın koruyucusunu kaybetmesidir. Friedrich Barbarossa hala bu kentin varlığından rahatsızdır. Ama koruyucusu öldüğü için de birliğin kalesi olamaz. Bu olaylar esnasında, Baudolino Frascheta'ya döner, ama eşi Colandrina'yı kaybeder.
Alessandria'da ise çatışmalar vardır.

Friedrich Barbarossa, Alessandria sorununa çözüm bulması için, Baudolino'yu görevlendirir. Baudolino yalancı biridir ancak uydurduğu şeyler

[82] Tilmiz: Osmanlı dilinde çırak, talebe, kalfa, anlamına gelen sözcük.(www.osmanllicaturkce.com) (Erişim:21.10.2016).
[83] Eco, Umberto, *Baudolino*, Çeviren Şemsa Gezgin, Doğan Kitap, 2012, s. 231.

sonradan bir şekilde gerçeğe dönüşür. İlerleyen bölümlerde, Baudolino hem Alessandria'yı, hem de Friedrich Barbarossa'yı oldukça büyük bir sıkıntıdan kurtarır. Yaşadığı birçok sıkıntıdan sonra, Friedrich Barbarossa'nın verdiği görev, onun yeniden kendine güvenmesini sağlar. Friedrich Barbarossa'ya göre kentin adı değişirse, sorun kalmayacaktır. Baudolino'nun aklına, Piskoposların kentin kutsanmış olduğunu söylemeleri fikri gelir. İmparator'un adamları kente girerler, törenle kentin adı değişir ve böylece Alessandria, "Cesarea" olur.

Baudolino, babasının ineğini kullanarak, yine hem kutsallık süsü vererek, hem de hayvana yedirdikleriyle sanki kentte Friedrich Barbarossa'nın işine yarayacak bir şeyler varmış gibi göstererek doğduğu kenti kurtarır. Hem Alessandria kurtulur, hem de Friedrich Barbarossa kenti yıkmaktan. Daha sonra Baudolino, Bizans'a, Zosimos'u bulmaya gider. Baudolino ve arkadaşları uzun bir yolculuktan sonra Bukoleon Sarayı'na varırlar:

> "Gelir gelmez burada neler olduğunu hemen anladık. Basileus'un bir düşmanına verilen ölüm cezasının hazırlıkları yapılırken Hippodrom'da bulduk kendimizi. Buraya, bu Cenevizlilerin yanına gelmiştik yaşamaya, çünkü tahmin etmiş olacağın gibi çok güvendiğim casuslarım onlardı."[84]

Baudolino Zosimos'u eline geçirmiştir ama aralarında geçen ayin, fal, harita gibi konular üzerindeki konuşmaları sayesinde Zosimos Baudolino'yu yine kandırmayı başarır:

> "Beni öldürürsen, haritayı bir daha göremeyeceksin demek istiyorum… Dürüst adamlar gibi anlaşma yapalım seninle. Sen beni bırak, ben de seni Kosmas İndikopleustes'in haritasının olduğu yere götüreyim. Rahip Johannes'in Krallığı'na karşı hayatım. İyi bir alışveriş gibi gelmiyor mu sana? 'Seni öldürmeyi tercih ederdim,' dedi Baudolino, ama haritaya sahip olmak için bana canlı lazımsın."[85]

[84] A.g.e., s. 261.
[85] A.g.e., s. 268.

Zosimos konuşmalarıyla hem Baudolino'yu, hem de arkadaşlarını defalarca kandırır. Bu arada İsaakios'un Bukoleon Sarayı'ndan [86] kentin en uç Kuzey noktasındaki Blakhernai Sarayı'na geçtiğini öğrenirler. [87]

Ayasofya'nın doğusunda yer alan Bukoleon Sarayı'nın kalıntıları.[88]

Bukoleon Sarayı [89] iyi korunmamaktadır. Aynı gün Andronikos, Pontos Eukseinos kıyılarında yakalanmış ve İsaakios'un huzuruna çıkarılmıştır. Saray görevlileri ona işkence yaparak hapse atarlar.

Baudolino, kentten dönen Pevere'den olağanüstü gelişmeler olduğunu öğrenir. Ayasofya'ya toplanan eşyaların askerler tarafından çalınmaması için, doge hızlı bir sayım yapılmasını emretmiştir. Gerçek Kutsal Emanetleri saptamak için bazı Bizanslı papazları da çağırtmıştır. Latinlerin çoğu aldıkları şeyleri geri vermeye zorlanır. Geriye iki sünger ile iki dikenli taç kalmıştır.

Friedrich Barbarossa'nın ikinci oğlu ve Romalıların kralı olan Heinrich, Costanza d'Altavilla ile evlenir ve İmparator tüm umutlarını küçük oğluna bağlar.

---

[86] Bukoleon Sarayı, İstanbul'da, tarihî yarımadanın Marmara Denizi kıyısında, Küçük Ayasofya'nın hemen doğusunda bulunan ve bugüne yalnızca kalıntıları ulaşmış olan Bizans sahil sarayıdır.(https://tr.wikipedia.org/wiki/Bukoleon_Saray%C4%B1).

[87] Edirnekapı'da bulunan Tekfur Sarayı, Blakhernai Sarayı kompleksinin parçalarından biridir Tekfur Sarayı İstanbul'daki tüm diğer eserler gibi Latin İstilası esnasında ciddi zararlar görmüştür.(http://www.tarihiistanbul.com/tekfur-sarayi/).

[88] http://www.istanbulium.net/2011/10/sirkeciden-kucukayasofyaya.html. (Erişim:21.10.2016).

[89] Saraya ve hemen yakınındaki limana adını veren Bukoleon sözcüğü, Grekçe "bukolos" (çoban) anlamını taşımakta, muhtemelen pagan dönemden kalmadır. Ortaçağ'a gelindiğinde ise bu adın "bus kai leon"dan (boğa ve aslan) meydana geldiği kabul edilir, daha sonra bazı Batılı yazarlarca "buca Leone" (aslanın ağzı) olarak adlandırılır. (Kaynak: https://bizansconstantin.wordpress.com/2016/01/23/boukleon-hormisdas-sarayi).

Baudolino'nun annesi öldüğü için, o İmparator ile birlikte Almanya'ya dönemez. Alessandria'ya gittiğinde kenti terk edip evine çekilen Gagliado'yu bulur. Sonra Baudolino, babasına, kendisinden kalan kupayı İsa'nın kupası Gradal olarak gösterip, İmparator'a armağan edeceğini anlatır. İsa'nın Kupası Gradal'in nasıl olacağı konusunda babasıyla olan konuşma üzerine, İsa'nın kupasının gösterişsiz olması gerektiğine kanaat getirir.

Daha sonra babası ölen Baudolino, babasının evinde yerde duran çanağı alarak, bunu İmparator'a Gradal olarak sunabileceği fikriyle, Friedrich Barbarossa'nın yanına geri dönüş yoluna çıkar.

Burada üzerinde durulması gereken bir diğer konu da, Kutsal Emanetlerin gerçekliği konusudur. Kutsal bir şahsiyete ait bir nesne, ona ve benzeri kutsallığa sahip olmak isteyenler için cazip gelmektedir. Baudolino, gerçeği bildiği halde, kutsal emanetlerin insanları etkileme gücünün farkındadır. Gerçek babasının ölümü gibi, üzücü olabilecek bir olayı, ilerideki hedeflerinde kullanabileceği avantajlı bir duruma çevirebilen Baudolino, bu eserde, yine kutsal emanetlerin, işlevsel birer nesne olmalarının ötesinde, onlara yüklenen anlamlara göre değer kazandıklarını göstermiştir.

Eserde geçen birçok tarihsel öğe gibi, yalandan gerçeğe, maddeden manaya doğru bir sorgulama geçişi niteliğinde olan bu olay, ileride de ülkeler ve insanlar arasında gerçekleşecek savaşların altında yatan gerçeklerin anlaşılması açısından yön göstericidir.

Haçlı Seferleri Hıristiyanlar ile Müslümanlar arasında gerçekleşmiş olmasına rağmen, bu savaşlar esnasında Hıristiyan devletler de kendileri için kutsal olan yerler ve eşyalar için birbirlerini öldürmüşlerdir. Bunlardan biri de, Üçüncü Haçlı Seferi sırasında Friedrich Barbarossa'nın şüpheli ölümüdür.

IV. d. ÜÇÜNCÜ HAÇLI SEFERİ

Eserde, Friedrich Barbarossa'nın Göksu Nehri'nde öldüğü ve sonrasında, olayların seyrinin değiştiği bir diğer tarihsel olay da, Üçüncü Haçlı Seferi'dir. Kutsal toprakların kaybedilmesi, Haçlıları yeniden harekete geçirmiştir. Bu sırada Baudolino da Friedrich Barbarossa ile beraber, Arzruni sarayına doğru yol almaktadır.

1169 yılında, Mısır'da vezir olan Selahaddin Eyyubi 1171 yılında Fatımiler'in halifeliğine son verir. 1187 yılında Hıristiyan Kudüs'e son saldırısını yapar. Selahaddin Eyyubi, zafer kazanan diğer hükümdarlardan farklı olarak, Tapınak Şövalyeleri haricindeki insanların hayatını bağışlamıştır. Ancak yine de Hıristiyan dünyası, bu Frank krallığına olanlardan oldukça etkilenmiştir. Papa, bu olaydan sonra, Üçüncü Haçlı Seferi çağrısında bulunmuştur:

> "Selahaddin'in ilk taarruzundan sonra Kuzey Suriye'yi fethetmek için yoluna devam etmesi ile oluşan savaş esnasında bunlar, içlerinden en itibarlı su olan Sûr başpiskoposu Josias (Josse)'ı Papa'ya ve Batı krallarına durumlarının ne kadar ümitsiz olduğunu bizzat anlatması için yola çıkarmışlardı."[90]

Dünya Savaş Tarihi adlı eserdeki anlatım, Steven Runciman'ın eserindeki anlatım ile karşılaştırıldığında, aşağıdaki bilgilere ulaşılmaktadır:

> "Raymond Selahaddin ile barış yapmak isterken Reynald de Chatillion ve Tapınak Şövalyeleri tarafından desteklenen Guy, savaş peşindeydi. Nitekim Guy, 1187'de kral olduğunda Selahaddin'e karşı sefere çıktı. Netice neredeyse bütün Haçlı ordusunun öldürüldüğü veya esir edildiği felaketli Hıttin Muharebesi; ardından Kudüs'ün düşüşü ve Üçüncü Haçlı Seferi'nin ilanı oldu." [91]

[90] Runciman, Steven,. *Haçlı Seferleri Tarihi* 3.Cilt, Çeviren Prof. Dr. Fikret Işıltan, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2008, s. 3
[91] Devries, K., ve diğerleri, *Dünya Savaş Tarihi*, *Haçlı Seferleri*, Çeviren Emir Yener, Timaş Yayınları, s. 15.

Haçlı Seferleri Tarihi adlı kitapta olaylar daha detaylı bir şekilde anlatılmaktadır. *Baudolino* adlı eserde ise, Arzruni Sarayı'nda olanlar, ölüm ve canavarların ülkesinde karşılaşılan gerçeküstü öğeler yer almaktadır.

Baudolino adlı eser ile diğer tarih kaynakları arasındaki fark, tarihlerin daha belirgin şekilde ifade edilmiş olması, hatta olayların günlük şeklinde anlatılmasıdır:

> "Başpiskopos 1187 yazı sonunda Sûr'dan denize açılarak süratli bir seyahatten sonra Sicilya kralı II. Guillaume'un Sarayı'na vardı. Kralı, felaket söylentileri karşısında çok üzgün buldu. Kral felaketi bütün şümullü ile haber alınca çuvalları bürünerek Tanrıya ibadet de bulunmak üzere dört gün tam bir itikâfa çekildi. II. Guillaume bu sırada Bizans ile giriştiği bir savaşla son derece meşguldü. 1185 yılında göndermiş olduğu birlikler Selanik'i zapt girişiminde bulunmuş fakat ağır bir bozguna uğramışlardı."[92]

Baudolino adlı eserde de Sicilya Kralı II. Guglielmo'dan bahsedilmektedir:

> "Sicilya Kralı II. Guglielmo Bizans'a karşı harekete geçmek üzereydi ve bu Yunan bozuntuları için bir Provancelı, bir Alman, bir Sicilyalı ya da bir Romalı, Latin demekti, fark etmiyordu. Onun için Venedik'ten yola çıkıp, deniz yoluyla Taprobane'den (Sri Lanka) bir tüccar kafilesi gibi (Abdül'ün fikriydi) Konstantinopolis'e ulaşmaya karar verdiler."[93]

Aynı sene içerisinde gerçekleşen tarihsel olaylar, Runciman tarafından da Papa Urbanus, Gregorius VIII ve Kutsal Ülke açısından değerlendirilmiştir:

> "Papa Urbanus III hasta bir adam olup duyduğu heyecan kendisine fazla geldi. 20 Ekim 1187'de üzüntüsünden ölüp gitti. Fakat onun halefi Gregorius VIII hiç vakit geçirmeden bütün, Batı Hristiyanlarına hitap eden bir duyuru neşretti. Bu yazıda Kutsal Ülke ile Kutsal Haç'ın kaybına sebep olan vahim olayları bildirmekteydi."[94]

---

[92] Runciman, Steven, *Haçlı Seferleri Tarihi* 3. Cilt, Çeviren Prof. Dr. Fikret Işıltan, Türk Tarih Kurumu, 2008, s. 4.
[93] Eco, Umberto, *Baudolino*, Çeviren Şemsa Gezgin, Doğan Kitap, 2012,, s. 259.
[94] Runciman, Steven, *Haçlı Seferleri Tarihi* 3. Cilt, Çeviren Prof. Dr. Fikret Işıltan, Türk Tarih Kurumu, 2008, s. 4.

Baudolino adlı eserde, Rahip Johannes'in Krallığı'nı Doğu'da, Eufrate ve Tigris (Fırat ve Dicle) nehirleri yakınında olduğundan bahsedilir. Runciman'ın eserinde ise, Papa'nın Haçlı Seferleri'ne çağırdığı kişilere vadettikleri dile getirilmektedir:

> "Papa beyannamesinde okuyucularına kırk yıl önce Urfa'nın kaybedilmiş olmasının bir uyarı addedilmesi gerektiğini hatırlatıyordu. Şimdi ise elbette büyük gayretlere ihtiyaç vardı. Herkes günahlarına tövbe etmeli ve Haçı kabul etmek suretiyle cennette kendisine hazineler biriktirmeliydi. Haçlı Seferi'ne katılacak olan herkese bütün günahlarından kurtulmayı vaat ediyordu.[95]

Runciman'ın eserinde, Friedrich Barbarossa ile ilgili kesin tarih bildiren açıklamalar mevcuttur. Eco'nun eseri bir tarih kitabı olmasa da, resmi tarih kaynaklarından izler taşımaktadır. Ancak diğer kaynaklarla farkı, olaylara dâhil olan karakterlerle olan ilişkileri ve seyahatleriyle ilgili detaylı bilgilerin bulunmasıdır:

> "Papa Gregorius bu gayretlerinin neticesini idrak edemedi. İki aylık bir papalıktan sonra 17 Aralık 1187 de Pisa'da öldü ve eserinin takibini, iki gün sonra Clemens III unvanıyla papalığa seçilen Praeneste piskoposuna bıraktı. Clemens, Batı'nın en büyük hükümdarı Friedrich Barbarossa ile temasa geçmek üzere süratle hareket ettiğinde, Sûr başpiskoposu Josias Fransa ve İngiltere krallarını ziyaret etmek üzere Alp'ler üzerinden yolculuğuna devam etmekteydi.[96]

Baudolino adlı eserde de Barbarossa'nın yolculuklarından bahsedilir, ancak diğer tarih kaynaklarında, yıl verilerek, daha detaylı anlatılmıştır.

> "Philippe'nin vasalleri olan Flandre ve Blois kontları haçlı ordusu sefere çıkmadığı sürece silahlarına davranmayı reddettiler. Papa kralların aralarında barış anlaşması yapmalarını emretmek üzere 1188 sonbaharında Albano piskoposunu ve bunun ertesi yıl içinde vuku bulan ölümünden sonra da Agnani Kardinali Iohannes'i gönderdi; fakat Bütün

[95] A.g.e., s. 4.
[96] A.g.e., s. 4.

> bunlar beyhude idi. Canterbury başpiskoposu Baldwin de artık başarılı değildi. [97]

Baudolino adlı eser ile karşılaştırılan tarih kaynaklarında, bahse konu dönem için Kutsal Ülke, Antakya ve Haçlı Seferi'ne katılan krallar ile ilgili, gün ve tarih bilgisi detayları da verildiği gözlemlenmiştir:

> "Kasım ayında kont Rothrud de Perche, Fransa'dan kral Philippe'nin hazırlıklarını hemen hemen tamamlamış olduğu ve beraberce yola çıkmak hususunda görüşmek üzere 1 Nisan'da Vezelay Richard ile buluşmak istediği haberiyle geldi. 1188 yılının sonuna doğru Fransız Sarayı'na İstanbul'da bulunan memurlarından bir mektup gelmişti. Bu mektupta Aziz mutekif Daniel'in Frankların Maria gününün Paskalya pazarına isabet edeceği yıl içinde Kutsal Ülkeyi geri alacakları şeklinde bir kehanetinden bahsedilmekteydi. Bu iki günün birbirine tesadüfü ise 1190 yılına düşmekteydi. Mektupta ayrıca Selahaddin'in ailesi içinde çıkan mülahazalar yüzünden İmparator İsaakios'un dinsiz bir davranışla ona yardım etmesine rağmen müşkül durumda olduğu ve bir söylentiye göre bizzat Selahaddin'in Antakya yakınında ağır bir bozguna uğramış bulunduğu ilave edilmişti. Bunu takip eden yıl içinde Fransa'ya gelen haberler pek o kadar iyimser değildir ama bir taraftan da Doğu'daki Frankların Sicilya'dan aldıkları yardım sayesinde saldırıya geçmiş oldukları öğrenilmişti. Ayrıca Batı İmparatoru Friedrich Barbarossa da Doğu'ya doğru yola çıkmış bulunmaktaydı. Fransa'ya İngiltere krallarının da yola koyulmalarının zamanı gelmişti."[98]

Kehanetlerden ve Kutsal toprakları fethetme arzusunun etkisiyle, Friedrich Barbarossa sefere katılır. Ancak seferlerin seyri, Friedrich Barbarossa'nın lehine gelişme göstermemiş, hatta sonunu hazırlamıştır. Eserdeki bir diğer önemli tarihsel olay da, Hıttin Savaşı'dır. Hıttin Savaşı'ndan sonra, Sicilya Kralı'nın ölümü de, Friedrich Barbarossa'nın ölümünden bir yıl önce, 1189 yılına rastlar. Haçlı Seferi'ne

[97] A.g.e., s. 4.
[98] A.g.e, s. 8.

İngiliz ve Fransız kralları da katılmış olsa da, tarih kaynaklarında Friedrich Barbarossa'nın ordusunun diğerlerinden kuvvetli olduğu ifade edilmektedir.

Runciman'ın anlatımına göre, Friedrich Barbarossa 27 Mart 1188 tarihinde Mayıs'ta Albano kardinalinin elinden haçı kabul etmiştir. Friedrich Barbarossa'nın ordusunun toplamakla meşgul iken bir taraftan da arazilerinden geçmeyi tasarlamaktadır ve ülkelerin hükümdarlarına Macar Kralı'na İmparator İsaakios Angelos'a ve Selçuklu Sultanı II. Kılıç Aslan'a mektuplar yazmaktadır. Heinrich von Dietz adında bir elçiyi bir mektupla Selahaddin'e yollar. Mektupta, Filistin'in Hristiyanlara geri verilmesi talep edilir ve 1189 Ekiminde Zoan Meydanı'nda savaşa davet edilir. Ayrıca, o yıllarda, krallar arasında mektupla iletişim devam etmekteydi ve elçiler de Haçlı seferlerinde krallarına hizmetindedir.

> "1189 Mayıs ayı başında Friedrich Regensburg'dan yola koyuldu. Kendisinin ikinci oğlu Schwaben dükü Friedrich ve en önemli vasallerinin çoğu refakat etmekte olup şimdiye kadar Haçlı Seferi yapan tek tek orduların en büyüğü olan savaş birliği gayet iyi donatılmış, muntazam ve disiplinli bir kuvvet ile Macar Kralı Bela onu gayet iyi karşıladı ve Macaristan'dan geçişinde her türlü yardımı yaptı Friedrich 23 Haziranda Belgrad yanında Tuna'yı geçerek Bizans devlet arazisine girmiş oldu." [99]

4 Temmuz 1187'deki kader çizici Hıttin muharebesine kadar geçen süreçte iki ordunun hareketleri.[100]

[99] A.g.e., s.10.
[100] Devries, K. ve diğerleri, *Dünya Savaş Tarihi - Haçlı Seferleri*, Çeviren Emir Yener, Timaş Yayınları,2012, s. 94.

Friedrich Barbarossa'nın yanında, ikinci oğlu Schwaben dükü Friedrich de bulunmaktadır. Tarih kaynaklarına göre, Macar kralı da savaşlarda yer almaktadır:

> "İngiltere ve Fransa kralları deniz yoluyla gitmeye karar verirken, 1189 Mayısında Friedrich karadan Regensburg'dan on beş bin şövalye yaveriyle yola çıkmıştı. Birçok İtalya bu sefere katılmıştı, Piskopos Sicardo ile birlikte Cremonalılar, Kardinal Adelardo ile Veronalılar ve hatta bazı Alessandrialılar, aralarında Baudolino'nun eski arkadaşları da vardı.[…]Temmuz'da Bizans'a karşı bir ittifak kurulmasını isteyen Sırp prensiyle görüşüyorlardı."[101]

Baudolino'ya göre bu görüşme Basileus İsakios'u kaygılandırıyordu, ordunun Konstantinopolis'i ele geçirmesinden korkuyordu ve Baudolino yanılmıyordu. Ayrıca bu dönemde, Kılıç Aslan ve Selahaddin Eyyubi arasında da çatışma vardı.

> "Basileus Selahaddin Eyyubi ile ters düşebilirdi. Boyun eğmesinin nedenlerini açıklamak için ona ulaklar yollamak zorunda kaldı. Büyük adam, Selahaddin Eyyubi, hemen anladı ve bize kin beslemedi. Yine söylüyorum, bizim Türklerden korkacak hiçbir şeyimiz yok: bizim sorunumuz sizsiniz, siz sapkınlar daima." [102]

Daha sonra yollarına devam ederler. *Baudolino* adlı eserdeki anlatıma göre ordugâha yanında iki hizmetkârıyla, gösterişli bir bicimde giyinmiş, aşırı saygıyla hareket eden bir adam gelir ve Zosimos'u görmek istediğini söyler. Rahip onunla alçak sesle bir şeyler konuştuktan sonra, Baudolino'ya konunun Prens Leon'un gizli bir görev verdiği mevki sahibi, Ermeni bir soylu olan Arzruni'yle ilgili olduğunu söyler. Ancak, Arzruni'nin kim olduğu tam olarak bilinmemektedir.

> "Bu Arzruni kim olduğunu fazla açıklamayan bir tipti. İmparatorluk ordusuna Türklerin topraklarında, Ermenistan'a kadar rehberlik yapmak için oradaydı. Friedrich tüm Ermeniler gibi güvenilmez biri olduğunu

[101] Eco, Umberto, *Baudolino***,** Çeviren Şemsa Gezgin, Doğan Kitap, 2012, s. 299.
[102] A.g.e., s. 301.

> söylüyordu, oraları bilen birinin yanında olması da işine geliyordu ve geçici olarak orada görevlendirmeye karar verdi."[103]

Iconium (Konya) fethedilince Friedrich Barbarossa hemen Ermenistanlı Leon'a topraklarından geçmesine yardımcı olması için elçiler yollanmıştır. Anlaşma olmasına rağmen Leon karşılamak için kimseyi yollamamıştır. Arzruni, prensinin elçilerinin mutlaka geleceğini söyleyerek yol göstermektedir.

Baudolino adlı eserde de, Friedrich Barbarossa'nın Macaristan kralıyla görüştüğü anlatılmaktadır. Runciman'ın anlatımıyla karşılaştırılacak olursa, Friedrich Barbarossa'nın Filibe'yi işgal edince ordularının Anadolu'ya geçirilmesi için alınacak tedbirleri görüşmek üzere İstanbul'a yolladığı elçilerini Isaakios hapsettirir. Amacı, Friedrich Barbarossa'yı barışçı yollardan harekete zorlamak üzere muhafaza etmektir. Friedrich Barbarossa derhal oğlu dük Friedrich von Schwaben'i Trakya kentlerinden Dimetoka'ya gönderir ve Almanya'daki oğlu Heinrich'e de Bizanslılara karşı yapılacak bir Haçlı Seferi için karar almasını emreder. Oğluna yazdığı mektupta ise Boğaz, Frankların eline geçmediği sürece Haçlı Seferi başarılı olamayacaktır. Friedrich Barbarossa'ya rehineler vererek ayrıca Boğaziçi'nden değil de, Çanakkale boğazından geçmeye razı olursa, Anadolu'dan geçişi esnasında gemi ve ordusuna gıda vereceğini vadetmiştir. Friedrich Barbarossa ise Filistin'e gitmeyi amaçlamaktadır ve şartları kabul eder.

Baudolino adlı eserde ise, Kılıç Aslan ve Eyyubi arasındaki ilişki ve Ermeni Krallığı ile Friedrich Barbarossa'ya ilişkin konular aşağıdaki şekilde anlatılmıştır:

> "Kılıç Aslan, Selahaddin Eyyubi'nin üstünlüğünü frenlemeye çalışıyor ve Hıristiyan Ermeni krallığını ele geçirmek istiyordu, bu yüzden de Friedrich'in ordusunun ona yardım edebileceğini umuyordu. Ermeniler de Friedrich'in Kılıç Aslan'ın isteklerini durdurabileceğine güveniyorlardı.

[103] A.g.e., s. 304.

> Miryakefalon'da Selçuklulara karşı aldığı yenilginin hala etkisinde olan bizin İsaakios, Friedrich'in Kılıç Aslan'la savaşacağını umuyordu. "[104]

Yine Runciman'ın bahse konu eserindeki anlatıma göre, Friedrich Barbarossa temkinli davranarak, kış aylarını Edirne'de geçirmiş ve 1190 yılı Mart ayında Gelibolu'ya gitmiş, Bizans yük gemilerinin yardımıyla Anadolu'ya geçmiştir. *Baudolino* adlı eserde de Friedrich Barbarossa'nın Laodikeia'ya geçtiği anlatılmaktadır.

> "Ordu Mart 1190'da Asya'ya girmiş, Laodikeia'ya ulaşmış ve Selçuklu Türklerinin topraklarına doğru yönelmişti. Iconium'un yaşlı Sultanı, Friedrich'in müttefiki olduğunu söylüyordu, ama oğulları yetkisini elinden almış ve Hıristiyan ordusuna saldırmıştı. Kılıç Aslan da fikir değiştirmiş görünüyordu, ama bu asla iyi anlaşılamamıştı. Çarpışmalar, çatışmalar sürüp gidiyordu, Friedrich kazanan taraf olarak ilerliyordu ama ordusu soğuk, açlık ve Türkmenlerin saldırıları yüzünden kırılıyordu,[…] Iconium'un önüne geldiklerinde, Haçlı ordusunda yaklaşık bin süvari kalmıştı."[105]

Runciman ise eserinde Laodikeia'da bulunduğu tarihi 27 Nisan olarak bildirmiş ve 3 Mayıs'taki Miryakefalon savaşından bahsetmiştir.

> "İmparator Çanakkale Boğazı'nı geçtikten otuz gün sonra 27 Nisan'da Laodikeia'ya ulaştı. Buradan Orta Anadolu'ya doğru dönerek Manuel'in Myriokephalon felaketine doğru ilerlemiş olduğu aynı yoldan yürüyüp 3 Mayısta Türklerle mevkide küçük bir çarpışma yaptıktan sonra buradan geçti. Friedrich artık Selçuklu Sultanı'na tabi olan arazide bulunuyordu.[106]

Friedrich Barbarossa'nın 30 Mayıs'ta Karaman'a vardığını yazan Runciman, Friedrich Barbarossa'nın Toros geçitlerinden Silifke istikametine Güney sahiline geçip, Ermenilerin elinde olan Silifke'ye geçilince, Ermeni katollikosu'nun Selahaddin'e haber verdiği bilgisini sunmaktadır. *Baudolino* adlı eserde ise adı

[104] A.g.e., s. 300.
[105] A.g.e., s. 305.
[106] Runciman, Steven, *Haçlı Seferleri Tarihi* 3. Cilt, Çeviren Prof. Dr. Fikret Işıltan, Türk Tarih Kurumu, 2008, s. 13.

verilmeyen bir kişi tarafından Leon'un ve Katollikos[107] Gregorios'un büyük bir tantanayla gelmekte olduğunu bildirdiğini ifade etmektedir.

> "Bir Haziran günü Laranda (Karaman)'yı geçtikten sonra Güney'e doğru yönelip Toros dağlarında ilerledik ve nihayet haçlarla süslü mezarlar gördük. Kilikya'daydık, Hıristiyan toprağında. Leon'un yolladığı elçilerle karşılaştık. İki yüksek görevliyle görüştük. Biri Leon'un ve Katollikos Gregorios'un büyük bir tantanayla gelmekte olduğunu bildirirken; Ermeni prensinin İmparator'a yardım etmeyi çok istediğini, ama Selahaddin'in öğrenmesinin iyi olmayacağını bu yüzden temkinli davranmak zorunda olduğunu söyleyerek bizi atlatıyordu."[108]

Baudolino adlı eserdeki anlatıma göre, Hıristiyan toprağında, Sibilia'nın Ermeni hükümdarı tarafından kabul edilen Friedrich Barbarossa ve Baudolino, Leon'un yolladığı elçilerle karşılaşırlar. İki yüksek görevliyle görüşürler. Birisi Leon'un ve Katollikos Gregorios'un bildirirken, Ermeni prensinin İmparator'a yardım etmeyi çok istediğini, ama Selahaddin'in öğrenmesinin iyi olmayacağını söyler. Friedrich Barbarossa ise endişelidir. Friedrich Barbarossa, on adamı, Baudolino ve arkadaşlarıyla birlikte Seleukia yönünde ırmağı takip edip, Arzruni'nin sarayına giderler.

O sarayda kalırken, Arzruni savaş makinelerini ve gizli yerleri gösterir. Bir gece Haham Solomon, bir Yahudi'den alınan bir şişe panzehri ona hediye eder. Friedrich Barbarossa tatmak istemez. Bir diğeri ise az miktarda alıp dener. Aslında belki de zehirli bir maddedir. Çünkü Friedrich Barbarossa, birkaç gün sonra o sarayda odasında Baudolino tarafından ölü olarak bulunur. Ancak daha sonra odadan dışarı çıkartılır ve gezmeye gidiyormuş süsü verilerek, Göksu ırmağına atılıverir. Cesedi kıyıya vurduğunda, şişkindir, ancak gerçek ölüm sebebi boğulma olarak gösterilmek istenmiştir.

[107] Katollikos: Doğu Kilisesi'nde yüksek düzeyde din adamları ve baş keşişlere verilen unvan.
[108] Eco, Umberto, *Baudolino***,** Çeviren Şemsa Gezgin, Doğan Kitap, 2012,, s.306.

Friedrich Barbarossa Gradal'i almış, kutusuna koymaya giderken Kyot onu durdurur ve o akşam hepsi İmparator'la, izin istemeden, konuşma yetkisine sahip gibi hissederler kendilerini. Bu birkaç kişi ve efendileri arasında bir samimiyet ortamı oluşturulmuştur. Kyot; "Efendim, Haham Solomon'dan kuşkulandığımı sanma, ama o da kandırılmış olabilir, izin ver de şu sıvıyı tadayım" der."[109]

Haham Solomon'u ikna etmesi sayesinde, Kyot iksiri kupayla tadar ve bir şey olmaz. Friedrich Barbarossa, kupayı kutusuna geri koyar. Eserdeki ifadeyle, güçlü ve gizemli bir etkiye kapılan Friedrich Barbarossa artık kimsenin onları geri döndüremeyeceğine inanmaktadır.

> "Kudüs yakında kurtarılacak. Ve sonra, hepimiz gidip bu çok kutsal emaneti Rahip Johannes'e teslim edeceğiz."[110]

Sabah herkes uyanmıştır, ama Friedrich Barbarossa halen odasındadır ve Baudolino bu durumdan son derece rahatsız olmuştur. Önce Baudolino bir süre bekler ama Friedrich Barbarossa'nın uyanmamış olması onu şüpheye düşürür.

Baudolino, artık iyice şüphelenmiştir. Şair, İmparator'un uykusunu koruyan kapıyı kırmanın kutsal bir şeye saldırı olduğunu söylese de, Baudolino kimsenin fikirlerini dinlemez. İçeri daldıklarında odanın ortasında cansız yatan Friedrich Barbarossa'yı görürler, yarı çıplaktır. Yanında, yere yuvarlanmış, içi boş Gradal vardır. Şöminede yanmış odun parçaları görülmektedir, sanki yakılmış ve sonunda sönmüş gibidir. Baudolino, Friedrich Barbarossa'nın yanında diz çökmüş, kafasını kaldırmış ve hafif hafif yüzüne tokat atıyor gibidir. Boidi, Gallipolis'te satın aldığı iksiri anımsar, yüzüğünün yuvasını açar, İmparator'un ağzına sıvıyı zorla boşaltır. Friedrich Barbarossa cansız yatmayı sürdürmektedir. Friedrich Barbarossa içeriden sımsıkı kapatılmış ve dışarıdan en sadık adamları tarafından korunan bir odada ölmüştür.

---

[109] A.g.e., s. 322.
[110] A.g.e., s. 323.

Baudolino ve Abdül avludan atlarıyla, Friedrich Barbarossa'nın atını da aralarında tutarak, yavaşça çıkarlar. Yan patikayı izleyip asıl patikaya varırlar, geniş basamakları inerler, hafif tırıs, nehre doğru gitmek üzere ovaya dalarlar. O kısa yolculuk sanki hiç bitmeyecekmiş gibi olsa da sonunda kıyıya ulaşırlar. Friedrich Barbarossa'nın cansız bedeni nehrin ortasına atılır atılmaz akıntıya kapılır ve cesedi akıntı aşağı sürüklenmeye başlar.

Uzakta, birileri işaretleri fark eder, ama neler olduğunu anlayamazlar. Friedrich Barbarossa'nın bedeni anafora girmiş, dönerek ilerlemektedir, suyun altında bir kaybolmakta, sonra bir süre yüzeye çıkmaktadır. Baudolino ve arkadaşları ordugâhtakilerden yardım isterler ve üç süvari cansız bedeni bulsalar da akıntıda yakalayamazlar. Sonunda, karşı kıyıdaki askerler mızraklarıyla suya girip, cesedi kıyıya çekmeyi başarırlar.

Baudolino ve Abdül yanlarına geldiğinde, Friedrich Barbarossa taşlara çarpmaktan perişan bir vaziyettedir ve artık kimse onun hala hayatta olduğunu düşünmemektedir.

Daha önce de bahsi geçen Steven Runciman'ın "Haçlı Seferleri Tarihi" adlı eserinde, İmparator suyun kenarındayken ne olup bittiğinin kesin olarak bilinmediğini, ya serin suda ferahlamak isteyip de vücudunun ani soğuğun şokuna tahammül edemediği, ya da ağır zırhların onu dibe sürüklemiş olduğu ifade edilir. Friedrich Barbarossa'nın ölümü cinayet olarak anlatılmamıştır. Ölüm tarihi de 10 Haziran 1190 olarak belirtilmiştir.

Baudolino adlı eserde Friedrich Barbarossa'nın ölümünden önceki detaylar, başlangıçtaki ve sonlardaki konuşmalar aracılığıyla daha iyi anlaşılabilir. Eserde, ölmesi değil, öldürülmesine ilişkin detaylarla anlatılmakta iken, Runciman'ın eserinde, Friedrich Barbarossa'nın ölümünden sonra gerçekleşen olaylara ve na'şının nerede olduğu bilgisine ulaşılmaktadır:

> "Bu feci duruma tam uygun olarak ihtiyar imparatorun na'şı da dağılmıştı. Tefessüh eden vücut parçaları aceleyle Antakya Katedrali'ne gömüldü."[111]

Friedrich Barbarossa öldüğünde, Gradal da kaybolmuştur ama nerede, nasıl kaybolduğu belli değildir. Abdül ile Baudolino Kyot'un yanlarına geldiklerinde, herkes birbirini suçlar vaziyettedir. Dolayısıyla, Gradal'i çalan kişiyle Friedrich Barbarossa'yı öldüren kişinin aynı kişi olduğunu düşünürler.

Sonra yollarına devam ederler. Filistin'e varırlar. Genç Friedrich Barbarossa da zorlu yolculuktan sonra, babasının ölümüne dayanamamış, ölmüştür. Aslan Yürekli Richard ve Philippe Auguste de Kudüs'e ulaşamaz. Baudolino, Kilikya'daki Schwaben dükü Friedrich'i, babasının isteklerini yerine getirmek amacıyla Hindistan'a gitmek mecburiyetinde olduklarına ikna etse de, yola çıkacakları zaman, Kyot, katırlardan birinin eksik olduğunu fark eder. Baudolino, Kutsal emanetler olarak satın alınan kafalar için endişelenir.

Kafaların yerini, Baudolino ve Arzruni dışında bilen tek kişi Arzruni'dir. Hepsi de ondan şüphelenerek, kafaların bulunduğu odaya koşarlar ve sadece altı tane kaldığını görürler. Kafaların durduğu teknenin altında Z mührünü görünce, iyice emin olurlar.

Zosimos, Friedrich Barbarossa'nın ölümü esnasındaki karışıklıktan faydalanarak, Gradal'i Kyot'un koyduğu kutudan çıkarıp, aşağıya inip kafalardan birinin içine sakladıktan sonra mühürle yeniden kapamış, yerine dönmüş saklamış, ardından hiçbir şey olmamış gibi yerine geçmiştir. Arzruni'yi aralarından atmak isterler.

Friedrich Barbarossa'nın ölümünü kanıtlayan bir şey olmasa da, Zosimos'un gece kaçmış olduğunu var sayarak, Rahip'in krallığına diğerlerinden önce varmasını

[111] Runciman, Steven, *Haçlı Seferleri Tarihi* 3. Cilt, Çeviren Prof. Dr. Fikret Işıltan, Türk Tarih Kurumu, 2008, s. 15.

engellemek için ve on bir kişi kaldıklarından, Arzruni'yi de yanlarına alırlar. Zira oraya vardıklarında, on iki olmaları gerekmektedir.

Yolculuk esnasında, Zosimos ve Kosmas'ın haritasından konuşurlar. Kilit noktalardan biri de, eserdeki ifadeye göre Arzruni'nin, Kosmas'ın haritasının kendisinde olduğunu söylemesi, heybesinden bir harita çıkarıp arkadaşlarına göstermesidir:

> "Zosimos'un size ne vaat ettiğini bilmiyorum, ama Kosmas'ın haritası bende var."[112]

Bu haritaya göre, okyanusun ötesinde, Nuh'un Tufandan önce oturduğu topraklar ve kendilerinin de aşmak zorunda olduğu Yeryüzü Cenneti vardır. Fırat ve Dicle'den ve okyanusun altından geçip İran körfezine döküldüğü net bir şekilde görülmektedir ama Nil Nehri Tufandan önce daha dolambaçlı bir yol izlemiştir. Fırat, Dicle ve Ganj nehirleriyle karşılaşabilmeleri için Doğu'ya doğru gitmeleri gerekmektedir. Arzruni'ye göre ise, Sambatyon adlı taş nehri de aşmaları gerekmektedir. Harita aracılığıyla yollarına devam ederler, Abcasia'ya varırlar.

> "Arzruni ara sıra Kosmas'ın haritası üzerinde hesaplar yapıyor, ya Tigris Nehri'nin ya Eufrates'in ya da Ganj'ın uzakta olmaması gerektiğini söylüyordu."[113]

Eserde, bu noktadan sonra 1190 ile 1197 yılları arasındaki, tarihsel gerçeklikler yerini Ortaçağ'a özgü, mitolojik, gerçeküstü yaratıkların anlatıldığı, dini - felsefi tartışmalara ve bırakır. İleride daha detaylı anlatılacağı üzere, Akhunlar ile yapılan savaş araya girer. Ancak bu savaşta da, Baudolino, doğaüstü yaratıklarla bir ordu kurmuştur. 1197 yılında Baudolino Konstantinopolis'e dönene kadar, anlatımda hâkim olan tarihsel gerçeklik değil, gerçeküstü olaylardır.

---

[112] Eco, Umberto, *Baudolino*, Çeviren Şemsa Gezgin, Doğan Kitap, 2012., s. 341.
[113] A.g.e., s. 357.

IV. e. DÖRDÜNCÜ HAÇLI SEFERİ

Eserin başlangıcında ve diğer olayların anlatımı devam ederken, esas çerçevede Dördüncü Haçlı seferi esnasındaki olaylar vardır ve Niketas'la konuşmaların seyrinde kronolojik olarak, sondan başa doğru bir anlatım sırası takip etmektedir.

Ancak, eserin anlatım içeriği bağlamında, olayın etkileri devam etmektedir. Baudolino, altmış yılı aşkın hayatında yaşadıklarını, dördüncü Haçlı Seferi sırasında karşılaştığı Niketas Honiates'e anlatması, eserin bel kemiğini oluşturan içerik ve üzerinde durulması gereken bir tarihsel öğedir.

Latinler Konstantinopolis'i kuşatmışlardır ve yağmalamaya devam etmektedirler. Eserde, Niketas ile Baudolino arasındaki konuşmalarda geçen Bizans İmparatorluğu'nun durumu hakkında yapılan karşılaştırmada, Kroniklerde de, Murtzuphlos'un İmparatorluğu yağmalaması, İsaakios'un ölümü ve genç Aleksios'un boğulmasının anlatıldığı ortaya çıkmaktadır.

> "Fransızlar da iyice araları açılan Bizanslılar artık barış umudunu kalmadığını gördü ve senyörlere iletmek için gizlice bir meclis topladılar. Ona herkesten daha yakın ve Fransızlarla çatışmaya herkesten çok kışkırtan bir Bizanslı vardı. Bu Bizanslı'nın adı Murtzuphlos idi. Diğerlerinin de tavsiyesi ve onayıyla bir akşam gece yarısına doğru İmparator Aleksios'u koruması gerekenler onu yatağında uyurken bastırıp bir manastıra hapsettiler ve Murtzuphlos diğer Bizanslıların da yardımı ve onayıyla lal rengi çizmeleri giydi. Böylece İmparator oldu sonra ona (1204 yılının Ocak ayında) Ayasofya'da taç giydirdiler.[114]

Ayrıca, kroniklerde, Haçlıların saldırısının püskürtülmesi ve yeni saldırı hazırlıklarına ilişkin detaylar da yer almaktadır. Bu süreç, *Baudolino* adlı eserde detaylı anlatılmazken, kroniklerde gün, ay ve yıl olarak tarih ile belirtilmiştir. Anlatılanlar, Niketas ile Baudolino'nun karşılaşmalarından önce yaşananlardır:

[114] Villehardouin, G. IV. *Haçlı Seferleri Kronikleri*, Çeviren Ali Berktay, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Hasan Ali Yücel Dizisi, 2008, s. 65.

> "Gemiler çok iyi hazırlandı, silahlandırıldı ve Haçlıların tüm erzakı bir araya toplandı. Perhiz ortasından sonraki Perşembe (8 Nisan 1204) hepsi navelere bindi ve atları da nakliye gemileriyle götürdüler. Her Savaş Birliği'nin kendi gemileri vardı ve hepsi yan yana gidiyordu ve naveler kadırgalarla nakliye gemilerinin arasındaydı. Seyrine doyum olmaz bir manzaraydı ve kitap hazırlanan saldırı cephesinin uzunluğunun yarım Fransa fersahı olduğuna tanıktır." [115]

Kroniklerdeki anlatıma göre, 9 Nisan Cuma sabahı naveler, kadırgalar ve diğer gemiler düzenlerini koruyarak kente yaklaşmıştır. Venedik dukası akşam bir meclis kurmuştur ve öbür yakada bir kilisede toplanmışlardır. Venedikliler o tarafa giderlerse akıntının kendilerini boğazın aşağısına doğru sürükleyeceğini ve gemilere hâkim olamayacaklarını belirtirler. Cumartesi ve Pazar kendilerine bir çekidüzen vererek 12 Nisan Pazartesi günü saldırıya geçmeyi planlarlar. Söylendiği gibi yapılır. Latinler, Konstantinopolis'i kuşattıklarında ciddi bir şekilde yağmalamışlardır. Anlatıma göre, bu yağmalama esnasında, birçok tarihi eser harap edilmiş ve kaçırılmıştır.

Baudolino adlı eserde, Truvalı Helena'nın heykelinin yağmalanışı anlatılmaktadır. Bu anlatımla dönemin sanata ve sanat eserlerine bakış açısı da gözler önüne serilir. Bahse konu dönemde sanat eserleri devasa boyutlarda ve oldukça ihtişamlıdır:

> "Truvalı Helena'nın heykeli. Ne oldu peki?"
> "Birkaç saniye içinde üzerinde durduğu sütunun, dibinden kesilen bir ağaç gibi büküldüğünü, sonra da yere devrildiğini gördüm, koca bir toz bulutu sardı çevreyi. Paramparça oldu bedeni. İleride bedeni, iki adım ötemde de başı duruyordu ve işte o zaman o heykelin ne kadar büyük olduğunu fark ettim."[116]

[115] A.g.e., s. 69.
[116] Eco, Umberto, *Baudolino*, Çeviren Şemsa Gezgin, Doğan Kitap, 2012, s. 24.

Heykeller, sadece görsel birer sanat eseri değil, geçmişin tarih ve sanat algısını da gözler önüne seren, kentlerin tarihini yansıtan değerli belgelerdir. Hipodromdaki heykelin yağmalanması ve yıkılması da ciddi bir kayıptır.

Hangi kentte olursa olsun, sanat eserleri yok edildiğinde, geçmişi de yok edilmiş olur. Konstantinopolis'teki yıkım aynı zamanda kültürel bir yıkım olmuştur. Eserler yağmalandığında güzellikler solar, rahatsız edici bir hale dönüşür. Eserdeki ifadeye göre, Latinler Hipodrom ile Forum arasındaki bütün heykelleri yıkmışlardır. Bunların arasında, Remus ile Romulus'un emdiği büyük bir dişi kurt ve Herakles heykelleri de vardır:

> "Yıkılan yalnız o olsa. Hepsini, Hipodrom ile Forum arasındaki bütün heykelleri yıktılar, en azından madeni olanlarını. Üzerlerine çıkıyorlar, boyunlarına halat ya da zincir bağlıyorlar ve iki ya da üç çift öküz ile çekiyorlardı. Tüm auriga heykellerini, bir sfenksi, Mısır'dan getirilmiş bir su aygırı ile bir timsah, memelerini Remus ile Romulus'un emdiği büyük bir dişi kurt ve Herakles heykellerini yere devrilirken gördüm; ne kadar da büyüktü Herakles heykeli, başparmağı normal bir insan bedeni kadardı."[117]

Baudolino'nun öyküsünün anlatımı Konstantinopolis'te başlar. Baudolino, Niketas ile yaptığı konuşma sayesinde geçmişe doğru tarihsel bir yolculuk yapar, ardından Konstantinopolis'e gelir.

Eserdeki bahse konu konuşmalar, Niketas ve Baudolino suyun içinde zorlukla yürürken gerçekleşmektedir. Niketas Baudolino'ya Ayasofya'ya nasıl geldiğini sorduğunda, Baudolino yine yaşadığı olayı anlatarak yanıt verir. Bu olay da Latinlerin Konstantinopolis'i kuşatmaları olayıdır. Haliç'i aşıp kente girdiklerinde, haçlılar Konstantinopolis'te olsalar da, Konstantinopolis haçlıların elinden çıkmıştır:

> "Haçlılar Konstantinopolis'teydi ama Konstantinopolis onların değildi. Kudüs'ü fethetmek için, senin kralın Friedrich ile Fransa ve İngiltere

[117] Eco, Umberto, *Baudolino*, Çeviren Şemsa Gezgin, Doğan Kitap, 2012, s.34.

> kralları tarafından girişilen seferin kötü sonuçlanmasından sonra, Latinler on yıldan fazla bir süre sonra bunu, Flandrelı Hainut Kontu Baudouin ve Bonifacio del Monferrato gibi büyük prenslerin önderliğinde, yeniden denemek istemişlerdi. Ama bir donanmaya ihtiyaçları vardı ve onu da Venediklilere yaptırdılar. Latinler gemileri almışlardı ama ödeyecek paraları yoktu. Bu arada iktidarı ele geçirmek için Andronikos'u tahttan indiren şu İsaakios Angelos'un kardeşi Aleksios, İsaakios'u kör ettirmiş, deniz kıyısına sürdürmüş ve kendini basileus ilan ettirmişti. İsaakios'un oğlu kaçmayı başarmıştı. Bu arada, genç Aleksios, Zadar'da bir imparator gibi halktan saygı görüyordu ve Latinler geçen yılın Haziran ayında buraya, Konstantinopolis önlerine ulaştılar." [118]

Eserde olaylar anlatılırken, geriye dönük bir anlatım tekniği olduğundan daha iyi anlaşılmaktadır. Ünlü tarihçi Niketas ve Baudolino, Galata kulesinde sohbet ederlerken, Niketas bir önceki günün olaylarını anımsatır:

> "Tanrı yılı 1204'ün ya da Bizans'ta hesaplandığı gibi dünyanın başlangıcından itibaren geçen altı bin yedi yüz on iki yılının, 14 Nisan Çarşamba sabahı, barbarların Konstantinopolis'i tamamen ellerine geçirişinin ikinci günüydü. Geçit töreninde zırhları, kalkan ve miğferleriyle göz kamaştıran Bizans ordusu ve iki ağızlı korkunç baltalarla donanmış İngiliz ve Danimarkalı paralı askerlerden oluşan imparatorluk muhafız alayı, cesurca savaşarak daha Cuma günü düşmana kafa tutmuşken, pazartesi günü düşman surları aşıp kente girince sonunda teslim olmuştu. Öyle beklenmedik bir zafer olmuştu ki, savaşı kazananlar akşama doğru ürküp durmuş ve bir ayaklanma beklemişlerdi, kenti savunanları uzakta tutabilmek için de yeni bir yangın çıkarmışlardı. Ama Salı sabahı tüm kent, zorla ve hileyle tahta oturan Aleksios Dukas Murtzuphlos'un geceleyin kaçtığını fark etmişti."[119]

Baudolino adlı kitapta, Latinler tam Pera'nın önüne demir attığında III. Aleksios imparatorluk donanmasını çıkartmıştır. Haliç bir yakayı diğerine bağlayan büyük bir zincirle korunmaktadır, ama Latinler zinciri kırmayı başarmışlardır.

[118] A.g.e., s. 24.
[119] A.g.e., s. 24.

Limana girdiklerinde orduyu tam imparatorluk sarayı Blahernai'nin önünde karaya çıkartmışlardır. Latinlerden bazıları surlara çıkmayı başarmıştır ve yakındaki evleri ateşe vermiştir. Sonrasında ise Aleksios kaçmıştır. Aleksios'un gece olunca bir gemiye on bin altın para yükleyip kenti terk ettiği ifade edilmiştir.

Niketas ve Baudolino'nun, konuşma yaptıkları kulenin penceresinden görünen Galata Kulesi'nin alınışı, Villehardouin'in "Dördüncü Haçlı Seferi Kronikleri"nde, Flandre ve Hainut Kontu Baudouin ve birliklerinin, İmparator Aleksios'un kamp kurduğu yere kadar gittikleri, Aleksios'un Konstantinopolis'e geri dönmüş olduğu ve çadırları armalı tentelerin kurulu olduğu yazılmıştır

Baronlar Meclisi, Galata Kulesi'nin önündeki Konstantinopolis'ten gelen zincirin bağlı olduğu limana yerleşmek istemektedir, zinciri aşmak gerekmektedir. Geceyi güvende geçirmişler ve ertesi sabah dokuzda Galata Kulesi'ndekiler Konstantinopolis'ten kayıklarla birlikte hücuma geçmişlerdir. Beş gün sonra, Blakhernai Sarayı'nın (Tekfur Sarayı) karşısına kadar gelmişler ve donanmada limanın içinden geçerek, Bizanslıların yıktığı köprüyü onarmışlardır. Ancak aynı gece, miktar verilmeksizin, Aleksios'un hazinesinden götürülebilir kadarını yanına alarak şehri terk ettiği bilgisi verilmektedir:

> "Kenttekiler şaşırıp kaldı ve gözleri oyulmuş İmparator İsaakios'un kapatıldığı zindana gittiler. Ona imparatorluk giysileri giydirdiler ve tahta çıkardılar ve ona senyörleri olarak biat ettiler. O zaman İmparator İsaakios'un tavsiyesine uyup kampa haberciler gönderdiler ve İmparator'un oğluna ve baronlara İmparator Aleksios'un kaçtığını ve İsaakios'u yeniden tahta çıkardıklarını bildirdiler.[120]

Baudolino adlı kitapta Aleksios kaçtıktan sonra İsaakios'un yeniden tahta geçişi konusuna değinilir. Anlatıma göre, İmparatorluğun IV. Aleksios ile paylaşılması gerekmektedir ve Latinler anlaşma yaparlar. Bizans İmparatorluğu'nun Katolik Roma İmparatorluğuna yeniden itaat etmesi, Basileus'un yabancılara iki yüz

[120] A.g.e., s. 53.

bin gümüş mark, bir yıl yetecek kadar erzak ve Kudüs'e gidebilmeleri için on bin süvari verilmesi ile ifade edilmektedir.

> "Kutsal topraklarda da beş yüz süvariden oluşan bir garnizon sağlıyordu. Öte yandan Pera'da güvenlikte olan Latinler, Haliç'in bu yanında baskınlar yapıyor, İsaakios'la sofraya oturuyor, her yerde beylik taslıyor ve gidişlerini geciktirmek için ellerinden geleni yapıyorlardı."[121]

Konstantinopolis'te Sarazenlerin evleri yağmalanır, ikinci bir yangın çıkar ve bu yangında, Niketas evini kaybeder. Halk isyan edince Nikolaos Konnabos'u Basileus seçerler. Ancak Aleksios Dukas Murtzuphlos daha güçlü olduğu için iktidarı ele geçirir ve İsaakios bu durumu hazmedemeyerek ölür. Murtzuphlos, Konnabos'un kellesini uçurtur ve IV. Aleksios'u boğdurur. Bu şekilde V. Aleksios basileus olur.

> "Nisan başında dostlarımız Konstantinopolis'te sayılı günlerinin kaldığını fark etti. Doge Dandolo ile Latinlere topraklarını terk etmelerini emrederek onlara karadan meydan okuyan Murtzuphlos arasında büyük bir anlaşmazlık baş göstermişti. Murtzuphlos'un delirdiği gün gibi ortadaydı ve Latinler isteseler onu bir lokmada yutabilirlerdi. Haliç'in ilerisinde Haçlıların ordugâhında hazırlıklar yapıldığı ve demir atmış gemilerin güvertesinde saldırıya hazırlanan denizcilerin ve askerlerin koşuşup durdukları görülüyordu." [122]

Haçlı birliğindeki devlet adamları arasında yaşananlar ile Kroniklerdeki bilgiler karşılaştırıldığında, *Baudolino* adlı kitapta, Haçlıların kentin bir bölümünü ele geçirişinin de anlatıldığı görülmektedir.

> "İmparator Murtzuphlos savaş hattındaki bir meydanda tüm kuvvetleriyle birlikte kamp kurmuş ve lal rengi armalı tentelerini dikmişti. Pazartesi sabahına kadar savaşa ara verildi ve Pazartesi navelerdekiler nakliye gemilerindekiler ve kadırgalardakiler silahlandı. Ve kenttekiler artık onlardan daha az ürküyordu ve cesaretleri öyle artmıştı ki surlar ve

[121] A.g.e., s. 489.
[122] A.g.e., s. 498.

> burçlar insan kaplıydı. Saldırı böyle uzun süre devam etti. Tanrımız Boire denilen bir rüzgâr çıkarıp sahile itti.[…]Burçtakiler bozguna uğrayıp kaçtı. Nakliye gemilerindeki şövalyeler bunu görünce karaya çıktı ve sonra merdivenlere dayayıp kılıç zoruyla üstüne tırmandılar ve böylece dört burç ele geçirdiler. O zaman da navelerdekiler, nakliye gemilerindekiler ve kadırgalardakiler büyük bir hızla birinin önüne geçerek saldırmaya başladı. Kapılardan üçünü kırıp kente girdiler ve atlar yelkenlilerden dışarı çekilmeye başladı ve şövalyeler ata binmeye başladı ve imparator Murtzuphlos'un kampına doğru at sürdüler. [123]

Baudolino'nun konuşmakta olduğu Niketas Honiates, Bizanslı ünlü bir tarih yazarıdır ve Aleksios, Andronikos ve Murtzuphlos ile ilgili daha önce açıkladığı ve bildiği üzere konuşmalar eserde olduğu gibi, "Kronikler"de de yer alır. Dördüncü Haçlı Seferi ile ilgili tarih belirtilmiştir. *Baudolino* adlı eserde belirtilen tarih ile örtüşmektedir:

> "Böylece gemilerinin yakınında, surların ve burçların önünde kaldılar. Flandre ve Hainut kontu Baudouin İmparator Murtzuphlos'un Kurulu vaziyette bıraktığı lal rengi çadırlara kardeşi Henri Blakhernai Sarayı'nın önüne Monferrato Markisi Bonifacio ve adamları kentin göbeğine doğru yerleşti. Ordu işittiğiniz gibi yerleşti ve Konstantinopolis Paskalyanın Pazartesi günü yani 12 Nisan 1204 günü alındı. Bu durum ordudakiler için büyük kayıptı. Blois ve Cahartres Kontu bütün kış hummadan yattığı için silah kuşanamamıştır. Bu durum ordudakiler için büyük kayıptı. Çünkü o çok iyi bir şövalyeydi ve şimdi bir gemide can çekişiyordu. O gece Bizanslıların saldırısından korkan bazıları bilmiyorum kimler, Marki Bonifacio del Monferrato'nun kampı yakınında kendileriyle Bizanslılar arasında ateş yaktı ve kent gürül gürül yanmaya başladı ve bütün gece de ertesi gün akşama kadar yandı. Ve bu, Fransa'ya geldiğinden beri Konstantinopolis'te çıkan üçüncü yangındı; Fransa krallarının en büyük üç kentinde bulunandan daha fazla ev yandı. O gece geçti ve Salı sabahı oldu. 13 Nisan 1204 ve o zaman kampta herkes şövalyeler ve askerler silahlandı ve herkes kendi savaş birliğine gitti ve kamptan çıktılar

[123] Villehardouin, G. IV. *Haçlı Seferleri Kronikleri*, Çeviren Ali Berktay, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Hasan Ali Yücel Dizisi, 2008, s. 71.

> karşılarında bir gün öncekinden daha çok düşman bulacaklarını düşünüyorlardı; çünkü İmparator'un gece kaçtığından haberleri yoktu ve karşılarında kimseyi bulamadılar." [124]

Niketas, Selimbria'dan iki kez ayrılmak zorunda kalır. Konstantinopolis'te ise Flandrelı ve Hainutlu Baudouin basileus seçilir. Latinler, yavaş yavaş bütün imparatorluğu istila eder. Niketas Selimbria'ya her gelişinde daha fazla kalabalıkla karşılaşır. Arkadaşlarıyla birlikte Vaftizci Yahya ve kutsal şahıslara ait, gerçekmiş gibi anlattıkları kutsal eşyaların ticaretini yapmış olan Baudolino ve arkadaşları, Friedrich Barbarossa'nın ölümüyle ilgili iç hesaplaşma yapar.

Baudolino, Konstantinopolis'te Selimbria, bugünkü adıyla Çemberlitaş'ın olduğu yerde Stilites, yani çileci olur. Burada, nasihate ihtiyaç duyan insanlara bilgece öğütler vermekte, ancak kendisi kötü şartlar içinde yaşamaktadır.

Eserdeki anlatıma göre, yakınındaki Apokaukos Kilisesinin rahibi, ziyaretçilerinin Baudolino'ya yönelmelerinden rahatsız olmuştur. Bir gün, Baudolino'nun ziyaretçilerinden birinin derdine çare bulamamasından faydalanarak çevredekileri kışkırtır. Baudolino da taşlanarak Konstantinopolis'ten ayrılmak zorunda kalır.

Çemberlitaş'taki sütunlar.

[124] A.g.e., s. 73.

Efsanevi anlatımlara göre, Kutsal Kâse olarak bilinen “Gradal” bu sütunun altında gömülüdür. Ancak, efsanevi anlatımlar ile tarihsel gerçeklik arasında göreli olarak farklılıklar bulunması fazlaca mümkündür.

Çemberlitaş’taki sütunun kaide bölümü.

Rahip Johannes ve Gradal konularıyla ilgili olarak, Zeytinburnu mevkiinde bulunan Meryem Ana Balıklı Rum Manastırı Rahibi Nicolo ile 8 Temmuz 2016 tarihinde yapılan sözlü tarih çalışması kapsamındaki konuşmada ise, söylentilerin tarihsel gerçekliği her zaman yansıtmadığı ifade edilmiştir.

8 Temmuz 2016 tarihinde Meryem Ana Balıklı Rum Manastırı Rahibi Nicolo ile gerçekleştirilen görüşme.

Rahip Johannes ile ilgili olarak, aynı isimle anılan, On ikinci yüzyılda İngiltere’de yaşamış olan Rahip Johannes’in varlığı akla gelir. Balıklı Meryem Ana

Rum Ortodoks Manastırı Rahibi Nicolo'ya göre bu rahibin gerçekte yaşamış olması ihtimali yüksektir.

Haçlı seferleri ile ilgili konuda, Latinlerin Konstantinopolis'teki işgalleri esnasındaki yıkımlar ve sonuçları gündeme gelmiş, geçmişteki adı ile Konstantinopolis (İstanbul), Hıristiyanlık dünyası için halen değerini korumakta olduğu belirtilmiştir.

Umberto Eco'nun eserlerini okumuş olan din adamları, rahip ve papaz statüsündeki kişiler eserde geçen konularla ilgili olarak kişisel araştırmalarda bulunduklarını, efsanelerle ilgili belirli konularda karşılaştırmalı olarak araştırma yapılması gerektiğini; İstanbul'un Konstantinopolis olduğu dönemlerden beri birçok kilise ve manastırda tüneller olduğunu ve kutsal emanetler konusunda hassas yerlerin olduğunu ifade etmişlerdir.

V. *BAUDOLINO* ADLI ESERDE ADI GEÇEN KENTLER VE KARAKTERLER

V. a. *BAUDOLINO* ADLI ESERDE ADI GEÇEN KENTLER

Eserde pek çok kentten söz edilmektedir. Hem Asya hem de Avrupa'daki kentlerin adları, o dönemdeki jeopolitik öneme göre farklıdır ve sınırlar da farlılık göstermektedir. Baudolino ve dostları Bizans'ın başkenti Konstantinopolis'te Niketas ile karşılaşırlar. Konstantinopolis'te geçen olaylarda yer alan mekânlar ise Blakhernai Sarayı, Terleyen Sütun, Ayasofya Kilisesi, Hipodrom, Pera gibi tarihi ve mimari açıdan halen önemini koruyan yerlerdir.

Ayasofya Müzesi iç mekânı.

Eserde, Ayasofya ve diğer tarihi eserler arasında bağlantı sağlayan dehlizler ve tüneller olduğu ifade edilmektedir. Bununla ilgili olarak, Ayasofya'da rehberler ile yapılan gezi ve görüşmeler neticesinde, bu dehlizlerden birinin fotoğrafı çekilmiştir. Yukarıda sağ tarafta bulunan kısmen karanlık olan fotoğrafta, bu dehliz ve tünellerden birinin girişi görülmektedir.

Aynı şekilde, Zeytinburnu Meryem Ana Balıklı Rum Manastırı'ndaki görevliler tarafından, Manastır'da bir başka tünel girişi olduğu bilgisi verilmiştir. Aşağıdaki resimde de bir çıkış kapısı görülmektedir:

Meryem Ana Balıklı Rum Manastırı.

Edessa (Urfa), Antiochia (Antakya), Selimbria (Silivri), Kilikya, kentlerinin adı geçmektedir. Kilikya, Anadolu'nun güneyinde, Alanya Burnu'ndan Suriye'ye kadar uzanan Antik bölgedir. Haçlı Seferleri sırasında bir Latin krallığı kurulmuştur. Sınırlar, bugünkü Anadolu sınırından farklı olmakla beraber, önemini korumaktadır. Eserde bahse konu olan Friedrich Barbarossa, gerçekte de Kilikya'da ölmüştür.

Kudüs ise eserdeki olayların anlatıldığı dönemde de aynı adla anılır. Ancak, Baudolino'nun doğduğu yer olarak Alessandria anlatılırken, bunun Mısır'daki İskenderiye değil, İtalya'daki Alessandria kenti olduğu vurgulanmıştır.

Eserde geçen Dördüncü Haçlı Seferi'nin ilk hedefi olan Kudüs, inanç dünyası, kutsal emanetler, sosyal ve politik nedenlerden ötürü Batı'nın daima ilgisini çekmiştir.

Freidrich, kitapta Ravenna'dan Chioggia'ya geçerek Venedik'e ulaşır ve San Niccolo Kilisesi'ne gider. Friedrich Barbarossa'nın yolu, ünlü San Marco Meydanı'ndan da geçer.

Beatrix'in memleketi olan Burgonya, II. Konrad tarafından Kutsal Roma-Cermen İmparatorluğu'na bağlanmıştır.

Eserde adı geçen diğer kentler ise İtalya'nın Piyemonte bölgesinde yer alan Alessandria, Lombardiya bölgesinde bulunan Pavia, Mediolano (Milano), Terdona, Cenova, Spoleto ve Toskana Bölgesindeki Roma ve Pisa kentleridir.

Papa Hadrianus, Roma'da Friedrich Barbarossa'ya taç giydirmiştir. Friedrich Barbarossa, Milano kuşatması esnasında Melzo ve Roncate'de aldığı tutsakların gözlerini oydurtmuştur.

Eserde adı geçen kentler Hıristiyanlık açısından hem kutsal olaylara, hem de savaşlar, katliamlar ve yıkımlara sahne olmuştur.

Novara, Asti, Vercelli, Monferrato, Malaspina, Biandrate, Como, Lodi, Bergamo, Cremona, Pavia ve Ravenna kontlarıyla birlikte Friedrich Barbarossa, Milano'yu kuşatır. Bu kentler, kontların adlarıyla birlikte anılır ve Lombardiya Birliği'ni oluşturur.

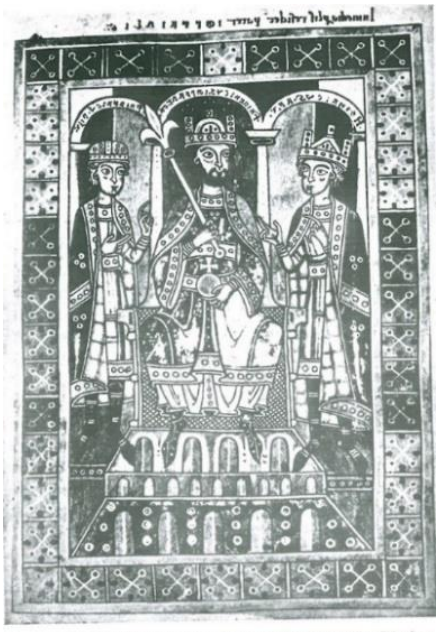
Paris, eserdeki olayların geçtiği erken Ortaçağ dönemindeki önemli eğitim merkezlerinden biridir ve Friedrich Barbarossa, Baudolino'yu iyi bir eğitim alması için Paris'e göndermiştir.

Hibernia (İrlanda), Abdül'ün annesinin vatanıdır. Regensburg kenti ise Almanya'nın Bavyera eyaletinde yer alır ve Friedrich Barbarossa'nın Haçlı Seferleri'ndeki güzergâhlarından biridir. Eserde ayrıca, Kosmas'ın haritası vurgulanmıştır.

V. b. *BAUDOLINO* ADLI ESERDE ADI GEÇEN KARAKTERLER

Esere adını veren ana karakter, Baudolino'dur ve adını, Frascheta'daki "Aziz Baudolino"dan almıştır. Babası Gagliaudo, eserde çok sıkça geçmez. İlk başlarda belirtildiği gibi Baudolino'ya Friedrich Barbarossa'nın adamlarına kendisiyle ilgili bilgi verdiği için kızmış olsa da, parayı görünce fikrini değiştirmiş ve Friedrich Barbarossa'ya yemek ikramında bulunmuştur.

İlerleyen bölümlerde, Baudolino'nun öz babasının ölmeden önce kullandığı şarap kâsesi, daha sonradan Rahip Johannes'in Friedrich Barbarossa'ya sunduğu hediye olarak gösterilmiş, eserdeki birçok karakter de buna inanarak, bu kutsal emanete sahip olmak için birbirini aldatmış, Friedrich Barbarossa'nın ölümü esnasında Baudolino ve arkadaşları birbirlerini hırsızlıkla suçlarken, Gradal'in kaybolmasıyla ilişkilendirilmiştir.

İmparator Friedrich I. Barbarossa ve oğulları Roma kralı Heinrich VI. ve Schvaben dükü Friedrich

Friedrich Barbarossa'nın oğulları Altıncı Heinrich ile Schwaben dükü Friedrich.[125]

[125] Runciman, Steven, *Haçlı Seferleri Tarihi 3.Cilt*, Çeviren Prof. Dr. Fikret Işıltan, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2008, Ek I.

Friedrich Barbarossa, Üçüncü Haçlı Seferi sırasındaki ölümüne kadar ve sonrasında da, Baudolino'nun hayatında en etkili karakter olmuştur. Hatta Niketas ile olan konuşmalarında, yalandan gerçeğe doğru sorgulamalarda, geriye dönüşlerde Friedrich Barbarossa sık sık anılmaktadır.

Niketas ise, eserde ünlü tarih yazarı olarak, anlatımın akışına yön veren karakterlerden biridir. Zosimos da tarihsel anlamda gerçekten yaşamış bir karakterdir:

> "Saray hatibi imparatorluğun yüksek örtü yargıcı sırların logotetes'i ya da başka bir deyişle Latinlere göre Bizans Maliyesinin denetçisi, ayrıca Komnenos ailesinden birçok kişinin ve Angelos'ların tarihçisi Niketas Honiates karşısında duran adama merakla bakıyordu."[126]

Gerçek karakterlerden en çok üzerinde durulanı ise, Friedrich Barbarossa'dır. Otto von Freising, Rainald von Dassel, Şarlman, önemli tarihi karakterler olarak sahnede yer alırlar. Ayrıca eserde adı geçen bir diğer tarihsel karakter de, İmparatorluk Şansölyesi Christion von Buch'tur. Bu karakterler, Friedrich Barbarossa ve Baudolino kadar büyük öneme sahiptir çünkü tarihsel olayların akışı ve seyri, bu karakterler olmadan gerçekleşemeyecek kadar birbiriyle bağlantılıdır.

Rahip Johannes ise, eserde, Baudolino'nun, krallığını bulmak için neredeyse bütün bir ömrünü harcadığı, görünmeyen, ancak varlığını ve önemini her bölümde hissettiren karakterlerden biridir. Rahip Johannes'in varlığı, onunla ilgili bilgiler, halk ve diğer krallar tarafından daha üstün bir kutsal konum imajını önemseyen imparatorlar için önemli olmuştur:

> "Tek imparator haline gelen "teolog" imparator inatla ve azimle, Kalkedon Konsili'ne atıfta bulunarak (Nasturilerin İsa'nın ilahi ve insani özelliklerinin apayrı olduğuna dair radikal tezi reddedilmişti) İsa'nın ikili özelliğini savunanlar ile monofizitler arasındaki din tartışmalara katılır. Kalkedon Konsili'nin otoritesini defalarca beyan eder (Justinianus) ve

[126] Eco, Umberto, *Baudolino*, Çeviren Şemsa Gezgin, Doğan Kitap, 2012, s. 22.

> Nestorius ile Euriche'nin hatta Antakyalı Severus gibi daha ılımlı monofizitlerin de birbirlerine ters düşen (ama imparatorun özellikle önem verdiği, Meryem'in Tanrı'nın annesi, yani theotokas olma özelliğini inkâr eden) teorilerini sapkınlık olarak ilan eder. Ancak Justinianus'un girişimleri, hiç şüphesiz karısının ve Kapadokya Cesarea (Kayseri) piskoposu, Origenes'in müridi Theodorus Ascida ve filozof Johannes Philoponus gibi etrafındaki monofizitizm yanlısı kişilerin etkisiyle yine de monofizitler açısından uzlaşmacıdır. Başlangıçta Teopaskitizm teorisini ("Teslisten biri fiziksel acı çekti") kabul ederek Papa II. Ioannes ılımlı bir destek alır. Ocak 531'de ve Ekim 532'de idari bölge valisi unvanını alan Johannes 541'de sürgüne gönderilir; ona düşman olan Theodora'nın ölümünden sonra 548'de Konstantinopolis'e geri çağrılmış olmasına rağmen başka göreve getirilmez."[127]

Boiamondo, Grillo, Pevere, Teofilo, Kyot, bilgin Pafnuzio da Baudolino'nun yol arkadaşları ve kimi zaman da yardımcılarıdır. Niketas, Baudolino ile ilgili son yorumları Pafnuzio ile olan konuşmasında dile getirmiştir.

İmparatoriçe Burgonyalı Beatrix de Baudolino'nun hayatında önemli bir yere sahiptir. Baudolino, ilk zamanlar Beatrix'e âşık olur, çünkü neredeyse gördüğü ilk kadındır. Daha sonra onu unutmak için Paris'e gitse de, ona mektuplar yazar, Beatrix'in ağzından, sanki kendisine gönderilmiş gibi cevap mektuplarıyla birlikte, adeta yarı platonik, yarı gerçek aşk öyküsü yaratır.

Yıllar sonra dönüp de bu mektupları Beatrix'e gösterince, aralarında kısa süreli gizli bir aşk meydana gelir ancak Baudolino sonradan pişman olur. Hatta öykünün sonlarına doğru, Friedrich Barbarossa'nın öldürülmesiyle ilgili öykünün içinde bile kısmi sebep olarak bu aşk ve suçluluk duygusu yer alır. Baudolino'nun öyküsünde, ona yardımcı olan, ancak resmi kaynaklarda adına fazla rastlanmayan pek çok karakter de vardır.

---

[127] Eco, Umberto, *Ortaçağ, Barbarlar, Hıristiyanlar, Müslümanlar*, Çeviren Leyla Tonguç Basmacı, Alfa Yayınları, 2015, s. 104.

Colandrino karakteri, Baudolino'nun arkadaşlarından biridir. Colandrina, Colandrino'nun kız kardeşi ve Baudolino'nun ilk eşidir ancak doğum esnasında ölür. Bebek, erken doğmuştur ve eserdeki anlatıma göre, çok kötü görünümlüdür. Colandrina Baudolino'ya sağlıklı evlat veremediği için kendini suçlu hissederken, Baudolino da onun yanında olamadığı için üzüntü duymuş, zaman zaman da sevgisini sorgulamıştır.

Hipatia'ya gelince, onunla pek çok şey paylaşırlar. Hipatia bilge bir kadındır ve felsefi konuşmalar yaparlar. Baudolino'nun hayranlığını ve sevgisini kazanmış, onunla birlikte olmuştur. Hipatia ile gerçek aşkı yaşar, hatta ondan çocuğu da olduğuna inanmaktadır, ama göremez. Baudolino, eserin sonunda, çocuğunu aramak üzere Konstantinopolis'ten ayrılır.

Paris'teki eğitimi sırasında annesi Hibernialı olan mağribi Abdül, Baudolino'yu pek çok bilginle ve Haham Solomon ile tanıştırmıştır.

Şair, ise, Baudolino'nun yazdığı şiirler sayesinde sarayda kendine iyi bir yer edinmiştir. Arzruni, Friedrich Barbarossa'yı ve Baudolino'yu sarayında ağırlar ve onun sarayındayken Friedrich Barbarossa ölür.

Diyakoz Johannes, ise, Baudolino için, Rahip Johannes'in yolunda ilerlerken yardım istediği karakterlerden biridir; fiziksel özellikleri ve hastalığı, dönemin sağlık koşulları ve savaşların neticesi konusunda okuyucuya fikir verir:

> "Friedrich'in tarafında Köln başpiskoposu, Bamberg piskoposu, Praglı Daniel, Konrad von Augsburg ve daha birçok kişi vardı. Nehrin diğer kıyısında papalık elçisi Kardinal, Aquileia patriği, Milano başpiskoposu, Torino, Alba, İvrea, Asti, Novara, Vercelli, Terdona, Pavia, Como, Lodi, Cremona, Piacenza, Reggio, Modena, Bologna piskoposları ve daha kimler yoktu ki. Bu görkemli ve gerçekten evrensel toplantıya başkanlık ederek, Friedrich görüşmeleri başlatmıştı." [128]

[128] Eco, Umberto, *Baudolino*, Çeviren Şemsa Gezgin, Doğan Kitap, 2012, s.70-71.

Görüldüğü üzere, eserde dönemin piskoposlarının, papalık elçilerinin ve patriklerinin isimleri de geçmektedir. Bu dönemdeki toplantılarda, Friedrich Barbarossa'nın hukuki anlamda bile değişik görüşte olanların fikirlerine saygı gösterdiği ifade edilmiştir:

> "Bolognalı dört hukukçu, yani en ünlüleri ve büyük İrnerius'un öğrencileri, İmparator'un itiraz kabul etmez yetkileri konusunda öğretisel bir görüş belirtmek için Friedrich'e yollanmıştı ve içlerinden üçü, Bulgaro, Jacobo ve Ugo di Porta Ravegnana, Friedrich'in istediği gibi konuşmuş, yani İmparator'un yetkisinin Roma hukukuna dayandığını söylemişlerdi. Değişik görüşte olan yalnızca Martino adında biriydi."[129]

Baudolino'nun Niketas ve diğer karakterlerle yaptığı konuşmalar sırasında adı geçenlerden bazıları Andronikos, İsaakios, Manuel, Enrico Dandolo gibi Bizanslı siyasi karakterlerdir.

Felsefi konuşmalarda Kolofonlu Ksenofanes'e, Kosmas İndikopleustes'e, Monofizitlere, Nasturilere değinilir. Umberto Eco'nun eserinde, sadece o dönemde yaşamış olan krallara, vasallara, şövalyelere ya da köylüler değil, geçmişteki bilginlere de yer verilmiştir. Umberto Eco'nun entelektüel birikimi, eserin daha iyi anlaşılması için, geçmişteki olayları ve kahramanları, gerçekte yaşamış veya yaşadığı var sayılan karakterlerin birçok açıdan araştırılmasına sevk etmektedir. Bunlardan biri de, 1201 yılında seçilen Papa III. Innocenzo'dur.

Arzruni'nin bulunduğu yere giderken, Prens Leon ile Freidrich Barbarossa arasındaki ilişkiden bahsedilir. Prens Leon ile Freidrich arasında kalan Arzruni, Friedrich Barbarossa'nın ölümü esnasında Baudolino ve arkadaşlarının, Gradal'in kaybolması ile ilgili konuşmalarda, şüphelenilen kişilerden biri olmuş, Rahip Johannes'in Krallığı'na doğru seyahate çıkıldığında önce istenilmemiştir. Ancak on iki müneccimler görüntüsünün bozulmaması için sonradan Baudolino tarafından kendilerine katılmasına izin verilmiştir.

[129] A.g.e., s. 70-71.

VI. *BAUDOLINO* ADLI ESERİN DİL YAPISI

Eserin yazıldığı dil, İtalyancadır ve İtalyan okuyucularla 2000 yılında buluşmuştur. İtalyanca aslından Türkçe'ye çevirisini Şemsa Gezgin'in üstlendiği, tamamı 540 sayfa olan bu eser, 2003 yılında Dünya Edebiyatı Dizisi içerisinde, Doğan Yayıncılık tarafından Türk okuyuculara sunulmuştur.

Eserin ilk bölümünde, esere adını veren karakter olan Baudolino'nun ilk yazı denemesinde, yöresel Frascheta dili ile karışık bir İtalyanca anlatıma, yer yer Latince ifadelere ve Almanca kelimelere rastlanmaktadır.

İlk bölümde, günce şeklinde başlayan anlatılar, daha sonraki bölümlerde tarihsel karakterler arasında geçen, zaman zaman da felsefi nitelikte ve varoluşçu konuşmalarla zenginleştirilmiştir. Konuşmaların içerisinde ise, tarihsel olayların özeti, karakter betimlemeleri, felsefi sorgulamalar yer almaktadır. Bölümlerin başında ve sonunda, tarihsel olay, manzara ve karakter betimlemelerine yer verilmiştir. Ayrıca, bir tiyatro ya da film senaryosu gibi, üçüncü şahıs tarafından anlatım dikkati çekmektedir.

Olayların geçtiği döneme ilişkin yorumlar ve tespitler anlatımı zenginleştirmektedir. Tarihsel olaylar, Dördüncü Haçlı Seferi ile başlayıp, sonradan gerçekle bağlantılı olarak anlatılmıştır, zaman zaman olayların anlatım sırası, masalsı ve fantastik kurgu çerçevesinde, farklı karakterler tarafından anlatılır. Bazen de bir üçüncü göz ya da kamera çekimi gibi, anlatıcının ağzından aktarılmıştır. Eser, kırk bölümden oluşmaktadır.

Eserde, hem tarihsel olaylarda, hem de tarihsel olayların ifade edilişinde tekrarlar göze çarpmaktadır.

Dil ve anlatımda, kâh gerçekçi kâh gerçek üstü betimlemelere rastlanır. Eserin dil özelliklerinin içerisinde, fantastik karakterlere özgü kurgusal dil bölümleri

de yer alır. Ayrıca, kutsal metinlerde geçen, Ortaçağ'a ait anlatım özellikleri, terimler, deyimler de bulunur.

Rahip Johannes'in ağzından yazılan mektup Latince olmakla beraber, romanda Zosimos'un Baudolino'dan kopyaladığı mektubun anlatıldığı bölümde, Yunanca terim ve deyimlere rastlanmaktadır. Eserin anlatım özelliklerini etkileyen nedenlerden biri, önemli tarihsel olayların yaşandığı, Haçlı Seferleri'nin yapıldığı döneme ilişkin eleştirel yaklaşımdır. Dolayısıyla, eserin daha iyi anlaşılması için, tarihsel olaylar ve terimler hakkında geniş bir bilgi birikimine sahip olmak ve dönem ile ilgili tarihsel araştırmalara başvurmak gerekmektedir.

İlk bölüm, Baudolino'nun ilk yazı denemesiyle başlar. Niketas Honiates ile karşılaşmalarında ise konuşmalar, olay, mekân ve karakter betimlemeleri yer alır. Betimlemeler ve konuşmalar, zaman zaman iç içe geçer. Betimlemelerde detaylar verilir:

> "Niketas kurtarıcısını inceliyordu. Bir Hristiyan'dan çok bir Arap'a benziyordu."[130]

Karakterler arasındaki kimi zaman kısa, kimi zaman da uzun konuşmalardan sonra anlatıcı devreye girmekte ve hem konuşmalar, hem de betimlemeler arasında tarihsel olaylar detaylı ve uzun bir şekilde anlatılır.

Olaylar kronolojik değil, sondan başa doğru anlatılmaktadır. Baudolino Niketas ile Dördüncü Haçlı Seferi sırasında Konstantinopolis'te karşılaştıktan sonra anılarını anlatırken, bulunduğu yere nasıl geldiğini, bu süreçte nerelerden geçtiğini ve kimlerle karşılaştığını anlatır. İlk olarak anlaşılması istenen karmaşık olay ana hatlarıyla anlatılır.

[130] A.g.e., s. 22.

Geçmişte olan olayları, ilgili bölümlerde sırası geldiğinde, betimlemeler ve tarihler ile daha detaylı nakledilir.

Bölümler arasında anlatıcı öyküye devam ederken, kentlerle ilgili detaylar anlatılır ve bu esnada kentlerde yer alan kiliseler, saraylar, tarihi eserlere ilişkin detaylar, adeta zihinsel bir resme dönüşecek şekilde tasvir edilir. Kişilerin fiziksel özellikleri, kimi zaman aldığı eğitimler, yetkin oldukları alanlar, Saray'daki statüleri, aileleri ile ilgili bilgiler de verilir:

> "Friedrich, Baudolino'yu Piskopos Otto'ya ve yardımcısı Piskopos Rahewin'e emanet etmişti, büyük Babenberg ailesinden olan Otto, İmparator'un, aralarında yalnızca on yaş olmasına rağmen, dayısıydı. Çok bilgili bir insandı, Paris'te Büyük Abelard'dan eğitim almış, sonra Citeaux keşişi olmuştu. Freiberg piskoposu olma onuruna eriştiğinde çok gençti."[131]

Baudolino, hayal ürünü kurmaca yaşantılarla gerçek yaşantıları birbirine karıştıran, bazen de bilinçli olarak kurmaca olaylarla insanların elde etmek istediklerini onlara farklı şekilde sunarak kendini kabul ettiren bir karakter olarak, eserdeki ilk yazı denemesinde, İtalyanca, Almanca ve Latince kelimeler kullanır. İlk yazı denemesi halk diliyle yazılmıştır. Hemen hemen her paragrafta düzeltme vardır. Bazı satırlar, olduğu gibi Latince yazılmıştır.

Eserde, Otto von Freising gibi bilgin karakterler ile Baudolino arasında geçen konuşmalar aracılığıyla, dönemin eğitim alanları hakkında bilgiler verilir. Bu konuşmada "trivium ve quadrivium" olarak adlandırılan, dilbilgisi, retorik, diyalektik, aritmetik, geometri, müzik ve astronomi gibi bilimlerle ilgili tartışmalara yer verilir.

[131] A.g.e., s. 53.

O dönemde üniversiteler çok yaygın değildir ama Paris'teki ünlü bilginlerin, Ortaçağ filozoflarının da adı geçer. Eserde yer yer satır aralarında bir başka bilgi birikimini barındırır ve okuyucuya hem bilgi verir, hem de araştırmaya sevk eder.

Eserde birçok Ortaçağ terimi kullanılmıştır. Örnek olarak, Başpiskoposların ve papazların kullandığı "Omorfio" denilen örtüyü taşımakla görevli kişiye "örtü yargıcı, vergi denetçisi" anlamında "Logotetes" denmiştir.

Diğer bir örnek ise, Latince bir kalıp olan "Arcana imperii", "esrarlı buyruklar" anlamındadır. "Pentapolis", "Beş siteden oluşan siyasal birlik veya ittifak" demektir.

Yer adlarına gelince; "Neorion", Yeni Cami Külliyesi ile Sirkeci arasında Bahçekapı mevkiinde bulunan Bizans limanına verilen addır. İskenderiye kenti, İtalyancada Alessandria ve eserde de böyle adlandırılır. Mediolano, Milano'nun o dönemdeki adıdır. Marmara denizi ise Bizanslılar tarafından, Propontis olarak adlandırılır.

"Prosforion" Sirkeci'de Araba Vapuru İskelesi ile Sarayburnu arasında kalan yerdir. Sepetçiler Köşkü ile Sirkeci arasındaki tabii bir koyda İlkçağ'dan beri deniz yoluyla gelen yiyecek maddelerinin boşaltıldığı Prosforion Limanı bulunmaktaydı.[132]

Sık sık adı geçen yerlerden biri de Selimbria, yani, bugünkü Silivri'dir. Hıristiyanlık terimi olan "Filioque" ise "Ve oğuldan" anlamına gelir. Tüm bu terimler, *Baudolino* adlı eserde yayıncı tarafından dipnotlar ile açıklanmıştır. Auriga heykelinden bahsederken dikkati çeken bir nokta da, "Bizans'ta Hippodrom yarışlarında araba süren kişi" anlamına gelmesi ve yayıncı tarafından dipnotta açıklanışıdır.

[132] http://www.islamansiklopedisi.info/dia/ayrmetin.php?idno=150266. (Erişim:29.12.2016).

"Hibernia", İrlanda'nın Latince adıdır. Eski Roma'da, iki bölgeden, konuşan kişiye göre daha yakın olanını belirtmede kullanılan Latince sözcük olarak, "Citerion" kelimesi kullanılır. "Francigena Yolu" olarak adlandırılan güzergâh ismi, Kuzey Avrupa'dan Roma'ya giden gezginlerin kullandıkları yoldur. "Katekümen" ise; Hıristiyanlık eğitimi gören vaftiz adayıdır.

Roma Hukuku'nda, ortak yararı sağlamak için örgütlenmiş yurttaş topluluğuna "Populus" denilmektedir ve eserin çevirisinde "Populus" kelimesi kullanılır ve açıklaması da yine dipnotta belirtilmiştir. Eserde, Çanakkale Boğazı'nın Antikçağ'daki adı olan "Hellespontos" kullanılmıştır.

Eserin İtalyanca olarak kaleme alınan özgün baskısında, çok fazla terim açıklaması ya da dipnot ve benzeri açıklamalara rastlanmazken, eserin Türkçe'ye çevrilen baskısında, okuyucuların, eserde olaylara ya da anlatıma daha aşina olmasını kolaylaştıran açıklamalara sıkça yer verilmiştir.

Eserde, Abdül adlı karakterin Chanson'ları[133] da yer alır.

> "Derenin ve çeşmenin suyu
>
> aydınlandığında ve her zamanki gibi,
>
> yabangülü çiçek açtığında,
>
> ağaç dalında bülbül,
>
> değişik ve ince ötmeye başlayıp,
>
> tatlı tatlı şakıdığında,
>
> ben de eşlik ederim ona şarkımla.[134]

[133] Chanson: Fransız halkının özelliklerini ve ruhunu yansıtan yapıtlar 12. yüzyılda "Chanson de geste" ile doğmuştur. Şarlman'ı, Sarazenlere karşı girişilen savaşları, Haçlı Seferleri'ni ve Fransız derebeylerini konu alan yiğitlik destanlarıydı. İçlerinde en eskisi ve ünlüsü "La Chanson de Roland" dır.
(Kaynak: http://abs.kafkas.edu.tr/upload/225/Fransiz_edebiyati.pdf. Erişim: 29.12.2016).

[134] Eco, Umberto, *Baudolino*, Çeviren Şemsa Gezgin, Doğan Kitap, 2012, s. 80.

VII. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

"Umberto Eco'nun *Baudolino* adlı eserindeki Tarihsel Öğeler" konulu tezde, edebi kurgu ve tarihsel gerçeklik arasındaki bağlantı, olayların akışı ve anlatım teknikleri düzleminde incelenmiştir.

Eser, konusu ve kurgusu açısından incelendiğinde, eserde ne anlatıldığı ve nasıl ifade edildiği göz önünde bulundurularak, tarihsel olaylar, anlatım sırası ve kronolojik bağlamda karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Resmi tarih kaynakları ile eşzamanlı olarak incelenen eserde hem kronolojik olarak örtüşen tarihsel öğeler, hem de gerçeküstü öğeler yer almaktadır. Eserde erken Ortaçağ'da, Kutsal Roma Germen İmparatoru Friedrich Barbarossa'nın evlatlığı ve sonradan güvenilir adamı olan Baudolino adlı karakterin hayatı anlatılır. Eserde, Friedrich Barbarossa ve Baudolino ile beraber anılan tarihteki gerçek karakterlere ilişkin anlatımlar esnasında, olayların perde arkası da araştırılmıştır.

Kitaptaki olayların anlatımı Dördüncü Haçlı Seferi'nin gerçekleştiği tarih olan 1204 yılından başlayarak, geriye doğru bir anlatım ile tamamlanır ve son bölümde, anlatıcının yorumu ile biter. Eserin çıkış noktası olan ve dönemin zihniyetini ve yaşam felsefesini de yansıtan Ortaçağ'a ait bakış açısı, olayların seyri ve Haçlı Seferleri, eserdeki anlatıma yön vermiştir. Ortaçağ'da olduğu gibi, günümüzde de toplumsal ve siyasi açıdan önemli olan Suriye-Filistin, Kudüs, Konstantinopolis (İstanbul)'te geçen olaylara bakıldığında, ne yazık ki günümüzde de din adına birbiri ardına savaşların yapıldığı görülür. Tarihsel açıdan yüzyıllar öncesinde yaşanan olaylara bakıldığında da aslında insanlık açısından birtakım gerçeklerin ve arayışların değişmediği gözlemlenir.

Ülkelerin siyasi anlamda zaman zaman sınırlarını değiştirmesi; krallar, imparatorlar, devlet adamları arasındaki birleşmeler ve anlaşmalar; birbirini takip eden saltanat kavgaları ile kutsal topraklara hâkimiyet isteği, olayların seyrini etkilemiştir. Göze çarpan diğer unsurlar ise, hükümdarların evlilikleri, kutsal emanetler ile olan bağları ve kentlerin yağmalanmasıdır. Savaşlar esnasında kutsal emanetler ve tarihi sanat eserleri yağmalandığında, sadece toprak kazanımı değil,

manevi değerlere ait nesnelerin de toplumlarda nasıl algılandığı ve karşılandığına ilişkin Ortaçağ düşünce yapısının da okuyucuya sunulduğu eserde, kimi zaman teolojik bilgiler de paylaşılmaktadır. Baudolino'nun Hipatia ve diğer Ortadoğu'daki seyahatlerinde karşılaştığı yaratıklarla gerçekleştirdiği konuşmalarda geçen Hıristiyanlık ve Nasturilere ilişkin anlatımlar örnek olarak gösterilebilir.

Tarihsel gerçeklik sorgulanırken, Bizans İmparatorluğu'nun ünlü tarih yazarı Niketas Honiates ile yaptığı konuşmalar, hem tarihsel veriler sunmaktadır, hem de içsel anlamda bir sorgulamaya itmektedir. Tarih yazanların, tarih yapanlara olan sadakatinin sorgulandığı eserde, eğitimin önemi de vurgulanmıştır. Baudolino'nun doğduğu yer olan Alessandria'nın Frascheta yöresinde eğitim seviyesi oldukça düşüktür ancak Baudolino, oldukça zeki ve yetenekli bir gençtir. Dilsel zekâsını kullanmayı ve insanları ikna etmeyi bilen bir yapıya sahiptir. Eser, bir anlamda bir gencin sadece eğitimini değil, belirli aşamalardan geçtikten sonra, kaderini kendi çabalarıyla belirleyebileceğine dair olay örneklerini gözler önüne sermektedir.

Eserde Hıttin Savaşı; İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Haçlı Seferi; Legnano Savaşı; Milano Kuşatması; Lombardiya Birliği; Alessandria kentinin kuşatılması ve kurtuluşu ile adının değişmesi; kentlerin ve devlet adamlarının Hıristiyan dini otorite tarafından kutsanması, imparatorların ölümü gibi olaylar anlatılmaktadır. Ayrıca Baudolino ve arkadaşlarının seyahatleri sırasındaki maceraları, bir zamanlar yol arkadaşı olarak görünen kişilerin sonradan birbirinin katili olması, saray entrikaları; gizli aşklar ve anlaşmaların yanı sıra, o dönemdeki bilgi felsefesini de yansıtan eserde, birbiriyle ilgili disiplinler arası bilimsel çalışmaya açık önemli unsurlar yer almaktadır. Ancak eserin temel niteliğinin tarihsel roman oluşu sebebiyle, temel inceleme alanı, eserdeki tarihsel olaylarla sınırlandırılmıştır. Zira dil, tarih, felsefe, coğrafya alanlarına dair eserde sunulan verilerin kronolojik karşılaştırma olmaksızın tarihsel bağlamda incelenmesi, kanımızca tek yönlü bir okumanın ötesine geçemez. Tarihsel olaylar, eserde geçen Batılı ve Doğulu bilginlerin olayları yaşayış, algılayış ve anlatışına göre günümüze aktarılırken, gerçekler çarpıtıldığında, toplumların birbirine bakışı da değişken nitelikte olmaktadır.

Baudolino, genç yaşta Friedrich Barbarossa tarafından evlatlık olarak alındığında, Piskopos Otto ve Rahewin'e emanet edilmiş, onlardan birçok şey öğrenmiştir. Otto von Freising, *Gesta Frederici* yani *Friedrich'in Yaptıkları'*nı yazarken, bazı unsurları değiştirmiştir. Baudolino da bu "Gesta Frederici"yi yazarken, belgelerin bir kısmını yok etmiştir. Daha sonra kendi yazdığı parşömenlerini de Rahip Johannes'in krallığından kaçarken kaybetmiştir. Dolayısıyla tarih eserleri yazılırken aktarılmayanlar, onları yaşayanlar tarafından sözlü olarak anlatılagelen öykülere dönüşmüştür.

Resmi tarih kaynaklarına göre Friedrich Barbarossa, Üçüncü Haçlı Seferi sırasında, Kilikya'da boğularak ölmüştür. Eserdeki anlatıma gelince Friedrich Barbarossa ölmemiş, öldürülmüştür. Baudolino öz babasının ölümünden sonra kalan son şarap kadehini kutsal kadeh olarak Friedrich Barbarossa'ya armağan etmiş, Rahip Johannes'in ağzından bir mektup kaleme almışsa da Zosimos bu mektubun farklı bir örneğini Komnenos'a yazılmış gibi aktarmıştır. Bu olaylardan sonra, kutsal emanetler uğruna başlatılan sahiplenme isteğinden ötürü, Friedrich Barbarossa, zehirlenerek öldürülmüş, ancak sonrasında öldüğü zannedilen beden Göksu ırmağına atılmış, boğularak öldüğü fikrinin oluşması için de diğer kişilere sonradan haber verilmiştir. Ancak Baudolino yaşananların ardından büyük rahatsızlık duymuş, manevi babasını öldüren kişiyi öldürdükten sonra yaşananları, Dördüncü Haçlı Seferi sırasında Ayasofya'da karşılaştığı Niketas Honiates'e anlatmıştır.

Niketas Honiates'e olanları anlattıktan sonra, pek çok farklı olaylar yaşamış, inzivaya çekilmiş ve bilge bir kişi gibi Çemberlitaş sütununun üzerinde, sadece ondan nasihat almaya gelenlerin yiyecek bağışlarıyla bir süre hayatına devam etmiş, ardından arayışına devam etmek üzere sütunun olduğu mevkiden ayrılmıştır. Hipathia'yı, oğlunu, Rahip Johannes'in krallığını bulmak üzere ortadan kaybolmuştur. Niketas Pafnuzio'yu ziyaret etmiş, Baudolino'nun anlattığı öyküyü baştan sona ona da anlatmıştır. Eser, Pafnuzio ve Niketas'ın, öykü ile ilgili konuşmaları yorumlarla biter.

Geçmişten günümüze kadar, insanların yaşantıları, arayışları, savaşlar, siyasi olayların bütünü tarih yazarları tarafından kaleme alınarak, kimi zaman tarih kitabı,

kimi zaman roman ya da belgesel niteliğindeki eserler olarak okuyuculara sunulmuştur. İncelenen *Baudolino* adlı eser, tarih içindeki anlatımlarla, yalan ve kurmacadan gerçeğe doğru bir sorgulamanın ilerleyişini irdelemektedir.

Pafnuzio ile konuşan Niketas, Konstantinopolis'teki son günlerini anlatırken, Baudolino'nun öyküsünü nereye koyacağını sorar. Çünkü Cenevizlilerin evinde ortak anıları olmuştur. Pafnuzio ise, bazı gerçeklerin değiştirilebileceğini ya da silinebileceğini söyler:

> "Evet, biliyorum, bu doğru değil, ama büyük bir tarihte küçük gerçekler en büyük gerçek ortaya çıksın diye değiştirilebilir."[135]

Eserin bitiminde, tarih anlatımındaki yalan-gerçek vurgusu yapılmaktadır:

> "Güzel bir öyküydü. Ne yazık ki hiç kimse bilemeyecek."
> "Kendini bu dünyadaki tek tarih yazarı sanma. Er ya da geç Baudolino'dan daha yalancı biri çıkıp, onu anlatacaktır."[136]

Buradan çıkarılacak en önemli sonuç ise M. Kemal Atatürk'ün 1931 yılında tarih ile ilgili söylediği sözün bir kere daha altının çizilmesidir.

> "Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir. Yazan yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır."[137]

[135] A.g.e., s. 537.
[136] A.g.e., s. 538.
[137] Çambel, Hasan Cemil, *Belleten*, Cilt: 3, Sayı: 10, Türk Tarih Kurumu, 1939, s. 272.

ÖZET

"Umberto Eco'nun *Baudolino* Adlı Eserinde Tarihsel Öğeler" konulu tez çalışmasının amacı, *Baudolino* adlı eserde ortaya konan edebi ve tarihsel dokuyu, Ortaçağ ve kültürünü resmi tarih kaynaklarıyla karşılaştırarak tarih ve edebiyat bütünlüğü bağlamında irdelemektir.

Tez çalışmasının içeriğinde yer alan giriş bölümünün ardından, birinci bölümde yazarın hayatına ilişkin konulara değinildikten sonra, ikinci bölümde, eser biçimsel anlamda incelenerek, eserin konusu ve kurgusuna yer verilir. Burada, eserdeki başkahraman Baudolino'nun, tarih yazarı Niketas Honiates ile Friedrich Barbarossa'nın yanında geçirdiği dönemleri, Üçüncü Haçlı Seferinde Friedrich Barbarossa'nın ölümü, sonrasında Dördüncü Haçlı Seferi esnasında Konstantinopolis ve diğer kentlerde geçen yaşantısı hakkındaki paylaşımları incelenmiştir.

Baudolino, Niketas'a hem çocukluğunu hem de gençlik yıllarını anlatmaktadır; bu sırada yaşadığı ya da uydurduğu olaylar, yaşantısının akışına yön vermektedir. Anlattığı pek çok şey hayal ürünüdür, ancak çevresindekileri, anlattıklarına inandırmayı başaran bir yapısı vardır ve bunu iyi niyetle yaptığını iddia etmektedir.

Eserin sonlarına doğru, Friedrich Barbarossa'nın ölümünden suçluluk duysa da, kendine ve çevresindekilere verdiği sözleri de yerine getirmek için olağanüstü bir çaba sarf eder. Tez çalışmasında bu olaylar ve anlatılara değinilmiştir. Ancak Friedrich Barbarossa'nın ölümüne ilişkin, diğer resmi tarih kaynaklarına da başvurulmuş, eserdeki anlatım ile diğer kaynaklardaki anlatım karşılaştırılmıştır. Zira tarih anlatımındaki bazı detaylar, zaman içerisinde tarihsel algıyı etkileyebilmektedir.

Dördüncü Haçlı Seferi'nin amacı, Kudüs'ün fethedilmesi iken, jeopolitik ve stratejik konumu, aynı zamanda da kutsal emanetleri barındırması sebebiyle, Konstantinopolis'e yönelmiştir. Üçüncü Haçlı Seferi sırasında Friedrich Barbarossa'nın ölmesinin ardından yaşananlar, eserin başlangıcında Baudolino'nun Niketas ile konuşması esnasında gündeme gelir. Olayın ayrıntıları ve ölümünün

boğulma mı yoksa cinayet mi olduğu ise eserin bitimine doğru daha net anlaşılır. Eserin bitiminde, tarih anlatımındaki yalan-gerçek vurgusu yapılmaktadır.

Altıncı bölümde, eserin dil yapısı ve eserdeki anlatım biçimi incelenmiştir. Anlatılanlardan yola çıkılarak, nelerin meydana geldiği ve eserdeki tarihsel öğelerin nasıl ifade edildiği incelenmiştir.

Yedinci ve son bölümde ise bölümlerin içeriği diğer bölümlerle sentezlenerek bütünsel olarak değerlendirilmiştir.

ABSTRACT

The aim of this masters dissertation titled " Historical Features in The Work of Umberto Eco named *Baudolino* is to investigate the literary and historical texture, The Medieval period and its culture in the context of history and literature by comparing it with official historical sources.

After the introduction section of the dissertation, the first chapter deals with the autobiography of the author, second chapter examines the book formally and deals with the topic and the fiction of the book. In this section, the sharings about the times that the hero of the book Baudolino spends with the history writer Niketas Khoniates, the death of Frederick Barbarossa in the Third Crusade and his life during the Fourth Crusadein Constantinopolis and other cities are examined.

Baudolino tells Niketas both about his childhood and his youth.At the same time, the events that he really lived through or imagined directs the flow of his life. Most of the things he tells are imaginary. However, he is a kind of person who easily makes the people around him believe in what he says. He also claims that he does this with goodwill.

Towards the end of the book, even though he feels guilty for the death of Frederick Barbarossa, he exerts an extraordinary effort to keep his promises to himself and to the others. In the dissertation, these events and narratives are dealt with. However, other official historical sources about the death of Frederick Barbarossa are also consulted and the narrations in the book and in the other sources are compared since some details in the historical explanation might influence the historical perception in time.

Although the aim of the Fourth Crusade is to conquer Jerusalem, because of the geopolitical and strategic location, and its having the holy relics,it is directed to Constsantinopolis. The things that happen after the death of Frederick Barbarossa during the Third Crussade come to the fore during the conversation between Baudolino and Niketas at the beginning of the book. The details of the event and whether the death of Frederick Barbarossa is a crime or suffocation is figured out

towards the end of the book. At the end of the book, reality-falsity in the expression of history is stressed.

In the sixth section, the language of the book and the way of expression is examined. Starting from what is expressed in the book under investigation, how the events happen and how historical features are expressed is investigated.

In the seventh and last section, each section is evaluated together with the other sections holistically.

KAYNAKÇA

1. Ağcabay, Murat İrfan, *İstanbul'un Kadim Sırları*, Sınır Ötesi Yayınları, 2011.
2. Barter, Ernst, *Bizans Toplumsal ve Siyaset Düşünüşü*, Çeviren Mete Tuncay, İmge Kitabevi Yayınları, 1995.
3. Baily, August, *Bizans İmparatorluğu Tarihi*, Çeviren Haluk Şaman, Nokta Kitap, 2006.
4. Banti, Ottavio, *Storia illustrata di Pisa*, Pacini Editore, 2013.
5. Bauco, Luigi – Millocca, Francesco, *Dizionario del pendolo di Foucault*, Gabriele Corbo Editore, 1989.
6. Bingül, İlyaz, *Türk Düğümü, Turchia'da Tarih Düğümü*, Gram Yayınları, 2016.
7. Brunetto, Gian Piero, *Letteratura e cinema*, Zanichelli Bologna, 1976.
8. Casini, Bruno, *Pisa nel basso medioevo*, Edizioni ETS, 2007.
9. Çambel, Hasan Cemil, *Belleten*, Cilt: 3, Sayı: 10, Türk Tarih Kurumu, 1939.
10. Devries, Kelly ve diğerleri, *Dünya Savaş Tarihi – Haçlı Seferleri –Selçuklular, Eyyubiler ve Osmanlılara Karşı 1097 -1444 - Cilt V* – Çeviren Emir Yener, Timaş Yayınları, 2012.
11. Eco, Umberto, *Arte e bellezza nell'estetica medievale*, Bompiani, 2009.
12. Eco, Umberto, *Baudolino*, Bompiani, 2000.
13. Eco, Umberto, *Baudolino*, Çeviren Şemsa Gezgin, Doğan Kitap, 2012.
14. Eco, Umberto, *Cecü'nün Yer Cüceleri*, Çeviren Eren Yücesan Cendey, Yapı Kredi Yayınları, 2012.
15. Eco, Umberto, *Come si fa una tesi di laurea*, Bompiani, 2013.
16. Eco, Umberto, *Foucault Sarkacı*, Çeviren Şadan Karadeniz, Can Yayınları, 2013.
17. Eco, Umberto, *Il pendolo di Foucault*, Bompiani, 1990.
18. Eco, Umberto, *Il nome della rosa*, Bompiani, 1980.
19. Eco, Umberto, *Il nome della rosa*, Mondolibri, 1989.
20. Eco, Umberto, *La misteriosa fiamma della Regina Loana*, Mondolibri, 2004.
21. Eco, Umberto, *Numero Zero*, Bompiani, 2015.
22. Eco, Umberto, *Serendipities*, Çeviren William Weaver, Phoenix, 1998.
23. Eco, Umberto, *Sıfır Sayı*, Çeviren Eren Yücesan Cendey, Doğan Kitap, 2015.
24. Eco, Umberto, *Sulla letteratura*, Bompiani, 2008.

25. Eco, Umberto, *Ortaçağ Estetiğinde Sanat ve Güzellik***,** Çeviren Kemal Atakay, Can Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 1999.
26. Eco, Umberto, *Ortaçağ - Barbarlar, Hıristiyanlar, Müslümanlar***,** Çeviren Leyla Tonguç Basmacı, Alfa Yayıncılık, 2015.
27. Eco, Umberto, *Prag Mezarlığı*, Çeviren Eren Yücesan Cendey, Doğan Kitap, 2013.
28. Eco, Umberto, *Yengeç Adımlarıyla*, Çeviren Şemsa Gezgin, Doğan Kitap, 2012.
29. Gabrieli, Francesco, *Storici arabi delle crociate*, Giulio Einaudi Editore, 1973
30. Geoffroi de Villehardouin, Henri de Valenciences, *IV. Haçlı Seferleri Kronikleri*, Çeviren Ali Berktay, İş Bankası Yayınları, 2008.
31. Giovannoli, Renato, *Saggi su "Il nome della rosa"*, Bompiani, 1985.
32. Herrin, Judith, *Bizans – Bir Ortaçağ İmparatorluğunun Şaşırtıcı Yaşamı*, Çeviren Uygur Kocabaşoğlu, İletişim Yayınları, 2010.
33. Grandi, Renzo, *Introduzione al Museo Civico Medievale*, Palazzo Ghisilardi – Fava, 1987.
34. Khoniates, Niketas, *Historia*, Çeviren Prof. Dr. Fikret Işıltan, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1995.
35. Khoniates, Niketas, *Niketas Khoniates'in Historia'sı (1195- 1206)*, Çeviren Işın Demirkent, Dünya Aktüel Yayınları, 2004.
36. Kırıkkanat, Mine G, *Bir Hıristiyan Masalı*, Kırmızıkedi Yayınları, 2014.
37. Kohn, George Childs, *Savaş Sözlüğü*, Doruk Yayınları, 2006.
38. Luzi, A, *Sociologia della letteratura*, Mursia, 1977.
39. Levtchenko, M.V. , *Bizans Tarihi: Kuruluşundan Yıkılışına Kadar*, Çeviren Maide Selen, Doruk Yayınları, 2007.
40. Manselli, Raoul, *Scritti sul medioevo*, Bulzoni Editore, 1994.
41. Nicholson, Helen, *I Templari*, Osprey Publishing, Biblioteca Osprey Medioevo, 2012.
42. Runciman, Steven, *Haçlı Seferleri Tarihi 3.Cilt*, Çeviren Prof. Dr. Fikret Işıltan, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2008.

İNTERNET KAYNAKLARI

http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/kitap/56671/Umberto_Eco_nun_onculugunde_Ortacag_.html

http://www.youtube.com/watch?v=HYMCy8gEhog

http://www.youtube.com/watch?v=I6CgzwbdV44

http://www.youtube.com/watch?v=DuGpw0-B9-s&list=PL8ACC6232D9BB32E6

http://www.youtube.com/watch?v=6_BRy17tRYY

https://fundamentosperiodismo.files.wordpress.com/2013/04/eco-umberto-critica-del-periodismo.pdf

http://www.gezijurnal.com/2009/12/sahaf/sahaf-baudolino-umberto-eco/

http://www.derindusunce.org/2011/04/14/rang-e-khoda-the-color-of-paradise-mecid-mecidi-1999/

http://binbirnot.wordpress.com/kitap/tarihi-romanlar/

http://t24.com.tr/haber/umberto-eco-istanbula-karsi-derin-entelektuel-duygular-besliyorum,227274

http://webarsiv.hurriyet.com.tr/1998/06/20/50586.asp

http://www.umbertoeco.com/en/

http://www.enricopantalone.com/ladistruzionedimilanoelesueconseguenze.html

http://it.wikisource.org/wiki/Storia_di_Milano/Capitolo_VII

http://www.haberturk.tv/programlar/video/rengahenk-ozel-12-nisan-2013-umberto-eco/87321

http://www.sabitfikir.com/dosyalar/tarihin-guvertesinde

http://www.islamansiklopedisi.info/dia/ayrmetin.php?idno=150266

http://abs.kafkas.edu.tr/upload/225/Fransiz_edebiyati.pdf

http://www.tarihiistanbul.com/tekfur-sarayi
.
http://www.istanbulium.net/2011/10/sirkeciden-kucukayasofyaya.html